

Ján Figel'

OCHRANA MANŽELSTVA
V ÚSTAVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ján Figeľ

OCHRANA MANŽELSTVA V ÚSTAVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Autor publikácie: Dr.h.c. mult. Ing. Ján Figeľ, PhD.

Grafické práce: Adam Ján Figeľ

Fotografia na obálke:

Dielo: Albín Brunovský: *Slovenský raj*, 1993,
maľba na drevený podklad, obraz je umiestnený v budove NR SR.
Fotka: Adam Ján Figeľ

Fotografie v knihe: Archív Jána Figeľa, Archív KDH, Shutterstock,
Adobe Stock, Pexels, Pixabay

Tlač: Varínska tlačiareň, Varín

Vydavateľ: Nadácia Tunegu, Púčika a Tesára, Bratislava, 2024

Tretie rozšírené a doplnené vydanie.

OBSAH

- 4 Predslov k tretiemu vydaniu
- 5 Predslov k prvému vydaniu
- 6 Cesta k ukotveniu definície, ochrany a podpory manželstva v Ústave Slovenskej republiky

Reflexie, vyhlásenia, články a rozhovory

- 37 Vyhlásenie predsedu KDH k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv na Slovensku
- 40 Na rodine záleží
- 50 Ukotvenie ochrany a podpory manželstva v Ústave SR
- 52 Pozvanie poslancov k podpore ochrany manželstva
- 56 Štyri strany predložili návrh na ochranu manželstva v ústave
- 57 Téma manželstva je natoľko zásadná, že si vyžaduje osobný postoj, nie politiku
- 69 Dohoda je pre nás dôležitá
- 71 Nikoho nekupujem, seba nepredávam
- 76 Vystúpenie k návrhu Ústavného zákona o ochrane manželstva
- 82 Napíšeme do ústavy, že manželstvo je jedine medzi mužom a ženou
- 85 Zápas o ľudské práva a spravodlivosť pokračuje
- 92 Vystúpenie v rozprave „manželstvo, súdnictvo“
- 100 Ústavné zmeny pomôžu ľuďom na Slovensku
- 104 Keď sa šíri škodlivá ideológia, treba sa chrániť
- 111 Nezaoberáme sa sami sebou, riešime problémy ľudí a Slovenska
- 115 Čas potvrdí, že ústavná ochrana manželstva je dôležitá
- 126 Cieľom novely ústavy je silnejšia spoločnosť
- 130 List pápeža Benedikta XVI.
- 132 List Pietra Parolina
- 135 Zápas o skutočné hodnoty pokračuje ďalej

Pohľady odborníkov

- 143 Patrik Daniška: Lavína, ktorej sa treba postaviť
- 150 Marek Iskra: Manželstvo od Adama a Evy
- 154 Martin Dilong: Novela ústavy ako inšpirácia pre ďalšie krajiny

Prílohy

Vybrané odkazy

Predslov k tretiemu vydaniu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia!

Ako hovorí aj platné medzinárodné právo, rodina je prirodzená jednotka a základná bunka spoločnosti, a zaslúži si ochranu zo strany spoločnosti a štátu. Ústava je základný zákon štátu, a zaslúži si našu aktívnu úctu. Na zdravých základoch sa dá stavať – kultúra a identita národa, spravodlivý štát a solidárna spoločnosť. Aj preto je dôležité osvojiť si dedičstvo predkov, na ktorých nadväzujeme, rozvíjať z neho všetko dobré, a prekonávať omyly a úpadok.

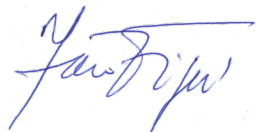
Naši rodičia vravievali: „Aká rodina, taká dedina; aká dedina, taká krajina.“ Pre každý štát je výhodou a posilou mať dobré a stabilné vzťahy v rodinách, vzťahy vytvárajúce priaznivé prostredie pre výchovu detí. Starostlivý otec a milujúca matka sú v najlepšom záujme detí, ktoré sú budúcnosťou národa, jeho kultúry, jeho hospodárstva a penzijného systému. Je to výhodné po každej stránke – ekonomickej, finančnej, kultúrnej, občianskej. Z hľadiska štátu je prospešné podporovať stabilné spoločenstvá, lebo odovzdávanie života a formovanie zodpovednej novej generácie je v bytostnom záujme celej spoločnosti a štátu.

Plynúci čas jednoznačne potvrdzuje dôležitosť ukotvenia definície a ochrany manželstva v našej Ústave v r. 2014. Pri ústavnoprávnej iniciatíve, o ktorej hovorí táto publikácia, sa podarilo získať jej pôvodných oponentov na správnu stranu a urobiť ju tak úspešnou. Ako bonus k tomu pribudli zásadné a potrebné ústavné zmeny v súdnictve.

Keďže sa obidve doterajšie vydania tejto publikácie už minuli, ponúkam jej tretie, doplnené vydanie ako zdroj našej historickej skúsenosti, politickej inšpirácie a povzbudení pre súčasné a budúce snahy o pozdvihnutie Slovenska, o viac spravodlivosti a všestranného rozvoja v našej domovine.

25. marec 2024

Deň zápasu za ľudské práva

Predslov k prvému vydaniu

Vážení čitatelia!

Táto publikácia je príspevkom k lepšiemu poznaniu súvislostí prijatia novely Ústavy Slovenskej republiky v júni 2014, ktorá sa týkala definície, ochrany a podpory manželstva a zmien v systéme slovenského súdnictva. Je zostavená z autentických dokumentov, mojich prejavov, článkov a rozhovorov, predložených a prijatých parlamentných dokumentov a súvisiacich fotografií. Ďakujem za odborné stanoviská k téme manželstva Patrikovi Daniškovi, Marekovi Iskrovi a Martinovi Dilongovi. A za technickú spoluprácu Emilovi Muchovi a Martinovi Drábovi. Ďakujem tiež Nadácii Antona Tunegu za vydanie.

Vývoj v dvoch posledných desaťročiach zvlášť na Západe potvrdzuje, ako rýchlo sa mení chápanie dôležitých spoločenských inštitúcií a tradičných hodnôt. Týka sa to aj manželstva a rodiny, ktorá je základnou bunkou spoločnosti. Keďže ide o základ, potrebujeme ho poznať a rozumieť, ako na ňom stavať lepší, moderný dom pre spoločnosť. Ústavné ukotvenie manželstva je odozva na ideologický tlak z Európy a je to zároveň aj slovenský prínos pre Európu. Keďže mnohé médiá túto zmenu prehliadali, iné ju krivili zaujatosťou či odmietaním, rozhodol som sa ju nielen pripomenúť, ale predovšetkým ozrejmiť jej súvislosti a význam.

Nech táto publikácia poslúži v úsilí o prorodinnú politiku, ktorá je stálou výzvou a od 1. septembra 2014 aj ústavnou povinnosťou nositeľov verejnej moci v Slovenskej republike. Nech úspešná legislatívna iniciatíva je inšpiráciou a povzbudením v zápase o spravodlivý štát a solidárnu spoločnosť tak, ako je zároveň dôležitým príspevkom pre obnovu hodnôt a kultúry Slovenska v zjednotenej Európe.

Bratislava, Schumanov deň, 9. máj 2019

Autor

Cesta k ukotveniu definície, ochrany a podpory manželstva v Ústave Slovenskej republiky

Niet staršej ustanovizne v dejinách ľudstva ako je manželstvo: jedinečný zväzok muža a ženy – dvoch osôb v komplementarite svojej rozdielnosti, vzájomnosti darov a celoživotnej jednote. Vzorka DNA každého človeka potvrdzuje len pohlavie mužské alebo ženské, žiadne iné. Napriek tomu, relativizácia tejto reality a jej jedinečnosti žiada nové práva, definuje predpisy a zákony, ktorými výrazne zasahuje do všetkých sfér spoločenského života a do kultúry národa. Každá ideológia – aj rodová – vychádza z popierania reality (pravdy) a z túžby po inej, novej kvalite či forme života, spoločnosti a prírody v mene svetlých zajtrajškov. Ideológia sa prejavuje zároveň tlakom na ľudskú dôstojnosť nesúhlasiacich, pretože siaha na ich slobodu myslenia, svedomia a viery. Aj preto je dôležitým úvodný článok našej Ústavy, ktorý hovorí, že „*Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.*“

Pre Kresťanskodemokratické hnutie bola ochrana manželstva a rodiny vždy dôležitým programovým cieľom. Osobitne citlivo sme reagovali na túto agendu už pred vstupom do Európskej únie. Na jednej strane sme vytýčením cieľa „európskej hviezdičky a stoličky pre Slovensko“ už vo februári 1990 stanovili víziu, ktorú sme spolu s občanmi aj naplno dosiahli v roku 2004. Na druhej strane sme už vopred reagovali na možné hrozby v tomto procese. Na návrh KDH prijala NR SR už v januári 2002 Deklaráciu o zvrchovanosti členských a kandidátskych krajín v kultúrno-etických záležitostiach. Text deklarácie sa odvoláva na tradičné hodnoty a etické princípy európskej civilizácie, ktoré prispeli k duchovnej jednote Európy, a upozorňuje na nebezpečenstvo spochybňovania týchto hodnôt. Preto deklarácia žiadala zachovanie princípu zvrchovanosti členských a kandidátskych krajín EÚ pri rozhodovaní v otázkach týkajúcich sa ochrany života a dôstojnosti ľudskej osoby od počatia po prirodzenú smrť, ochrany rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti,

ako aj vo veciach, ktoré s týmito otázkami súvisia v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania. Ako hlavný vyjednávač SR v negociačnom procese s Európskou úniou som vo februári 2003 navrhol vláde SR zaradiť toto platné parlamentné vyhlásenie do záverečného textu Prístupovej zmluvy ako jednostrannú deklaráciu pri vstupe Slovenska do Európskej únie. Žiaľ, vtedajšia vláda tento návrh alibisticky odmietla (nebol vopred prerokovaný vtedajšou koalíčnou radou).

Prvé pokusy

Prvý návrh na prijatie ústavného zákona o ochrane manželstva predložili poslanci KDH už v roku 2006 ako reakciu na pokusy o harmonizáciu práva EÚ vo veci uznávania manželstiev v rámci slobodného pohybu osôb. Ústava SR od svojho prijatia v r. 1992 obsahovala totiž iba zmienku o manželstve, ale nie jeho definíciu. Predložený legislatívny návrh obsahoval tri články: definíciu manželstva, jeho výlučné postavenie oproti iným zväzkom a povinnosť štátnych predstaviteľov obhajovať tento ústavný zákon pri rokovaniach s orgánmi EÚ (*v prílohe, str. 161*). Tento prvý návrh ústavného zákona však nezískal v slovenskom parlamente podporu.

Pre úplnosť genézy treba dodať, že tento text doplnený o ďalšie ustanovenie predložili v NR SR v januári 2009 štyria poslanci pod vedením Vladimíra Palka, ktorí v r. 2008 odišli z KDH a založili stranu KDS (Konzervatívni demokrati Slovenska). Návrh ústavného zákona v parlamentnom hlasovaní však opätovne neprešiel.

Druhý pokus KDH skončil na politickej úrovni pri tvorbe koalíčnej dohody a programového vyhlásenia vlády Ivety Radičovej v roku 2010. Strana SaS bola ochotná akceptovať môj návrh v mene KDH na ústavné ukotvenie definície a ochrany manželstva, ale tento súhlas podmieňovala uzákonením registrovaných partnerstiev. Takúto podmienku respektíve politický obchod sme odmietli. Zostávajúce dve strany koalície (SDKÚ-DS a Most-Híd) zaujali k návrhu pasívny postoj. Rovnako dopadol aj pokus o prijatie legislatívy na ochranu slobody svedomia, ktoré garantuje napríklad aj Charta základných práv EÚ platná od r. 2000. Napriek tomu, že ide o typický a klasický

princíp liberálnej demokracie a ochrany osobnej slobody, na Slovensku je ľahostajný hlavne tým, ktorí sa sami označujú za liberálov.

Keď v rámci opakovaných pokusov o destabilizáciu vlády Ivety Radičovej sa ju v októbri 2011 podarilo povaliť, prišli predčasné parlamentné voľby. Seriál neobvyklých a viacnásobných konzultačných stretnutí dvoch vtedajších koaličných lídrov s Mariánom Kočnerom ako tzv. závadovou osobou a politických udalostí, ktoré viedli k pádu vlády, sa dá označiť ako „kočneriáda“. Odpoveď na otázku „*Qui bono?*“ o páde Radičovej vlády, teda komu to prospelo, bola v tomto prípade jasná.

KDH opäť zaradilo cieľ ústavného ukotvenia manželstva do svojho volebného programu. Oznámil som to verejnosti po rokovaní Rady hnutia v januári 2012 v Žiline. Prioritami programu boli Rodina – Práca – Spravodlivosť. Potvrdili sme rovnako aj zámer „deharabinizácie“ nášho súdnictva. V podstate to znamenalo zmeny v systéme justície, vrátane rozdelenia v tom čase spojených funkcií predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Súdnej rady, ktoré mal v rukách sudca a bývalý minister spravodlivosti za HZDS Štefan Harabin.

V predčasných parlamentných voľbách v marci 2012 získal Smer-SD bezprecedentnú väčšinu 83 poslancov, KDH na druhom mieste malo 16 mandátov. Hnutie sa dostalo do kľúčovej a výhodnej pozície dvojky na politickej scéne a tým aj lídra opozície po 18 rokoch ťažkých zápasov o slobodu, o charakter našej demokracie a právny štát. Hnutie Novembra '89 neoslabovali zápasy a súťaž s V. Mečiarom alebo R. Ficom. Najviac nás oslabovali opakované odchody skupín politikov. Niektoré z nich boli názorovými rozchodmi, niektoré však boli zradou kresťanskodemokratického programu a hodnôt.

Napriek vzniku jednofarebnej vlády v apríli 2012 považovali sme uvedené priority za aktuálne aj v tejto zložitej situácii. Presadili sme ich aj do Manifestu zodpovednej politiky, na základe ktorého vznikla 16. novembra 2012 Ľudová platforma troch strán – KDH, SDKÚ-DS a Most-Híd. Táto iniciatíva vychádzala z dvoch skutočností: Keďže KDH sa po dlhých rokoch vrátilo vo voľbách do NR SR na druhé miesto, stalo sa tým aj neformálnym lídrom opozície. Vnímal som to ako našu

spoločnú a moju osobnú zodpovednosť spájať najbližšie strany do efektívnej spolupráce voči jednofarebnej vláde. Zároveň, keďže tieto tri strany boli súčasťou EPP – Európskej ľudovej strany, bolo rozumné a prospešné rozvíjať našu spoluprácu predovšetkým doma, nielen v Bruseli či Štrasburgu.

Nová iniciatíva

Aktuálnosť ochrany manželstva sa naplno prejavila veľmi skoro. Jednofarebná vláda prišla s historicky prvou Celoštátnou stratégiou ľudských práv v gescii Ministerstva zahraničných vecí. Treba pripomenúť, že tento programový zámer si vláda osvojila z predchádzajúceho obdobia. Už zadelenie pod MZV však svedčilo o chybnom východisku či smerovaní stratégie; akoby mala vychádzať viac zo zahraničnopolitických záujmov druhej Ficovej vlády než z vnútroštátnych potrieb a ideových východísk Slovenska. Ale závažnejšou bola skutočnosť, že návrh stratégie sa v niektorých pohľadoch opieral o rodovú teóriu a ideológiu. V odborných kruhoch to vyvolávalo ostrú polemiku. 69 mimovládnych organizácií vydalo v auguste 2013 kritické stanovisko k postupu pri tvorbe stratégie i k obsahu navrhovaného textu.

Stratégia mala silný politický rozmer. Pre kresťanských demokratov bola neprijateľná. Rozhodol som sa spolu s vedením hnutia do prípravy vstúpiť jednoznačným verejným vyhlásením (*str. 37*). Koncom augusta 2013 som bol na medzinárodnej konferencii expertov a parlamentárov vo Frascati pri Ríme. Tam som sa ešte viac oboznámil s vážnosťou situácie v medzinárodnom prostredí. V rámci ostatných rokov došlo k redefinovaniu manželstva v najväčších štátoch Západu – v USA to urobil Najvyšší súd, vo Francúzsku Ľavicové Národné zhromaždenie, vo Veľkej Británii konzervatívno-liberálna koalícia a v Nemecku vláda širokej koalície upravila administratívne opatrenia na rozlišovanie identity podľa troch rodov – muž, žena a iné.

Keď som 1. septembra 2013 bol spolu so synom na audiencii u pápeža Františka, ktorý bol zvolený v marci toho roku po odstúpení svojho predchodcu Benedikta XVI., nadišiel moment naplnenia môjho

rastúceho odhodlania. Povedal som Adamovi: „Tak teraz pôjdeme doma do toho!“ Myslel som tým iniciatívu na ústavnoprávnu ochranu manželstva. Ako vtedajší predseda KDH (2009–2016) som legitimitu tohto kroku odvodzoval od nášho volebného programu, a od hrozieb, ktoré pre chápanie manželstva ako zväzku muža a ženy prichádzali z vládnej úrovne a zo zahraničia. V nasledujúcom týždni som v médiách na Slovensku oznámil zámer KDH iniciovať rokovania s parlamentnými stranami o ukotvení ochrany manželstva v Ústave SR. Mali sme len 13 poslancov, keďže sa medzitým traja kolegovia (D. Lipšic, J. Žitňanská a R. Procházka) rozhodli ísť inou, vlastnou cestou.

10. septembra som listami oslovil predsedov parlamentných strán s pozvaním na bilaterálne rokovania o ústavnom zákone (*v prílohe, str. 175*). Na rokovanie som predložil pôvodný trojbodový návrh ústavného zákona z r. 2006. Po absolvovaní rokovaní bolo jasné, že takto koncipovaný návrh nemá šancu na prijatie. Okrem Klubu KDH by ho podporilo len zopár jednotlivcov. Návrh ústavného zákona nepodporila žiadna ďalšia parlamentná strana. SaS požadovala za svoju podporu odobrenie legislatívy o registrovaných partnerstvách. Smer-SD rokovanie odmietol. Namiesto predsedu strany Roberta Fica mi listom (*v prílohe, str. 176*) odpovedala predsedníčka klubu poslancov Jana Laššáková s tým, že platný právny stav je pre ochranu manželstva postačujúci, nie je dôvod ho meniť a preto nie je ani dôvod o tom rokovať. Pritom vo vládnom programe bola schválená silná pasáž o prirodenej politike. Situácia vôbec nevyzerala nádejne...

22. septembra 2013 sa v Košiciach konal prvý Národný pochod za život. KDH ho všestranne podporovalo. V sobotu pred pochodom sa v meste konalo rokovanie celoslovenskej Rady KDH, na ktorom sme prijali aj podporné stanoviská k pochodu a k ústavnoprávnej ochrane manželstva. Pochod 80 tisíc ľudí bol najväčším občianskym zhromaždením od Novembra 1989. Jeho cieľom bola podpora kultúry života. Konkrétne, ochrana života každého človeka od počatia po prirodzenú smrť a rešpektovanie jeho dôstojnosti, „legislatívne zabezpečenie ochrany manželstva muža a ženy ako jedinečného a ničím nenahraditeľného zväzku“, a starostlivosť o deti a ich výchovu ako právo a zodpovednosť rodičov. Na druhej strane Ministerstvo zahraničných vecí vedené Miroslavom Lajčákom pokračovalo

v príprave návrhu Celoštátnej stratégie ľudských práv, ktorá bola v protiklade s požiadavkami Manifestu košického NPZZ (*v prílohe, str. 195*). V októbri zase iná skupina mimovládnych organizácií a jednotlivcov verejne vyzvala vládu na dopracovanie tejto stratégie.

Legislatívna invencia a inovácie postupu

Veľa som nad tým premýšľal a hľadal cestu k riešeniu, cestu pre Slovensko. Mimochodom, *Cesta pre Slovensko* bol názov nášho volebného programu 2012 a neskôršie aj nového základného, dlhodobého programu KDH prijatého v r. 2015 v Nitre. Aby ďalší pokus mal väčšiu šancu na priechodnosť v NR SR, rozhodol som sa pre iný prístup: aby návrh mal autentický, slovenský pôvod, bol menej straníckym a spájal pravicu i ľavicu. A zároveň aby bol dostatočne silným, jednoznačným textom. Cieľom návrhu už nebol len ústavný zákon, ale priamo novelizácia najvyššieho zákona štátu – Ústavy SR. Po porade s právnikmi a vo vedení hnutia som sa rozhodol pre riešenie, ktoré vychádzalo zo zásad platného zákona č. 36 o rodine z roku 2005. Schválila ho na návrh vlády vtedajšia stredopravicová koalícia. Môj návrh textu citlivo a podstatne precizoval dve dôležité zásady zákona o rodine týkajúce sa definície, ochrany a podpory manželstva. **„Manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.“** Každé slovo tu má svoju silnú váhu. Ich význam sa rozumne nedá spochybniť. Napríklad – jedinečnosť manželstva znamená, že práva a povinnosti vyplývajúce z manželstva nemožno založiť inak. Aktívna všestranná ochrana manželstva a podpora jeho dobra bude povinnosťou nositeľov verejnej moci na všetkých úrovniach štátu – od prezidenta, parlamentu, vlády a ústredných orgánov štátnej správy, cez súdy, prokuratúru a políciu až po predstaviteľov regionálnej a komunálnej samosprávy. A do tretice, s návrhom som sa obrátil na verejnosť a jednotlivci na všetkých poslancov parlamentu, teda už nie na politické strany či na poslanecké kluby. 14. januára 2014 za aktívnej účasti známej aktivistky, manželky a matky Prof. Evy Sirackej a ľudskoprávneho experta JUDr. Martina Dilonga som prostredníctvom tlačovej konferencie na pôde parlamentu oslovil verejnosť. A zároveň

som odoslal osobné listy všetkým kolegom – 149 poslancom NR SR (*str. 52*). Pozval som ich k osobnému rozhodnutiu a k spoločnému predloženiu legislatívnej iniciatívy.

Viac než mesiac sme spolu s kolegami z Klubu KDH zbierali podpisy pod tento návrh. Každý, kto chcel, sa pripojil; niektorí váhali, niektorí odmietli. Napríklad predseda SDKÚ-DS vyše dva týždne zvažoval svoj podpis, ale nakoniec ho nepripojil. Iný poslanec opozície tak urobil, ale na druhý deň prišiel za mnou s tým, že ho manželka a priatelia presvedčili o nesprávnosti jeho kroku. Tak sme na jeho žiadosť jeho meno a podpis vybielili. Napriek tomu, 40 podpisov a tým aj 40 spolupredkladateľov pod legislatívnym návrhom bol rekordný počet – najvyšší od roku 1989. Aj tento fakt potvrdzoval výnimočnú dôležitosť iniciatívy a jej integrujúci charakter. Tento osobný a spájajúci prístup som použil ešte raz – o rok neskôr pri návrhu na zrušenie tzv. Mečiarových amnestií. Návrh predložený v marci r. 2015 mal až 60 predkladateľov. Výnimočnosť a vážnosť návrhu si to zaslúžila. Ale vtedy ešte Smer-SD odmietal zrušiť tieto amnestie, čo sme opakovane a vytrvalo navrhovali od r. 2002 ako riešenie pre očistenie nemorálneho konania štátnej moci pri zavlčení syna prezidenta Michala Kováča do cudziny (1995) a pri likvidácii Roberta Remiáša (1996) ako svedka zločinu a pre nastolenie dlho odopieranej spravodlivosti. K zrušeniu Mečiarových amnestií došlo napokon v roku 2017. Prípadoch však doteraz nebol na súdnej úrovni dokončený... Slovenská politika, žiaľ, dlhodobo a opakovane nekladie účinnú spravodlivosť medzi základné priority. Dôsledkom toho je nedostatok spravodlivosti a vysoká miera nedôvery v jej vymožitelnosť.

Premiér Robert Fico pred Vianocami 2013 oznámil kandidatúru na prezidenta v nadchádzajúcich voľbách vyhlásených na 29. marca 2014. Bolo to verejnosťou očakávané rozhodnutie. Následne už ako ohlásený kandidát vyšiel spolu so Smerom-SD s návrhom na zmeny v súdnictve. Vzhľadom na veľkú nedôveru spoločnosti k činnosti súdov (vyše 70% občanov), nízku vymožitelnosť práva, prietahy v konaniach a korupciu, predstavoval návrh racionálne kroky k zlepšeniu fungovania súdnictva. Podobné opatrenia mala vo svojom programe aj vláda Ivety Radičovej. Niektoré z nich v tom čase iniciatívne navrhovali jednotliví poslanci z opozície. Povedal som priateľom, že teraz prichádza reálna

šanca na úspech nášho návrhu novelizácie Ústavy. Čas potvrdil, že som mal pravdu.

Rokovania s Robertom Ficom

Ale mesiac sa nič konkrétne a nové v týchto záležitostiach nedialo. 18. februára 2014 som bol vo večernej diskusnej relácii TV Lux (*v prílohe, str. 196*) s ministrom kultúry a šéfom volebnej kampane R. Fica Marekom Maďaričom. Po relácii ma vonku na Kapitulskej ulici v Bratislave M. Maďarič oslovil s otázkou, či by ma mohol na druhý deň ráno navštíviť R. Fico vo veci novelizácie Ústavy. Moja odpoveď bola kladná, veď som už v septembri listom pozval okrem iných aj Roberta Fica ako predsedu parlamentnej strany na rokovanie o tejto téme. Vtedy to pozvanie jednoznačne odmietol. Po vražde novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej Marek Maďarič odstúpil z funkcie ministra kultúry. Už predtým sa vzdal pozície podpredsedu strany. Boli to príznačné rozhodnutia. Po dlhých rokoch som sa Mareka Maďariča opýtal na to, či jeho záujem vtedy v noci o podporu legislatívnej ochrany manželstva bol motivovaný len prezidentskými voľbami alebo aj vlastným presvedčením. Odpovedal mi, že o trvalých a tradičných hodnotách je osobne presvedčený. A našiel pre to aj v Klube Smeru-SD podporu podobne zmýšľajúcich.

Na druhý deň ráno prišiel za mnou do kancelárie podpredsedu NR SR premiér Fico spolu s Pavlom Paškom, vtedajším predsedom parlamentu. Skúšal som prizvať Pavla Hrušovského ako predsedu Klubu poslancov KDH, ale bol mimo Bratislavu. Bol to zásadný rozhovor na šesť očí o tom, či sa vieme dohodnúť na zmene ústavy. Premiér povedal, že nemajú problém s predlohou o manželstve, ale požadujú podporu pre zmeny v súdnictve. Pavla Pašku prizval k stretnutiu preto, aby bol súčasťou dohody a tiež aby prijal návrh a argumenty KDH, keďže P. Paška bol viac nositeľom ľavicovo-liberálnych postojov, a aby zároveň garantoval realizáciu potrebných krokov pre najbližšiu schôdzu parlamentu. Ja som povedal, že máme 40 podpisov a legislatívny návrh je hotový a pred podaním. Druhá strana prišla s tým, že tento návrh ako Klub Smer-SD podporia, ale paralelne by mal byť predložený

aj spojený návrh obidvoch zmien ústavy. Povedal som, že k dohode chceme prizvať aj SDKÚ-DS a Most-Híd, keďže sme mali vytvorenú Ľudovú platformu s tézami pre spoločnú zodpovednú politiku. Obidve navrhované oblasti v nej boli zahrnuté. Smer-SD potvrdil otvorenosť celkovej dohode aj s ďalšími stranami Ľudovej platformy, ale úvod chceli definovať s KDH. Potvrdil som blízkosť nášho názoru na stav súdnictva. Vyjadril som záujem o dohodu s tým, že to musím prerokovať v hnutí a v poslaneckom klube a že k návrhu na zmeny v súdnictve budeme mať vážne podmienky, pretože niektoré veci sme mali vo volebnom programe, ale niektoré boli nové. Uvedomoval som si, že Smer-SD môže nájsť chýbajúcich sedem hlasov na podporu svojho návrhu aj bez KDH. Šéf OĽaNO Igor Matovič takúto podporu Smeru-SD neskoršie aj verejne ponúkol, aby sa Smer-SD nemusel dohadovať s KDH...

V pondelok 24. februára 2014 sme podali náš iniciatívny návrh so 40 podpismi poslancov zo štyroch opozičných strán (*v prílohe, str. 177*). Nespoliehali sme sa len na prísľub spoločného návrhu, rozhodli sme sa pre dva návrhy a paralelný proces ich schvaľovania. Ak bude dodržaná dohoda, v druhom čítaní postačí podporiť spojený text o manželstve a justícii. A návrh 40 opozičných poslancov sa stane v tej chvíli nadbytočným.

Po konzultácii s Predsedníctvom KDH, s Klubom poslancov a s našimi právnymi expertmi sme stanovili päť podmienok pre prijateľnosť navrhovaných zmien v súdnictve. V nasledujúcom týždni som sa s Robertom Ficom stretol ešte dvakrát. A tiež s Tomášom Borecom, ministrom spravodlivosti. Naše pripomienky brali vážne. Najviac energie venovala vláda a rezort justície definovaniu bezpečnostných previerok už vymenovaných sudcov tak, aby nebola spochybnená nezávislosť súdnej moci. Existencia tzv. justičnej mafie, zneužívanie prideľovania spisov, nepredvídateľnosť rozhodnutí a podobné javy – to boli vážne dôvody na seriózne opatrenia smerom k transparentnosti, morálnej integrite a bezúhonnosti osôb vykonávajúcich štátnu súdnu moc s doživotným mandátom.

Dohoda so Smerom-SD

Keď sme sa zhodli na bodoch zmien v súdnictve, detaily ďalšieho postupu za poslanecký klub KDH negociovali Pavol Hrušovský a Pavol Abrhan. Odborne mi vypomáhal Ivan Šimko. Čo sa týka strán Ľudovej platformy, Pavol Frešo za SDKÚ-DS dohodu ako takú odmietol. Most-Híd sa na rokovaníach zúčastňoval, keďže niektoré zo zmien v súdnictve v predchádzajúcich mesiacoch navrhoval aj Gábor Gál alebo Lucia Žitňanská, ktorá mala k Mostu-Híd blízky vzťah (začiatkom apríla 2014 sa stala jeho členkou a následne aj podpredsedníčkou). Na poslednú chvíľu však predseda strany Most-Híd Béla Bugár od dohody odskočil. Dohodlo sa tiež, že spoločný návrh predložia súčasný a bývalý predseda NR SR Pavol Paška a Pavol Hrušovský. Pre KDH to bolo veľmi zložité, pretože v rozpore s očakávaniami a s vynaloženým úsilím sme sa nakoniec ocitli v dohode so Smerom-SD sami. Pavol Abrhan obtelefonoval krajské štruktúry. Tie naše rozhodnutie chápali a podporovali. Citlivé to bolo aj pre Pavla Hrušovského. Keď ho Rada KDH nominovala do prezidentských volieb v októbri 2013, bol v prieskumoch verejnej mienky na treťom mieste. Uchádzal sa o spoločnú kandidatúru za tri strany Ľudovej platformy. Táto koncovka síce zviditeľňovala Pavla Hrušovského pri vážnych témach pred prvým kolom prezidentských volieb, ale zároveň ho príliš spájala so Smerom-SD, s ktorým sme v kampani súperili. Aj kvôli tejto síce limitovanej a vecnej spolupráci bolo ťažké sa dištancovať od útokov médií a súperov. V jednej chvíli Pavol Hrušovský aj ponúkol odstúpenie z kandidatúry. Mohlo by to však vyzeráť ako tichá dohoda v pozadí a uvoľňovanie voličského priestoru pre Roberta Fica ako kandidáta Smeru-SD. V záujme presadenia pre kresťanských demokratov kľúčovej novely Ústavy Pavol Hrušovský v súťaži zotrval.

Agentúra Focus začiatkom roka 2014 urobila prieskum, podľa ktorého bolo za ústavnú ochranu manželstva až 80% občanov. Napriek tomu proces novelizácie sprevádzala masívna mediálna antikampaň. Týkala sa dominantne návrhu KDH, teda manželstva, a spolupráce so Smerom-SD. V tých mediálnych postojoch sa prejavovali záujmy a ciele vlastníkov médií a hodnotový relativizmus mnohých novinárov.

Žiaľ, viaceré strany a politici sa orientujú viac podľa médií než podľa pravdy či vlastného presvedčenia. Poloprávd, osočovania a útokov proti KDH, proti dohode so Smerom-SD, proti Pavlovi Hrušovskému ako kandidátovi na prezidenta a proti mne ako predsedovi hnutia bolo neúrekom. Výhrady k novele nám na osobitných rokovaníach tlmočili Združenie za otvorenú justíciu, Aliancia *Fair play* alebo veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick. Bol to silný tlak, ktorý mal vplyv aj na členov hnutia. No poslanecký klub, síce oslabený o troch členov, ktorí odišli po voľbách 2012, zostal jednotný. Náš postup odobrilo aj všetkých osem krajinských rád hnutia.

Dohoda nemala okrem ústavnoprávnych záležitostí žiadne iné súčasti, ani verejné, ani tajné – to znamená ani podporu v prezidentských voľbách R. Ficovi, ani prípravu na prípadnú budúcu vládu so Smerom-SD. Najviac nás z takýchto úmyslov obviňovali tí, ktorí do takého vládneho spojenia o dva roky po voľbách 2016 vstúpili. O rok, v máji 2015 Pavol Frešo navrhol na čelo Najvyššieho kontrolného úradu (NKÚ) kandidáta, ktorého si R. Fico tri roky predtým verejne vypýtal – Karola Mitríka. Navrhol ho napriek tomu, že celá opozícia bola zjednotená na podpore spoločného kandidáta na tento dôležitý post kontroly štátnej moci. Kandidátom, ktorého som navrhol a predstavil, bol špičkový prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Maroš Žilinka.

Dokonca pred prvým hlasovaním (25. marca 2014) predseda SDKÚ-DS Pavol Frešo organizoval bojkot ostatnej opozície voči KDH! Bolo to falošné divadlo. Nebol však v tomto krivom úsilí úspešný.

Rozprava k legislatívnym návrhom v NR SR

Rozprava k obidvom návrhom – opozičnému o manželstve i spoločnému o manželstve a justícii bola spojená, odznela naraz. Prvé čítanie bez plánovania bolo ukončené tak, že hlasovanie o obidvoch návrhoch pripadlo na 25. marec – veľmi inšpirujúci dátum pre kultúru života, pre náš zápas o ľudské práva a pre zjednotenie Európy. Je to Deň počatého dieťaťa ako odkaz na Zvestovanie Pána. Je to Deň zápasu za ľudské práva ako spomienka na Sviečkovú manifestáciu 1988. A je to aj výročie podpisu Rímskych zmlúv v roku 1957 Francúzskom,

Spolkovou republikou Nemecko, Talianskom, Belgickom, Holandskom a Luxemburskom o vytvorení Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu. Tieto spoločenstvá sa stali súčasťou Európskeho spoločenstva, ktoré sa neskoršie transformovalo na Európsku úniu. Nič nie je náhoda v našom živote. Návrh 40 poslancov získal 117 hlasov (*str. 80*), spoločný návrh predložený P. Paškom a P. Hrušovským ich získal 103.

Do novej situácie našu krajinu posúvali hlavne dve skutočnosti – prezidentské voľby a nová petícia za referendum o rodine. 15. marca 2014 prebehlo prvé kolo volieb prezidenta, v ktorom zvíťazil Robert Fico. Do druhého kola postúpil aj Andrej Kiska. Pavol Hrušovský na neúspešný výsledok zareagoval statočne slovami, že ústavné ukotvenie manželstva stojí za to, je viac ako akákoľvek funkcia. KDH na druhý deň po 1. kole volieb potvrdilo svoju podporu Andrejovi Kiskovi. Považovali sme za neprijateľnú ďalšiu koncentráciu moci po tom, čo Smer-SD mal absolútnu väčšinu v parlamente, jednofarebnú vládu a obsadzoval postupne všetky kontrolné orgány štátnej moci.

Mimovládna organizácia Aliancia za rodinu začala 5. apríla 2014 so zberom podpisov na uskutočnenie referenda za ochranu rodiny. Petícia obsahovala štyri otázky, z toho tri sa vzťahovali na manželstvo – o definovaní manželstva ako zväzku jedného muža a jednej ženy, ustanovenie adopcie len pre heterosexuálne páry ako aj právnu ochranu výnimočnosti manželstva. Petícia požadovala aj otázku vo veci prednostného súhlasu rodičov alebo detí s účasťou na vyučovaní v oblasti vzdelávania o sexuálnom správaní a eutanázii. Konanie petície podporila ešte v marci 2014 aj Konferencia biskupov Slovenska. Prezident Kiska počas svojej kampane pred prezidentskými voľbami v marci 2014 uviedol, že „bude preferovať“, aby sa referendum spojilo s komunálnymi voľbami, ktoré sa mali konať (a konali sa) v novembri 2014.

V druhom kole prezidentských volieb konanom 29. marca 2014 Andrej Kiska výrazne zvíťazil (59,4%). Sklamanie v Smer-SD bolo veľké, a u Roberta Fica ešte väčšie. Vznikla neistota, či tento výsledok neovplyvní aj našu dohodu o doplnení Ústavy. Navyše, po zahájení intenzívneho zbierania podpisov pod petíciu za referendum

o manželstve a rodine príde konanie samotného referenda. A tam všetci občania majú právo hlasovať o týchto veciach. Referendum je nástroj priamej demokracie. Ak je platné, jeho výsledky sa vyhlásia (len) ako zákon. Ako upozorňovali viacerí, R. Fico by teraz mohol pokojne povedať, aby sme to nechali na ľuď, veď oni priamo a demokraticky rozhodnú o týchto veciach...

Rozhodujúca fáza legislatívneho procesu

Po dlhom tichu vyše mesiaca od volieb som sa začiatkom mája znovu stretol s Robertom Ficom, tentoraz na Úrade vlády. Premiér ma privítal slovami: „Tak čo, spáchame to?“ Myslel tým zmenu Ústavy. Ja som odpovedal: „My to máme v programe!“ Ten rozhovor bol nástupom do druhého čítania a do záverečného hlasovania v NR SR. Na rokovaní gestorského Ústavnoprávneho výboru som ako predkladateľ návrhu o manželstve prijal výhradu jeho predsedu Roberta Madeja k uvádzaniu počtu *jeden* muž a *jedna* žena v texte novely o manželstve. Ale zároveň som pre zachovanie jednoznačnosti definície navrhol použiť spojku *medzi* namiesto *a*. Výbor to akceptoval.

Viedlo ma k tomu poznanie konkrétneho a súvisiaceho súdneho aktivizmu zo zahraničia, na ktoré ma upozornil priateľ – právnik z Francúzska. V roku 2004 Ústavný súd v Španielsku vyložil podobný výraz z Ústavy Španielskeho kráľovstva (muž a žena majú právo na manželstvo) tak, že „muž má právo“ a „žena má právo“ na manželstvo. A tento judikát odvtedy slúži v Španielsku ako základ pre uznávanie zväzku osôb rovnakého pohlavia za plnoprávne manželstvo. Slovenská ústavná definícia sa tak stala vo svetle medzinárodných skúseností ešte precíznejšou. Finálny text v čl. 41 Ústavy bol navrhnutý v znení: **„Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobro.“** Sú to silné postuláty a jednoznačné slová.

K záverečnému hlasovaniu došlo 4. júna 2014 (*strana 98*). S výnimkou jedného poslanca (Ľ. Blaha) celý klub Smer-SD zahlasoval spolu s celým klubom KDH za novelu ústavy. Novelu podporilo 102 poslancov. Bez hlasov Smeru-SD, ale ani bez 13 hlasov KDH by

predložený návrh nebol prijatý. Robert Fico našu dohodu v tejto záležitosti naplnil. Za dodržanie slova mu patrí moje uznanie a poďakovanie. V klube Smer-SD sa za prijatie ústavného ukotvenia manželstva aktívne zasadzovali viacerí poslanci, napríklad J. Podmanický, M. Kéry, J. Blanár. Celý klub KDH hlasoval jednotne. Traja poslanci, ktorí pre svoje záujmy opustili hnutie už predtým (D. Lipšic, R. Procházka, J. Žitňanská), nepodporili v hlasovaní 4. júna predložené ústavné zmeny. Opustili tým aj kresťanskodemokratický program, s ktorým boli do NR SR v roku 2012 zvolení.

Spolu 102 hlasov rozhodlo v treťom čítaní o vážnych zmenách Ústavy SR, ktoré vstúpili do platnosti 1. septembra 2014 ako ústavný zákon č. 161/2014 Z.z. (*návrh v prílohe, str. 185*). Pre úplnosť, jeden z podporujúcich opozičných poslancov (R. Vašečka) usiloval o rozšírenie novely Ústavy o body z petície za Referendum o rodine. Neskôršie nám verejne vyčítal, že páchame násilie na jeho svedomí, keď nemajúc inú možnosť sa síce rozhodol hlasovať za, ale s výhradou, pretože chcel dosiahnuť viac. Smer-SD rozširovanie predloženého a dohodnutého textu principiálne odmietal. Pri porušení dosiahnutej dohody by sme tak stratili všetko. Odvaha spojená s rozvahou a s realizmom je veľmi potrebná a dôležitá, no v slovenskej politike veľmi vzácna, priam nedostatková.

Novelizáciou systému súdnictva sme rozdelili dovtedy do jedných rúk spojené posty predsedu Najvyššieho súdu a Súdnej rady, zrušili sme automatické členstvo predsedu NS v Súdnej rade, obmedzili sme trestnoprávnu imunitu sudcov a umožnili ich bezpečnostné previerky. Predchádzajúca pravicová (Radičovej) koalícia mala tieto zmeny v justícii vo svojom vládnom programe, vrátane bezpečnostných previerok všetkých sudcov. Cieľom previerok bolo zistiť, či sudcovia alebo kandidáti na sudcov nemajú kontakty na podsvetie, nie sú závislí na drogách či alkohole, neprijímajú úplatky alebo nezvyčajné dary, či ich majetok zodpovedá priznaným príjmom a podobne. Ak by sudca v previerkach neobstál a neuspel by ani v prípadnom odvolacom konaní, prišiel by o talár.

Plošné previerky sa však nerozbehli, pretože hneď v roku 2014 Ústavný súd SR účinnosť zákonov o previerkach pozastavil. Previerky

sa mali týkať zhruba 1 400 sudcov. Uzákonenie preverovania vyvolalo kritické reakcie zo strany sudcovských združení. V januári 2019 plénum ÚS pod vedením Ivety Macejkovej bezprecedentne rozhodlo, že časť prijatého ústavného zákona je v rozpore s „implicitným materiálnym jadrom Ústavy Slovenskej republiky“, ktorého základ tvoria princípy demokratického a právneho štátu a medzi nimi aj princíp deľby moci a s ním súvisiaca nezávislosť súdnej moci. „Implicitnému materiálnemu jadru Ústavy Slovenskej republiky nemôžu odporovať ani ústavné zákony,“ deklaroval ÚS. Podľa ústavného súdu sú previerky sudcov v rozpore s nezávislosťou súdnej moci. Ústavný súd čiastočne zrušil aj pravidlá previerok kandidátov na sudcov, hoci samotnú lustráciu kandidátov na talár za protiústavnú neoznačil. Treba pripomenúť, že štyria sudcovia ÚS zverejnili odlišné stanovisko (Mészáros, Orosz, Mochňáčová, Tkáčik) a dvaja hlasovali za tento ústavný zákon ešte ako poslanci NR SR (Laššáková, Mamojka). Deväť z trinástich sudcov o mesiac končilo svoje pôsobenie na ÚS, takže vzhľadom na návrat do sudcovského stavu mnohí „hlasovali aj o sebe“.

Stalo sa prvýkrát, že Ústavný súd SR rozhodol o nesúlade ústavného zákona s ústavou. Slovenská ústava ani zákony nedávajú ústavným sudcom priame oprávnenie posudzovať prípadnú protiústavnosť ústavných zákonov. Koalícia strán OĽaNO, SaS, Sme rodina a Za ľudí v decembri 2020 schválila zmenu Ústavy aj v reakcii na uvedené rozhodnutie Ústavného súdu v Košiciach. Ústavný súd podľa tejto novely už nebude rozhodovať o súlade ústavného zákona s Ústavou. Zdôveryhodnenie a očista slovenskej justície zostáva dôležitou a trvalou výzvou.

Naša legislatívna iniciatíva vyvolala aj jeden zaujímavý pozmeňovací návrh, keď 15 poslanci z klubov OĽaNO, Most-Híd, SDKÚ-DS a SaS navrhli do Ústavy SR v časti o manželstve a rodine zaradiť vetu: „Registrované partnerstvo ako zväzok medzi plnoletými osobami ustanoví zákon.“ (v prílohe, str. 192). Bol to po 12 rokoch od legislatívnej iniciatívy poslanca Milana Ištvána (SDL) ďalší pokus o ukotvenie práva na registrované partnerstvo, tentoraz na ústavnej úrovni. Pokus bol neúspešný.

Referendum o rodine a NPZŽ ako paralelné procesy

V referende o rodine boli nakoniec len tri otázky, keďže prezident Kiska sa rozhodol obrátiť v tejto veci na Ústavný súd, ktorý jednu z otázok z konania vylúčil. Termín referenda prezident nespojil s komunálnymi voľbami v novembri, ako to v marci avizoval ešte ako kandidát. KDH odporúčalo svojim členom, sympatizantom a ľuďom dobrej vôle zúčastniť sa a odpovedať na všetky tri predložené otázky kladne. Referendum o rodine sa konalo 7. februára 2015. Zúčastnilo sa ho 21,4% oprávnených voličov, pričom vyše 90% zúčastnených odpovedalo kladne na všetky tri otázky. Referendum bolo neplatné, keďže sa ho nezúčastnila nadpolovičná väčšina voličov. Podobná účasť bola na podobnom referende v roku 2018 v Rumunsku.

Keď sa 20. septembra 2015 uskutočnil druhý Národný pochod za život, organizátori v jeho manifeste sa k dosiahnutej dôležitej zmene o definícii, ochrane a podpore manželstva v základnom zákone štátu ani jediným slovom nevyjadrili. Pritom manifest prvého pochodu v Košiciach od poslancov, vlády a štátnych inštitúcií explicitne požadoval legislatívnu ochranu manželstva muža a ženy. Podobne nepochopiteľne sa tomu vôbec nevenovali alebo len okrajovo venovali viaceré médiá, ktoré si hovoria hodnotové. Viaceré zahraničné osobnosti a médiá sa zaujímali o túto ústavnú zmenu viac ako niektoré slovenské. Výnimočným povzbudením boli dva listy, ktoré som dostal z Ríma: od emeritného pápeža Benedikta XVI. (str. 130) a od kardinála Pietra Parolina, štátneho sekretára Svätej Stolice, v zastúpení pápeža Františka (str. 132). Tieto jedinečné slovenské skúsenosti som neskoršie osobne zdieľal pri plebiscitoch o rodine v Chorvátsku a v Slovinsku. V oboch krajinách to bolo prijímané pozitívne a s veľkým záujmom.

Prozreteľnosť súvislostí

Pár súvislostí sa mi žiada spomenúť ako *prozreteľnosť*. 1. septembra 2013 v Ríme po audiencii u pápeža Františka som sa definitívne odhodlal iniciovať po návrate domov ústavné ukotvenie manželstva. Boli sme vtedy len trinásti kresťanskí demokrati – poslanci KDH zjednotení v tomto presvedčení. Na svojich dvanástich kolegov

som sa v tejto veci mohol naplno spoľahnúť. A nedostávalo sa nám potrebnej podpory tam, kde sme ju očakávali.

Prvý prozreteľnostný signál som vnímal v úspešnom prvom hlasovaní, ktoré pripadlo na 25. marec, dátum dôležitý pre kresťanských i občianskych demokratov. My sme nemali v rukách moc na určovanie termínov schôdzí a hlasovaní. Po druhé, od zverejnenia iniciatívy začiatkom septembra 2013 do rozhodujúceho hlasovania parlamentu začiatkom júna 2014 uplynulo deväť mesiacov. To je čas na zrodenie nového života, na zrodenie človeka. A práve manželstvo muža a ženy je najlepšou, bezpečnou kolískou pre príchod nového človeka, kolískou života a lásky. Tým sa muž a žena stávajú otcom a matkou a manželstvo sa transformuje na rodinu. A do tretice, objektívne trvanie legislatívneho procesu a zodpovedná príprava si vyžiadali posun platnosti z 1. júla na 1. september 2014. Teda presne jeden rok a deň uplynul od môjho vnútorného rozhodnutia po jeho vonkajšie, ústavnoprávne naplnenie.

A keď potom prišli mnohé útoky a ťažkosti, uvedomoval som si rozsah a hĺbku zápasu, do ktorého sme vstúpili. V týchto hodnotových zápasoch nemusíme vždy vyhrávať, ale nesmieme sa nikdy vzdávať! Ako napísal Robert Schuman v liste priateľovi, „všetci sme nedokonalými nástrojmi Prozreteľnosti, ktorá ich používa na dosiahnutie Jej veľkých plánov, ktoré nás presahujú.“ Robert Schuman, Otec Európy, patrí v medzinárodnej politike k mojím najväčším inšpirátorom.

Význam prijatých zmien Ústavy SR

Zmena Ústavy SR je dôležitým základom pre solidárnu spoločnosť a pre spravodlivý štát. Treba na tomto základe rozvíjať účinnú prorodinnú politiku na prospech spoločnosti, spájať podporu rodiny so zamestnanosťou a celkovou spravodlivosťou. Napríklad od legislatívnej doložky vplyvov cez zákon o rodinnom podnikaní, o viacgeneračnej solidarite a rodičovskom dôchodku, o ochrane živnostníkov a subdodávateľov, o nedeli pre každého až po opatrenia na podporu demografického rastu a vzdelanosti a podobne. Napriek všetkým ťažkostiam je povzbudivé, že viaceré z týchto zámerov sa od r. 2014 stali súčasťou nášho právneho poriadku a sociálneho systému.

Ich tvorcom a obhajcom patrí uznanie a poďakovanie. Pre správne riešenia je dnes v Európe dostatok príkladov. Aj tu platí, že „múdry sa učí aj na chybách druhých, hlúpy ani na vlastných“.

S odstupom času som ešte viac presvedčený o výnimočnosti výsledku, ktorý sme v roku 2014 dosiahli. Niektorí to zlomyseľne označovali za kšeft a politikárčenie, iní za zázrak. Nebolo to ani jedno, ani druhé. Nebol to obchod – nikoho sme nekupovali a seba nepredávali. Bolo to poctivé, čitateľné programové úsilie. Zodpovednou politikou, ktorá je umením možného, sme vytvorili predpoklady pre viac spoločného dobra a posilnili sme podmienky pre viac spravodlivosti v našej krajine. Slušnosť je málo, dokonca to môže byť len pekná, no škodlivá maska. Slovensko počas polických a mocenských otrasov v roku 2018 sa pod heslom „slušnosti“ vydalo však práve za týmto nepostačujúcim, povrchným cieľom, za ilúziou zmeny s nízkymi kritériami. Latinsky a matematicky povedané, slušnosť je *conditio sine qua non*, teda nevyhnutná, ale nepostačujúca podmienka.

Je to podobne málo ako bolo pri ambícii nenásilia voči totalite pri jej páde resp. slovenskej „verejnosti proti násiliu“ pri revolučnom pohybe v r. 1989. Víťazné a určujúce politické hnutie s týmto názvom nedokázalo po páde komunistického režimu udržať jednotu a akcieschopnosť, a do roka sa rozpadlo. Staré politické a bezpečnostné štruktúry s ľahkosťou prerástli do potrebného a náročného úsilia obnovy, veď boli tiež proti násiliu. Dôsledky vo forme zneužívania moci, porušovania ústavnosti a oslabovania demokracie prišli veľmi rýchlo a mali boľavé dopady na celú spoločnosť a na mladý štát. Spravodlivosť má byť základným princípom, cieľom a kritériom politiky. Čo je spravodlivé, je aj slušné. Naopak to platiť nemusí, ako Slovensko s bolesťou znovu zisťuje v ostatných rokoch.

Tento hodnotový zápas zároveň odhalil zmýšľanie mnohých v slovenskej politike, ale aj v spoločnosti, médiách a vo verejnom živote. Získať oponenta na správnu stranu, získať druhých pre dobrú vec – to je dvojnásobné víťazstvo. Aj tento náročný a tvorivý princíp sa v tomto príbehu viditeľne a plodne prejavil.

Rád by som pripomenul ešte jednu skúsenosť viditeľnú v tomto

príbehu: ovocie tzv. čistých a prázdnych rúk. Vysoký rozdiel hlasov medzi samostatným a spoločným návrhom stojí za povšimnutie. Tento rozdiel bol zaujímavý aj preto, lebo sa v slovenskej politike cyklicky opakuje. Tupá animozita, účelové zmeny zákonov, vulgárnosť, obviňovanie bez dôkazov a kriminalizácia oponentov sú úplným popretím dôležitých, ba rozhodujúcich princípov zodpovednej a zrelej politiky ako sú spravodlivosť a spoločné dobro pre všetkých, úcta k dôstojnosti oponenta a každého človeka, prezumpcia nevinoty a kultúrnosť. Mnohí z tých, čo odmietli podporiť spoločný návrh KDH a Smeru-SD, chceli ukázať svoju politickú čistotu. Konzultanti Kočnera, sebestrední trieštiči jednoty politických strán, hlasití kritici našej vecnej dohody, čo zakrátko zasadli do tretej Ficovej vlády, protagonisti politiky čistých rúk zostali nakoniec s prázdnyimi rukami. Na dôsledky týchto politických hier, zrád a pretvárek, povzbudzovaných kolaborujúcimi novinármi, doplatilo a dopláca celé Slovensko. Desaťtisíce hlasov však D. Lipšic s J. Žitňanskou a ich novou stranou NOVA (skratka slov Nová väčšina) odtiahol od materského KDH k Matovičovi, napriek tomu, že od vedenia KDH dostal v júni 2015 férovú, úplne porovnateľnú ponuku pre účasť na kandidátke hnutia. Ďalšie desaťtisíce hlasov odlákal od KDH R. Procházka so svojou novou Siet'ou k Ficovi, do koalície. Chcel byť prezidentom, a podľa jeho slov gazdom i premiérom pravice. Nakoniec pomohol vytvoriť ďalšiu vládu Smeru-SD a jeho Siet' sa zakrátko roztrhala. Keby bolo menej zrád už spomínaných základných hodnôt a princípov, nevznikla by v r. 2016 tretia Ficova vláda. KDH chýbalo totiž len 1500 hlasov pre parlamentnú účasť. V tom prípade mohla vzniknúť iná, pravicová vláda. Vo všetkých vládach od r. 1990 malo KDH rezort vnútra. Tak by to bolo aj v prípade nenaplnenej ambície v r. 2016. A pri vytvorení iných politických a bezpečnostných pomerov v štáte si dovoľím vyjadriť presvedčenie, že statočný novinár Janko Kuciak a jeho snúbenica Martinka Kušnírová mohli byť nažive. Je to veľmi boľavá a opakovaná lekcia pre obhajobu zodpovednej slobody a účinnej spravodlivosti.

Prostoduchí i niektorí zle zmýšľajúci členovia KDH po prehratých voľbách 2016 okamžite sústredili svoj útok na mňa ako predsedu. Vedť ten vpred napriek všetkému úsiliu a osobnému výsledku je určite vinný. Nevideli ani hlbšie spoločenské, ani širšie politické súvislosti,

ani svoj osobný podiel na výsledku kresťanskej demokracie. Keď po výmene predsedu v r. 2016 dosiahlo KDH v parlamentných voľbách r. 2020 percentuálne ešte horší výsledok, ukázal sa omyl a plytkosť tohto zmýšľania. Zažil som od zlomyseľných ľudí rýchle označenie za tzv. politickú mŕtvolu. Zlomyseľnosť ubližuje všetkým, no najviac jej nositeľom. Kto však nevie v živote čestne prehrávať, nebude vedieť ani čestne víťaziť.

Medzinárodnoprávne súvislosti

Od doplnenia Ústavy v r. 2014 bolo evidentné, ako vlády Slovenskej republiky a zvlášť Ministerstvo spravodlivosti v rozpore s konštitučnou povinnosťou manželstvo ako jedinečný zväzok medzi mužom a ženou „všestranne chrániť a napomáhať jeho dobru“, sa opakovane pasívne prizerali na súdne rozhodovanie Európskeho súdneho dvora v Luxemburgu či Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu týkajúce sa tejto definície, ochrany a podpory. Viackrát tu bez explicitnej opory v práve boli cez aktivistický výklad klauzuly nediskriminácie prijaté rozhodnutia, ktoré manželstvo muža a ženy redefinujú alebo zrovnávajú a zrovnoprávňujú s registrovanými partnerstvami resp. inými zväzkami osôb. Všetkým, ktorí majú a budú mať podiel na verejnej moci chcem pripomenúť tri články z platných medzinárodnoprávných dokumentov, ktorými je Slovenská republika viazaná. Prvým je Medzinárodný pakt (dohovor) OSN o občianskych a politických právach, ktorý sa je u nás platný od r. 1976, a ktorý sa cez Listinu základných práv a slobôd bol inkorporovaný do Ústavy SR.

Článok 23 Dohovoru znie:

- 1. Rodina je prirodzenou a základnou jednotkou spoločnosti a má právo na ochranu spoločnosti a štátu.*
- 2. Uznáva sa právo mužov a žien uzavrieť v primeranom veku manželstvo a založiť rodinu.*
- 3. Manželstvo nebude uzavreté bez slobodného a plného súhlasu snúbencov.*
- 4. Štáty, zmluvné strany paktu, podniknú vhodné kroky na to,*

aby zabezpečili rovnaké práva a povinnosti snúbencov pri sobáši, v manželstve a pri rozvode. Pri rozvode sa rozhodne o nevyhnutnej ochrane detí.

Kontinentálna Rada Európy so sídlom vo francúzskom Štrasburgu je považovaná za strážkyňu demokracie a ľudských práv v Európe. Prostredníctvom Európskeho súdu pre ľudské práva má významný vplyv na celý kontinent. Jeho jurisdikcia je v záležitostiach Európskeho dohovoru o ľudských právach nadradená členským štátom Rady Európy.

Článok 12 Dohovoru potvrdzuje právo uzavrieť manželstvo:

Muži a ženy, ktorí sú na to vekom spôsobilí, majú právo uzavrieť manželstvo a založiť rodinu v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon tohto práva.

V rámci Európskej únie je od r. 2000 záväznou Charta základných práv. Vzhľadom na odlišný vývoj a zákonodarstvo v niektorých štátoch sa vtedajšia Pätnásťka EÚ dohodla na oddelení práva na manželstvo a práva na rodinu, rešpektujúc však pritom vnútroštátne zákony.

Charta základných práv EÚ,

Článok 9: Právo uzavrieť manželstvo a právo založiť rodinu:

Právo uzavrieť manželstvo a právo založiť rodinu sa zaručuje v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon týchto práv.

Slovenská úprava Ústavy je v súlade s týmito platnými záväzkami. Pre všestrannú ochranu a pre dobro manželstva sa však predpokladá, že ústavné orgány štátnej moci, počnúc hlavou štátu, si aktívne plnia svoje povinnosti a zodpovedne konajú v medzinárodnom prostredí. To znamená obhajobu čl. 41 Ústavy SR pri aplikácii platného medzinárodného práva, pri jeho posudzovaní a výklade, a pri dojednávaní, podpisovaní, schvaľovaní, pri súhlase s ratifikáciou a ratifikácii nových zmlúv. Iné konanie nie je v súlade s Ústavou SR. Príkladom takéhoto stavu je nekonanie prezidentky Zuzany Čaputovej po nevyjadrení súhlasu NR SR s ratifikáciou tzv. Istanbulského dohovoru o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu. Napriek tomu, že NR SR opakovane a právoplatne odmietla vyjadriť svoj súhlas

s jeho ratifikáciou (naposledy ústavnou väčšinou v r. 2020), v rozpore s Ústavou prezidentka neoznámila právne účinným spôsobom Rade Európy rozhodnutie Slovenskej republiky neratifikovať tento dohovor, čím úmyselne nechala túto záležitosť otvorenú. Korešpondenciu doručujú poštári, ale záväzný právny postoj k medzinárodnej zmluve komunikuje platným spôsobom hlava štátu.

Slovenská republika nevstupovala do Rady Európy v r. 1993 a do Európskej únie v r. 2004 preto, aby bola vo vleku vývoja a integračného prúdu, aby bola podriadená väčším a silnejším krajinám, či starším demokraciám, ale aby tento európsky vývoj a spoluprácu aktívne a zodpovedne formovala. Pravá vyspelosť národov spočíva na úcte k pravde, prirodzenému právu a spravodlivosti, nie na ich prekrúcaní či obchádzaní. Na druhej strane, zrelá suverenita a nezávislosť nevyjadruje priestor pre svojvôľu či autokraciu, ale posilňovanie zodpovednej slobody národa, národnostných menšín a všetkých občanov.

Ak má byť zjednotená Európa dobrým domovom našej vlasti, musí byť dobre zorganizovaným a efektívnym spoločenstvom svojich členských štátov a občanov. Pri rešpektovaní rozmanitosti, posilňovaní bezpečnosti a rozvoji spoločných záujmov má EÚ usilovať o toľko slobody, koľko je možné, a realizovať toľko integrácie, koľko je nevyhnutné pre dosiahnutie oprávnených cieľov Spoločenstva. Predpokladom pre takúto usporiadanú slobodu a súdržnosť je rešpektovanie základných zmluvných princípov subsidiarity a proporcionality a dodržiavanie zmluvného práva.

Osobné úsilie

Som vďačný, že som mohol osobne a osobitným spôsobom napomôcť slovenskému národu, národnostným menšinám a Slovenskej republike ako štátu budovať a upevniť svoju slobodu a demokraciu v spoločnej Európe, a realizovať tak víziu „slovenskej hviezdičky a stoličky v zjednotenej Európe“. Dôstojný život ľudí na Slovensku súvisí s dôstojným postavením Slovenska v Európe a vo svete. Bol som v tomto historickom procese od začiatku do konca hlavným

vyjednávačom, podpísal som v Aténach historickú Prístupovú zmluvu SR s EÚ, ktorú schválili občania v jedinom doteraz platnom referende. Po vstupe do Únie som od 1. mája 2004 reprezentoval Slovensko na stoličke prvého slovenského eurokomisára. V tom období nastal v našej slobodnej krajine všestranný a dynamický rozvoj. Často som si pripomínal, ako dlho a ťažko generácie pred nami bojovali o slobodu, ktorej sa nám dostalo. Mnohí za to zaplatili najvyššiu cenu, včítane môjho 26-ročného strýka Jána Figeľa, či mladých martýrov Antona Tunegu, Alberta Púčika a Eduarda Tesára a mnohých ďalších popravených a žalárovaných za Bielu légii, obetí totalitných monsterprocesov a početných predstaviteľov Cirkvi a kresťanského a občianskeho disentu. Aj preto je potrebná naša aktívna pamäť, vďačnosť a zodpovednosť.

Ako minister dopravy som uchránil spoluobčanov od ťarchy splácať 30 rokov zhruba 17 miliárd (každoročne zvyšovaných o inflačný koeficient) za 105 km diaľnic vo forme nevýhodných PPP zmlúv, a nahradil to dynamickou výstavbou diaľnic (od leta 2010 za poldruha roka 56 km odovzdaných do výstavby a 72 km skolaudovaných a odovzdaných do užívania) za nepredražené, európske ceny, ktoré v rozhodujúcej miere (spravidla 85%) uhradili fondy EÚ. Aj keď ma neznalí a zlomyseľní dodnes za to osočujú, išlo o vysoko nevýhodné PPP zmluvy: boli predražené (dôslednými rokovaniami pri 3. koncesnom balíku sa potvrdilo možné zníženie ceny o neuveriteľných 26%), protiústavné (Ústavný súd potvrdil protiústavnosť prijatého diaľničného vyvlastňovacieho zákona) a podvodné (pokus o podvod pri tvorbe vládneho PPP materiálu potvrdilo policajné vyšetrovanie, Generálna prokuratúra SR však stíhanie v rozpore so zákonom zastavila). Hoci si štát v roku 2009 vedel požičať priamo za úrok vo výške 4 – 5 %, vláda v koncesných zmluvách zaviazala budúce vlády – a teda všetkých občanov – platiť úroky za financovanie vo výške takmer 10 % ročne! To je úroková miera, pri ktorej padlo Grécko na kolená a do bankrotu. Ľuďom a Slovensku sme ušetrili jeden celý štátny rozpočet. Odhadovaná ročná platba za dostupnosť spomínaných 105 km PPP diaľnice D1 bola zhruba na úrovni 500 miliónov eur splácaná pravidelne po dobu 30 rokov (plus inflačný koeficient!). Takáto záťaž štátneho rozpočtu by na niekoľko desaťročí zastavila na Slovensku ostatnú diaľničnú a železničnú výstavbu.

Statoční otcovia nás učili, aby sme dobré za dobré nečakali. Aj pre rozsiahlu neúctu k hodnotám, striedmosti a tvorivej práci sa, žiaľ, Slovensko dlhodobo trápi s obrovskými deficitmi verejných financií a s úpadkom v mnohých sektoroch. Málokto sa dnes v politike usiluje realizovať štúrovskú výzvu „viacej tvoriť, menej troviť.“ Aj toto odlišuje štátnikov od politikov. Kým štátnik je zameraný na najbližšie generácie, politik myslí len na najbližšie voľby. Keď vláda nerozumne mňa vytvorené miliardy a neváži si spoločné hodnoty, prosperita a všestranný rozvoj sa takej krajine budú vyhýbať.

Spomínaný integračný proces a modernizačné investície a s nimi súvisiace rozhodnutia si vyžadujú odvahu, odbornosť a vytrvalosť. Tie rozhodnutia boli a zostávajú dôležitými ba historickými rozhodnutiami. No ukotvenie jedinečnosti manželstva v Ústave Slovenskej republiky je výsledok nemateriálny, je to v širokom zmysle slova fenomén kultúrny. A kultúra je podľa mňa na vrchole hodnôt. Kým ekonomika je nevyhnutnosťou ako každodenný chlieb, kultúra a duchovno dávajú charakter našim vzťahom a zmysel našim životom. Vnímam to ako dôležitý spoločný a osobný vrchol politického úsilia a prínos pre zodpovedný, usporiadaný vývoj našej spoločnosti a domoviny, a zároveň ako slovenský prínos pre Európu.

Čo je dobré pre rodinu, je dobré aj pre Európu

Povzbudený vnútroštátnym úspechom rozhodol som sa napomôcť aj v obdobnom hodnotovom zápase v Európe. Je to priestor našej slobody a zodpovednosti. Slovensko má v ňom svoje miesto, poslanie a úlohu, a nemôže ho vnímať len ako zdroj eurofondov. V tom čase som oslovil predsedu Európskej ľudovej strany Francúza Josepha Daula, ktorý v tejto funkcii nahradil zosnulého Wilfrieda Martensa. Mali sme dobré vzťahy. Martens ma dokonca pozval do jeho seniorskej skupiny skúsených *Groupe des Sages* pre formovanie Manifestu ELS. KDH pôsobí v ELS od decembra roku 1996, keď ako prvá slovenská strana získala štatút pozorovateľa a neskôršie aj člena tohto zoskupenia. Pre úspech nášho európskeho príbehu to bolo veľmi dôležité.

Pre programové a hodnotové posilnenie našej línie sme v rámci tejto najväčšej strany v EÚ, ku ktorej patrí aj najväčšia frakcia v Európskom parlamente, navrhli prijať rezolúciu na podporu rodiny. Priatelia a partneri v ELS vnímali, že okrem doplnenia Ústavy na Slovensku bude aj Referendum o rodine. Výsledkom tohto spoločného tvorivého úsilia bola Rezolúcia ELS „Prosperujúce rodiny pre prosperujúcu EÚ“, resp. „Čo je dobré pre rodinu, je dobré aj pre Európu“. Osobitne chcem vyzdvihnúť podiel Pavla Kosseya, zahraničného tajomníka hnutia, na tomto úspechu. Na základe návrhu KDH bola Rezolúcia schválená Politickým zhromaždením ELS v Bruseli 23. januára 2015.

Úryvok z Rezolúcie:

Európska ľudová strana

- Silne potvrdzuje, že rodina je základná bunka ľudskej spoločnosti a má v nej centrálnu úlohu.

- Uznáva, že rodina predchádza štát; preto princíp subsidiarity by mal byť energicky uplatňovaný v prospech rodiny vo všetkých aspektoch sociálneho života.

- Verí, že rodina je optimálnym miestom pre počatie, narodenie a výchovu detí ako aj pre žitie a starnutie.

- Uznáva úlohu rodinu ako nenahradiťelného prostredia na prenos hodnôt, kultúry, etnickej identity a jazykovej rozmanitosti medzi generáciami.

- Potvrdzuje, že podľa Všeobecnej deklarácie ľudských práv majú rodičia prednostné právo zvoliť druh vzdelania a výchovy pre svoje deti.

Záver

Definíciu a ochranu manželstva ako jedinečného zväzku medzi mužom a ženou už z Ústavy Slovenskej republiky nikto nevytrhne. Čas a vývoj rýchlo a jednoznačne potvrdzujú dôležitosť dosiahnutých zmien. Prichádzajú nové pokusy ako takto chápané manželstvo relativizovať. Rodová ideológia, ktorá popiera realitu, zasahuje antropológiu a hlása či sľubuje utópiu nového človeka a novej

spoločnosti. Aj týmto oddeľuje slobodu od pravdy. Sloboda je krásna, ale krehká a zraniteľná dcéra múdrej a statočnej matky menom Pravda. Pravda nás oslobodzuje a udržiava v zodpovednej slobode. Pravda víťazí, aj keď cena za jej víťazstvo je často vysoká. Pravda je tiež základom spravodlivosti. Dôstojnosť človeka je zdrojom nielen našich práv, ale aj našich povinností – voči druhému človeku a voči spoločenstvu, v ktorom žijeme, rozvíjame svoj tvorivý potenciál a hľadáme šťastie. Ideológia, ktorá oddeľuje slobodu od pravdy v konečnom dôsledku zotročuje človeka i celú spoločnosť. Jej realizácia je postupnou likvidáciou slobody v mene slobody.

Cenná skúsenosť s úspešným ústavnoprávnym ukotvením definície, ochrany a podpory manželstva v r. 2013–2014 nech trvalo slúži ako inšpirácia a návod pre obnovu skutočných a univerzálnych hodnôt v čase ich spochybňovania a relativizácie a pre formovanie rozumnej a zodpovednej politiky (správy vecí verejných) na národnej, európskej i medzinárodnej úrovni.

Osobne a zároveň s mnohými podobne zmýšľajúcimi som od roku 1989 pomáhal naplňať tri sny pre Slovensko. Sú súčasťou modernej a aktuálnej vízie našej domoviny, ako pokojnej a vyspelej krajiny, ako dobrého miesta pre život. Prvý sen bol o našej slobode a demokratickom a právnom štáte. Druhý o európskom postavení a bezpečnosti pre našu vlasť. V podstatnej miere boli prvé dva sny dosiahnuté. Ich realita, spoľahlivosť a budúcnosť si však vyžadujú našu stálu bdelosť, angažovanosť a zodpovednosť.

Tretí sen je o spravodlivom a rozvinutom Slovensku. Účinná spravodlivosť predpokladá fungujúci právny štát, ústavnosť a zákonnosť, vymožitelnosť práva, ktoré má byť zamerané na spoločné dobro. Účinná spravodlivosť pre všetkých je základným cieľom, východiskom a kritériom politiky. Spravodlivosť je základom a predpokladom celkového rozvoja spoločnosti. Všestranný rozvoj je výsledkom dlhodobej podpory tvorivosti, vzdelanosti a ľudského potenciálu na všetkých úrovniach spoločnosti. Tento sen a výzva je aktuálne a nájstojčivo pred nami. Nadväzuje na predchádzajúce dve úrovne, ale vyžaduje si rozumnú a zodpovednú politiku ako službu ľuďom a Slovensku v zjednotenej Európe.

Časová os príbehu

Január 2012

Zverejnenie volebného programu KDH s prioritami RODINA – PRÁCA – SPRAVODLIVOSŤ (ústavné ukotvenie manželstva a „deharabinizácia“ súdnictva)

Marec 2012

Smer-SD zvíťazil s absolútnou väčšinou hlasov (44,41%, 83 mandátov), KDH skončilo na 2. mieste s 8,82% (16 mandátov)

Apríl 2012

Nástup jednofarebnej vlády s návrhom Celoštátnej stratégie ľudských práv v Programovom vyhlásení vlády

August 2013

69 MVO vydalo spoločné stanovisko proti novej Celoštátnej stratégii ľudských práv v Programovom vyhlásení vlády

1. september 2013

Predseda KDH v Ríme, audiencia u pápeža Františka, odhodlanie k legislatívnej iniciatíve vo veci ústavnej ochrany manželstva

3. september 2013

Predseda KDH v mene hnutia odmieta CSLP a žiada o jej prepracovanie

7. september 2013

Mediálne oznámenie politickej iniciatívy KDH definovať a chrániť manželstvo ústavným zákonom

10. september 2013

Listy predsedu KDH predsedom parlamentných strán s pozvaním na rokovania o prijatí ústavného zákona o manželstve (návrh z r. 2005)

17. september 2013

Smer-SD písomne odmietol rokovania o návrhu ÚZ

September – október 2013

Rokovania s parlamentnými stranami na pôde NRSR o návrhu ÚZ. Všetky strany jednotlivo odmietli podporiť pôvodný návrh KDH.

21. september 2013

Zasadnutie Rady KDH v Košiciach, uznesenie k ústavnej ochrane manželstva

22. september 2013

Prvý Národný pochod za život v Košiciach s podporou KBS žiadal o. i. ústavné ukotvenie definície a ochrany manželstva

November 2013

Vypracovanie novej predlohy ÚZ s cieľom zmeny Ústavy SR. Návrh bol prijateľný pre strany Ludovej platformy a OĽaNO.

Január 2014

Podľa prieskumu agentúry Focus 80% občanov SR je za ústavnú ochranu manželstva muža a ženy

14. január 2014

Tlačová beseda Jána Figeľa, Evy Sirackej a Martina Dilonga: Pozvanie občianskej verejnosti k podpore novej ústavnoprávnej iniciatívy

14. január 2014

Odoslanie listov všetkým poslancom NR SR s pozvaním k osobnej podpore nového legislatívneho návrhu

18. február 2014

Minister kultúry a podpredseda Smeru-SD M. Maďarič oznámil záujem R. Fica o rokovanie

19. február 2014

Rokovanie JF s R. Ficom a P. Paškom v NR SR, dohoda o ďalších krokoch pri riešení ústavnoprávneho ukotvenie manželstva a zmien v justícii

24. február 2014

Legislatívny návrh 40 poslancov za KDH a z klubov OĽaNO, Most-Híd a SDKÚ-DS je oficiálne podaný v NR SR

28. február 2014

P. Paška a P. Hrušovský predstavili a podali spojený legislatívny návrh (manželstvo + súdnictvo) ako výsledok rokovaní strán

15. marec 2014

Prvé kolo prezidentských volieb, postúpili R. Fico a A. Kiska

25. marec 2014

Viacnásobný sviatok a výročný deň:
Obidva návrhy prešli 1. čítaním (117 hlasov a 103 hlasov)

29. marec 2014

Druhé kolo volieb prezidenta SR. Zvít'azil A. Kiska.

5. apríl 2014

Aliancia za rodinu začala zber podpisov pre Referendum o ochrane rodiny

Máj 2014

Rokovanie s R. Ficom na Úrade vlády – dohoda o dokončení začatého legislatívneho procesu

4. jún 2014

Záverečné hlasovanie o spoločnom návrhu ÚZ (manželstvo a súdnictvo):
102 hlasov za prijatie

1. september 2014

Ústavný zákon č 161/2014 Z.z. vstúpil do platnosti

7. február 2015

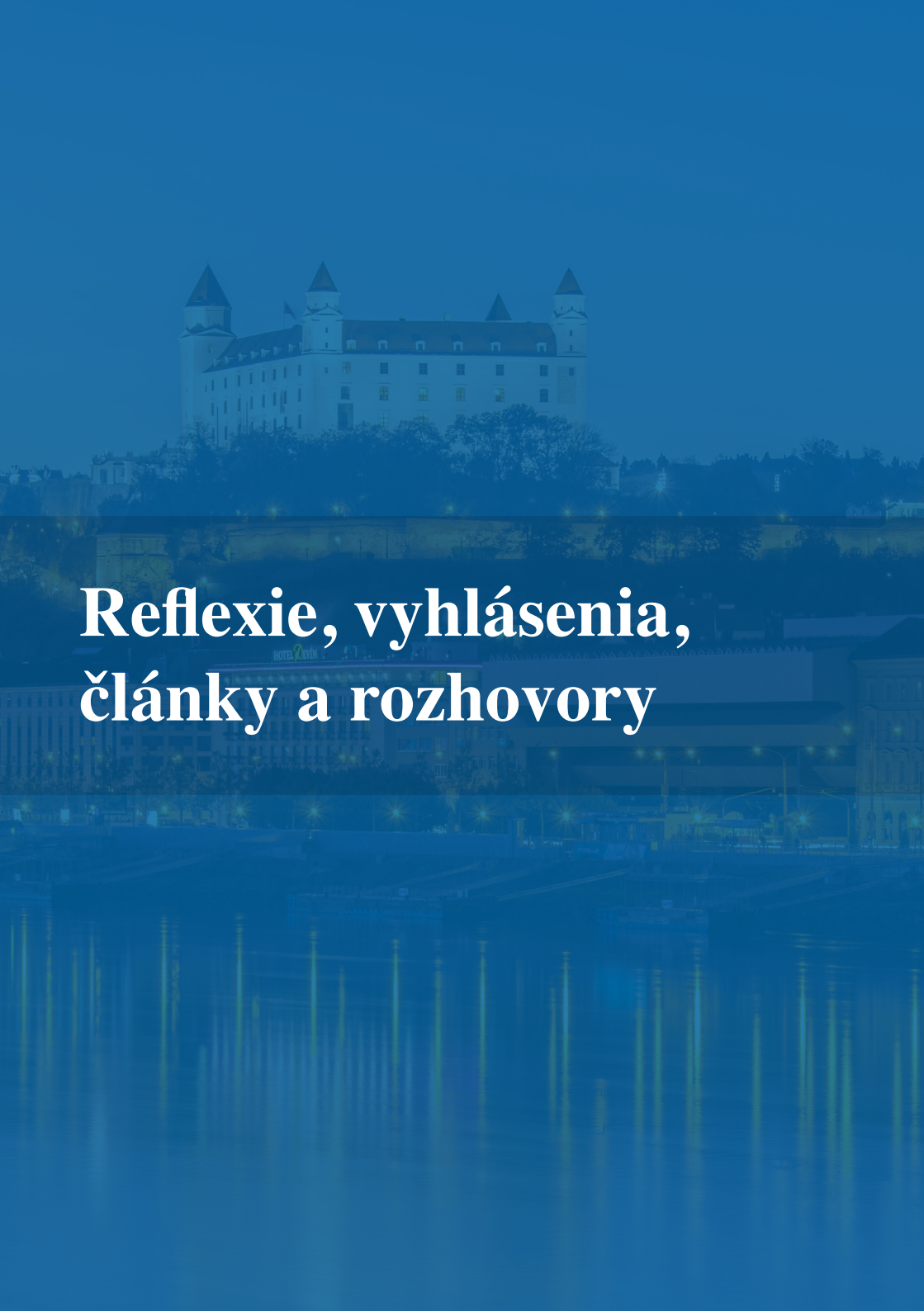
Referendum o rodine bolo neplatné,
keďže sa ho zúčastnilo iba 21,4% oprávnených voličov

23. január 2015

Prijatie Rezolúcie ELS na podporu prarodinnnej politiky v EÚ (na návrh KDH)

20. september 2015

Druhý Národný pochod za život.
Jeho manifest dosiahnutú ústavnú ochranu manželstva ani slovom nespomenul.

Reflexie, vyhlásenia, články a rozhovory

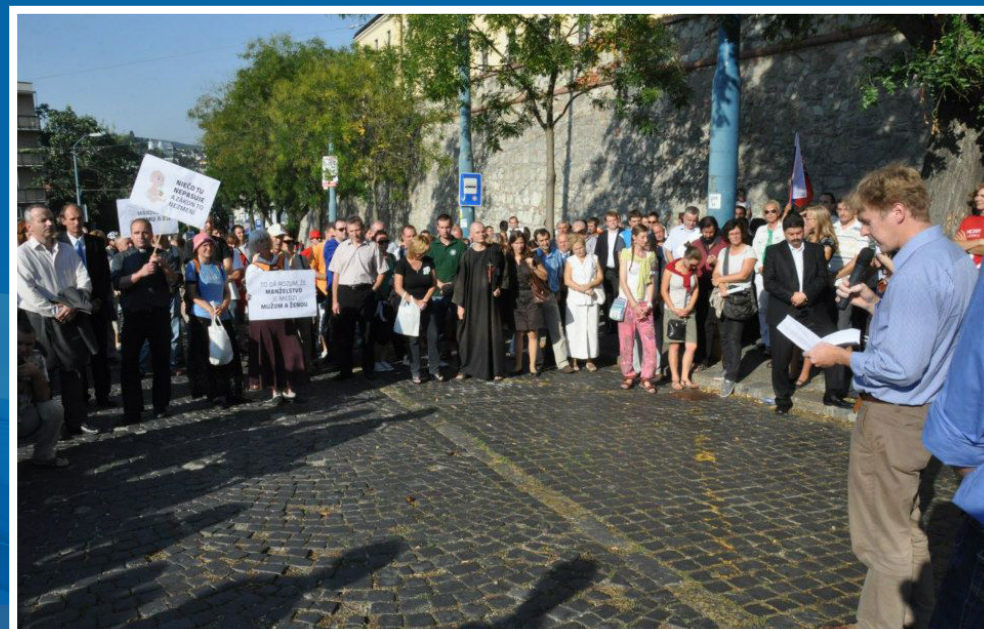
Vyhlásenie predsedu KDH k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv na Slovensku

Bratislava, 3. september 2013

Kresťanskodemokratické hnutie považuje napĺňanie základných ľudských práv za predpoklad slobody, demokracie a spravodlivosti a za východisko a cieľ politiky na všetkých úrovniach. Pre dobro jednotlivca a celej spoločnosti je potrebná úcta k dôstojnosti každej ľudskej osoby s jej neodňateľnými a nescudziteľnými právami. Preto vyjadrujeme vážne výhrady voči „Stratégii ochrany a podpory ľudských práv na Slovensku“, ktorú pripravuje vláda Roberta Fica. Aktuálne navrhovaný obsah stratégie vo viacerých formuláciách spochybňuje ochranu a podporu tradičnej rodiny a manželstva. Dokument nie je vyvážený z hľadiska pokrytia všetkých relevantných sociálnych skupín a vzhľadom na svoj zásadný význam neprešiel potrebnou odbornou a spoločenskou diskusiou. K prijatiu takejto stratégie nás neviaže žiaden medzinárodný dohovor. Jej schválenie v navrhovanom znení by malo o. i. negatívne dôsledky pre rodinu a manželstvo, a tým pre celú spoločnosť. Čo oslabuje rodinu ako základnú bunku spoločnosti, to škodí aj celku. Vyzývam preto v mene KDH a v mene mnohých podobne zmýšľajúcich občanov podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslava Lajčáka, aby tento dokument nebol predložený vláde na schválenie, ale aby bol zásadne prepracovaný.

Rada KDH
Žilina, 14. január 2012

Zhromaždenie pred NR SR na podporu ústavného ukotvenia manželstva
Bratislava, 11. september 2012

S Robertom Ficom v predvolebnej diskusii
Jún 2012

Prijatie predstaviteľov zhromaždenia pred NR SR na podporu manželstva v Ústave SR. NR SR, Bratislava, 11. september 2012

Zľava: Ján Figel', Pavol Hrušovský, Marek Michalčík, Ivan Lučanič

Na rodine záleží

Ján Figel' v rozhovore s Radovanom Pavlíkom, SITA, 7. september 2013

V stredu rokovala ľudskoprávna rada vlády o Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv. Vláda o nej mala rokovať tento mesiac, ale napokon má byť predložená až v júni. Ako hodnotíte toto rozhodnutie?

Ako nateraz čiastočné víťazstvo rozumu a ako nádej na rovnaký výsledok aj v júni. Smer odkladá ťažké konsolidačné opatrenia a svoje kontroverzné návrhy na neskoršie – po prezidentských voľbách.

A postoj ministra Miroslava Lajčáka?

Dal prednosť ďalšiemu odbornému dialógu a vyvažovaniu dokumentu, ktorý je dnes písaný z pozície rodovej ideológie. Ako predseda KDH som mu osobne vyjadril výhrady a stanovisko hnutia a podobne zmýšľajúcich ľudí, ktoré volá po zásadnom prepracovaní stratégie.

Mala význam činnosť mimovládnych organizácií či list Konferencie biskupov Slovenska?

Zaiste, každý hlas a zodpovedný postoj má význam a prínos. Miera zodpovednosti každého je daná vplyvom, ktorý má. Nielen pri volebnej urne, ale dennodenne. Aj výzva, rozumný e-mail, konštruktívny list je postojom. Výsledkom je zmena prístupu predkladateľa k významu doterajšieho neprijateľného návrhu. Z celoštátnej stratégie pre vládu sa stal východiskový dokument, a napokon len odborný podklad. A to je evidentná zmena, ktorá otvára priestor pre zásadné a potrebné zmeny a pre oveľa širšiu spoločenskú diskusiu.

Prijíma vláda konštruktívne návrhy opozície?

Zatiaľ od opozície neprijala žiadne personálne ani legislatívne návrhy, s výnimkou splnomocnenca vlády pre rómsku agendu od OĽaNO.

Alebo naše návrhy následne kopíruje, lebo vlastné lepšie riešenia nemá. Je to výraz ješitnosti a malosti. Robert Fico však rozumie tlaku verejnej mienky. S podporou občanov, oponujúcich politikov, cirkvi a mimovládnych organizácií boli zastavené návrhy, ktoré by uškodili Slovensku. Napríklad projekt Megakasína pri Bratislave, zavedenie potratovej tabletky, zmena originálnej cyrilometodskej euromince, presunutie sviatku Sedembolestnej, zmena zákona pre škandalózne financovanie Paroplynového cyklu a podobne. Nikto pritom nehovorí o národnoštátnych záujmoch Slovenska a istotách pre ľudí častejšie ako Robert Fico.

Prečo vláda potrebuje novú stratégiu ľudských práv?

Lebo sa tak rozhodla. A zrejme si to želajú Smeru blízke skupiny v zahraničí a doma.

Ale jej prijatie bolo plánované už v minulom volebnom období.

Odvolávanie sa na predchádzajúce vládne obdobie neobstojí, pretože obsah, zameranie, základ stratégie je iný. My sme vo vláde I. Radičovej opakovane odmietli vytvoriť osobitný výbor pre LGBT agendu a pre nadštandardné práva homosexuálov. Ficova vláda, naopak, tento výbor vytvorila okamžite a rodovú rovnosť prijala ako základné východisko k agende ľudských práv a národnostných menšín. To tu doteraz nebolo. A už zahájila aj zmeny v legislatíve a vo financovaní projektov v sociálnej oblasti. V trestnom zákone je napríklad kategória činov na základe sexuálnej orientácie od leta tohto roku riešená nadštandardne.

Nie je to súčasť európskej integrácie a politiky EÚ?

Nič v rámci európskeho a medzinárodného práva dnes nezaväzuje Slovensko k prijímaniu nových práv na báze rodovej rovnosti. Je tu politický a ideologický tlak socialistov a liberálov a niektorých inštitúcií, mylné spájanie modernizácie spoločnosti s oslabovaním, odmietaním a redefinovaním tradičných hodnôt a inštitúcií. Zmluva o EÚ nás viaže k rovnosti mužov a žien. A to je obrovský rozdiel v porovnaní

s rodovou ideológiou. Dokonca aj niektoré západné diplomacie a bohaté organizácie financujú v rámci rodovej ideológie nadprácu a projekty nielen v Afrike, ale aj na Slovensku. Robia tak spolu s vládou Smeru. Na etický relativizmus sa však dopláca, história je plná príkladov. Robert Fico však rozumie tlaku verejnej mienky. S podporou občanov, oponujúcich politikov, cirkvi a mimovládnych organizácií boli zastavené návrhy, ktoré by Slovensku uškodili.

Nie je postoj KDH zastaralý, prekonaný vývojom?

Pravda nikdy nie je anachronická či nemoderná. Naopak, pravda o človeku, o spoločnosti, o svete nás oslobodzuje. Skutočná sloboda bez pravdy nie je možná. Osvedčené hodnoty, ktoré nás spájajú aj pre politický život, sú nadčasové. Sú platné, lebo sú prirodzené, nezávisia od názorov ľudí či hlasovania parlamentov. Nie sú vždy populárne, ale sú základom dôstojnosti človeka. KDH je tu vďaka vernosti skutočným hodnotám. A bude užitočné, ak ich bude presadzovať. Podporujeme modernizáciu ako obnovu a aktualizáciu osvedčeného a univerzálneho, nie ako ich odmietnutie. Napríklad úcta k životu človeka je nevyhnutná od počiatku, už pred narodením, či nie? Ak pre nás život nebude absolútnou hodnotou, potom je relatívne všetko.

Máte nejaké riešenia pre súčasné trendy?

V spoločnosti sú vždy nejaké trendy. Buď ich len komentujeme, alebo aj formujeme. Kresťanská demokracia sa opiera o etiku a presvedčenie, ktoré je základom demokracie a tolerantnej spoločnosti. O princípy zodpovednej slobody, spravodlivosti na báze pravdy a dôstojnosti každej osoby, rovnosti na báze bratstva a solidarity. Je to inšpirácia od čias Krista, ktorú meriame naším letopočtom. Cestou k perspektíve národa a spoločnosti je ochrana manželstva a podpora rodiny. Na rodine nám záleží. Preto sme presadzovali mnohé opatrenia, ako sú odpočítateľné položky pri daniach, asignácia dane pre rodičov na dôchodku, podpora pre matky a otcov s deťmi. Navrhujeme osobitným zákonom zlepšiť podmienky pre rodinné podnikanie. Čo je totiž dobré pre rodinu, je dobré aj pre spoločnosť a štát. Teda pre každého z nás, aj tých, ktorí žijú inak, osamelí či mimo rodiny.

Postačuje to? Stačí dnešný právny stav pre vitalitu rodiny?

Zákon všetko nevyrieši. Základom je morálne svedomie a zdravý rozum. A to je o výchove a vzdelávaní. Dôležité je, ako chceme naplňovať slobodu osobnú a spoločenskú. Rodina je kolískou pre život a domovom pre lásku. Tam z bytosti vyrastá občan a z osoby osobnosť. Tam sa maturuje z medzigeneračnej solidarity. Partnerstvá dvoch či viacerých osôb rovnakého pohlavia nemôžu nahradiť jedinečný zväzok muža a ženy. Túžba nezakladá právo.

Ale na Západe dnes takéto zákony pribúdajú...

Za partnerstvom homosexuálov nasleduje právo na adopciu detí. Tam môžeme pozorovať nové, tzv. dynamické práva, škodlivý súdny aktivizmus či vznik juvenilnej justície. Prvú inštitúciu v ľudských dejinách treba chrániť v záujme človeka a celej spoločnosti. Je to rozumné. A čo je rozumné, to sa aj vyplatí. Antickí Gréci vedeli, že výsledkom rozumu je dobro. Dnes sa mení a stráca pôvodný význam slov. Ukončenie tehotenstva sa nazýva prerušením. Pravdu nazývajú uhlom pohľadu. Stratégia stavia kvalitu a dôstojnosť života nad samotnú ochranu života. Ako chceme na Slovensku riešiť demografickú, finančnú, ekonomickú, ba morálnu krízu, ak nie skrz rodinu? Kde sa naučí občan lepšie osobnej zodpovednosti, ak nie v rodine? Ak zdravé, nie choré bunky vo vlastnom tele sú záujmom pre každého človeka, nemá to byť rovnako aj s organizmom celej spoločnosti? Lebo rodina je základ. Kto naruší základ, naruší všetko. Práve v čase oslabovania manželstva a rodiny chceme ponúkať konkrétne systémové riešenia na jeho ochranu a podporu. Určite by pomohlo ústavné ukotvenie manželstva ako jedinečného zväzku muža a ženy, aby mu iné zväzky nemohli byť dávané na roveň. Lebo na rodine nám záleží, tam je istota pre človeka. A verím, že takých je nás väčšina. V takomto prístupe sú bezpochyby aj národné a štátne záujmy Slovenska.

Nič v rámci európskeho a medzinárodného práva dnes nezaväzuje Slovensko k prijímaniu nových práv na báze rodovej rovnosti. Je tu politický a ideologický tlak socialistov a liberálov a niektorých inštitúcií, mylné spájanie modernizácie spoločnosti s oslabovaním, odmietaním

a redefinovaním tradičných hodnôt a inštitúcií. Zmluva o EÚ nás viaže k rovnosti mužov a žien. A to je obrovský rozdiel oproti rodovej ideológii.

Minister Lajčák hovorí o právach 21. storočia. Čo to znamená?

To nech vysvetlí on. Lebo manželstvo je rovnako chápané v celých dejinách. Základné práva sú univerzálne. Nepotrebuje redefiníciu, ale úctu a realizáciu. Treba vždy pamätať, že každé právo znamená aj povinnosť a zodpovednosť. Mentalita jednostranných práv neobstojí, je konzumne, žiadateľsky nastavená. Potrebujeme rovnováhu práv a povinností. Potrebujeme etiku zodpovednosti.

Majú ešte kresťania čo povedať v tomto období nárastu pozitívneho práva?

Určite. Prirodzené právo či objektívna pravda sa nedajú prehlasovať. Ľudskú podstatu neprerobili ani triedne či rasové ideológie minulého storočia. Čo je autenticky kresťanské, je zároveň hlboko ľudské. O úcte k dôstojnosti každého človeka svedčí presvedčenie, že ľudský život má nesmiernu a nenahraditeľnú cenu, že duša je hodna viac ako celý svet. Robert Schuman, iniciátor európskej integrácie a rímskeho Dohovoru o ľudských právach či Martin L. King, bojovník proti rasizmu v USA, boli hlboko veriaci ľudia. Pre lepšiu Európu či Ameriku nehlásali ideológie, ale spolupatričnosť. Nestavali pre názorových odporcov gilotíny ani gulagy, ale pozývali k spolupráci. Odmietali etický relativizmus, ktorý sa dnes tak rozmáha. Z ich dedičstva žije dnes naša sloboda a právo.

Čo sa teda bude spájať podľa vás s naším storočím, aké budú jeho nosné témy?

Charakter a vývoj 21. storočia určia záležitosti okolo svedomia a rodiny. Svedomie je základom osobnej slobody a dôstojnosti. Ak sa demokracia nemá stať totalitou väčšiny, musí rešpektovať právo na výhradu svedomia občana pri zásadných otázkach života a presvedčenia. Preto KDH vytrvalo obhajuje toto právo doma, v Európe a vo svete. Preto sa ozývame pri prenasledovaní a diskriminácii pre náboženské presvedčenie

vo svete, ktoré má rôzne podoby v krajinách totalitných, rozvojových a demokratických. Preto som si politicky adoptoval väzňa svedomia Alfreda Battistu a jeho rodinu na Kube, keď bol Castrovým režimom odsúdený na 14 rokov žalára. Rodina je miestom, kde vzniká život a kde sa s láskou prijíma dieťa – nový človek a nová nádej. Dieťa má nárok na rodinu. Naopak to neplatí. Život a rodina sa dovoľávajú jeden druhého. Súčasné storočie môže byť lepším než to predchádzajúce, ak v ňom bude viac ľudskosti a viac solidarity. A práve o tom sú témy svedomia a rodiny. Odpoveď a vývoj závisia od každého z nás, nielen od vlády či úradníkov.

S o. Branislavom Bukovským a s mládežou
Prvý Národný pochod za život, Košice, 22. september 2013

Prvý Národný pochod za život
Košice, 22. september 2013

Prvý Národný pochod za život
Košice, 22. september 2013

Prvý Národný pochod za život
Košice, 22. september 2013

Pochod Bratislava za život
Bratislava, 13. apríl 2014

Druhý Národný pochod za život
Bratislava, 20. september 2015

Pochod Bratislava za život
Bratislava, 13. apríl 2014

Druhý Národný pochod za život
Bratislava, 20. september 2015

Ukotvenie ochrany a podpory manželstva v Ústave SR

SITA, 14. január 2014

Podpredseda NR SR a predseda KDH Ján Figel' na dnešnej tlačovej besede spolu s Prof. Evou Sirackou a právnym expertom Martinom Dilongom predstavili návrh na doplnenie ústavy. Predkladaná novela Ústavy SR neprináša do slovenského právneho poriadku nové princípy. „Je len posilnením už existujúceho rámca definovaného v zákone o rodine,“ uviedol Ján Figel'. Zavádza definovanie manželstva, ktoré ústavne vymedzuje ako „jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy“ a posilňuje úlohu štátnych orgánov pri ochrane a podpore manželstva. „Navrhovaná právna úprava sa snaží reagovať na stále častejšie relativizovanie a spochybňovanie definície a významu manželstva a rodiny u nás a v medzinárodnom prostredí,“ doplnil dôvody Ján Figel'. Precíznejšou úpravou manželstva ako zväzku muža a ženy priamo v Ústave SR je možné nielen posilniť ústavný význam právneho inštitútu manželstva, ale aj prispieť k stabilite a kontinuite právneho poriadku, pokiaľ ide o tento významný spoločenský inštitút pre občanov Slovenska. Význam inštitútu rodiny zdôraznila aj Prof. Eva Siracká, angažovaná lekárka, manželka a matka: „Moje celoživotné skúsenosti mi potvrdzujú, že na rodine záleží. Pre dobrý vývoj a fungovanie spoločnosti je fungujúca rodina základ,“ dodala Eva Siracká. „Úmyslom je nielen posilniť ústavnú ochranu manželstva, ale aj pripraviť lepšie podmienky pre jeho podporu,“ povedal o návrhu Martin Dilong. Toto by mohlo byť posilnené zintenzívnením činnosti zo strany štátnych orgánov v sociálnej, vzdelávacej a zdravotnej politike. Pod tento návrh ústavného zákona sa môžu podpísať ako predkladatelia všetci poslanci NR SR, ktorí budú dnes oslovení listom. Takisto mu podporu môžu vyjadriť aj občania, mimovládne organizácie, spoločenstvá a cirkvi na Slovensku.

Tlačová beseda s Prof. Evou Sirackou a JUDr. Martinom Dilongom
NR SR, Bratislava, 14. január 2014

Pozvanie poslancov k podpore ochrany manželstva

Bratislava, 14. január 2014

Vážená pani poslankyňa, vážený pán poslanec,

10. septembra 2013 som listom pozval na dvojstranné rokovania o ústavnej ochrane manželstva predsedov politických strán zastúpených v Národnej rade Slovenskej republiky. Konzultácie, prebiehajúce postupne v období do konca roka, potvrdili rozmanitú mozaiku základných názorov vo väčšine poslaneckých klubov, ale aj zhodu či blízkosť vo vnímaní dôležitosti manželstva a jeho podpory a ochrany v našom štáte. Manželstvo ako zväzok muža a ženy a jeho primerané ústavné ukotvenie v slovenskom právnom poriadku podporuje aj výrazná väčšina občanov. Desiatitisíce občanov vyjadrili tento postoj verejne pri Národnom pochode za život v Košiciach, ktorý podporili mnohé neziskové organizácie a cirkvi na Slovensku. Vzhľadom však na stále častejšie spochybňovanie jedinečnosti a dôležitosti rodiny v domácom a v medzinárodnom prostredí považujem spolu s mnohými spoluobčanmi a predstaviteľmi verejného života za nanajvýš aktuálne a potrebné, aby parlament Slovenskej republiky tieto skutočnosti zodpovedne reflektoval aj v Ústave Slovenskej republiky.

Priložený návrh doplnenia ústavy – týkajúci sa ochrany manželstva – nevnáša zásadnú obsahovú zmenu do slovenského právneho poriadku. Ide však o posilnenie a stabilizáciu súčasného stavu. Návrh bol formulovaný v spolupráci s tímom odborníkov na právo. Ak bude podporený kvalifikovanou väčšinou NR SR, posilní univerzálne hodnotové a kultúrne východiská, ktoré sú vlastné slovenskému právnomu poriadku.

Ústavné definície manželstva ako zväzku muža a ženy obsahujú napríklad ústavy Poľska, Litvy či Maďarska. Za ústavnú ochranu manželstva ako zväzku muža a ženy hlasovali v decembri 2013 občania Chorvátska v referende.

Vážená pani kolegyňa/vážený pán kolega, ak vnímate aktuálnosť tejto témy podobne a chcete osobne podporiť túto snahu, pozývam Vás k spoločnému postupu a podpisu Návrhu zmeny Ústavy SR v Kancelárii

podpredsedu Národnej rady SR v priebehu nasledujúceho mesiaca do 14. februára 2014. Som pripravený prijať pozvanie na konzultácie o tomto návrhu a postupe, jednotlivo či v rámci poslaneckých klubov. Následne bude návrh novely Ústavy SR predložený do podateľne Národnej rady SR ako spoločný návrh všetkých podpísaných poslancov.

Zdieľam názor, že účinná ochrana manželstva a rodiny nemôže byť záležitosťou iba niektorej politickej strany či skupiny. Vyžaduje si rozumnú iniciatívu a zhodu v úsilí o dobrú vec. Pozývam Vás, aby ste aj Vy boli jedným zo spolupredkladateľov tejto novely ústavy, ktorá sleduje dobro celej spoločnosti a štátu.

S pozdravom

Deň rodiny KDH
Šachtičky, august 2014

Deň rodiny KDH
Šachtičky, august 2014

Deň rodiny KDH
Šachtičky, august 2014

Deň rodiny KDH
Šachtičky, august 2014

Štyri strany predložili návrh na ochranu manželstva v ústave

SITA, internetový portál TA3, 24. február 2014

Slovenská ústava by sa mala rozšíriť o dve vety. Doplniť ústavu o definíciu manželstva ako jedinečného zväzku jedného muža a jednej ženy s tým, že Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru, navrhujú v novele ústavného zákona opozičné strany KDH, OĽaNO, SDKÚ-DS a Most-Híd.

Pod zákon sa podpísalo 40 poslancov.

„Návrh posilňuje a stabilizuje manželstvo a jeho postavenie v spoločnosti,“ povedal dnes novinárom predseda KDH Ján Figel'. Šéf kresťanských demokratov očakáva konštruktívnu diskusiu o právnej norme a dúfa v jej schválenie, keďže rodina podľa jeho slov predstavuje základnú bunku spoločnosti a štátu. Predseda poslaneckého klubu OĽaNO Richard Vašečka považuje návrh za dôležitý a kľúčový, pripúšťa, že by o ňom mohli rozhodovať občania v referende.

„Návrh nejde proti nikomu, ani proti tým, ktorí preferujú iné spôsoby spolužitia,“ povedal podpredseda SDKÚ-DS Jozef Mikuš.

„Obchody vylučujeme, dohody pripúšťame,“ komentoval predseda poslaneckého klubu KDH Pavol Hrušovský možnosť, či pripúšťajú myšlienku, že ak vládny Smer-SD podporí ústavný návrh na ochranu manželstva, opozícia zahlasuje za ústavné zmeny, ktoré chce Smer-SD presadiť v justícii. Podľa KDH sú zmeny v justícii potrebné, na druhej strane s návrhom o manželstve odmietajú politikárčiť.

Parlament sa návrhom bude zaoberať na marcovej schôdzi. „Ide o krátke a precízne výstižné vety, ktoré sú prevzaté z platného zákona o rodine, prijatého v roku 2005,“ vysvetlil na margo novely Figel'.

Téma manželstva je natoľko zásadná, že si vyžaduje osobný postoj, nie politiku

*Ján Figel' v rozhovore s Martinom Ližičiarom
Portál Cesta+, 27. január 2014 (skrátene)*

Aká bola vaša rodina?

Každý z nás prichádza skrz rodinu. Zároveň je súčasťou aj najširšej rodiny, ktorú nazývame všeludská, a preto je rodina dôležitá pre každého jednotlivo a pre všetkých spoločne. Pre mňa znamenala rodina veľmi veľa. Vážil som si môjho nebohého otca a mamku, ktorí boli jedinečnými autoritami a ľuďmi viery, obety, pracovitosti, lásky. Vyrastal som v roľníckej rodine na Zemplíne, bolo nás päť detí, ja som bol najmladší. Som presvedčený, že viacdetné rodiny sú priestorom, kde sa lepšie učí solidarite, zdieľaniu a zodpovednosti za druhých – slabších, menších, zraniteľnejších. Sú miestom, kde sa človek lepšie pripravuje na život vo veľkej ľudskej rodine – v spoločnosti.

Čo Vám odovzdala vaša rodina? Aké hodnoty?

Rodina je kolískou života a lásky. Toto sú prvé hodnoty, ktoré tvoria základ a dávajú zmysel aj tým ďalším, lebo život je absolútny, a nie relatívny. Život je prvou hodnotou, o ktorej treba hovoriť z pohľadu ochrany, úcty a naplnenia. Naplnenie života dáva láska, bez nej sa stáva život mechanický, teatrálny, pokusný, poloprázdny, no nie šťastný. Láska totiž dáva zmysel vzťahom a každému úsiliu, a dokonca aj utrpeniu. Mení utrpenie na obetu. Teológ Karl Rahner hovorí, že budúcnosť sa rodí prostredníctvom obety. Ak žena, matka, otec, človek prijme v živote aj to náročné a dá každému úsiliu zmysel, pripravuje budúcnosť – pre seba i pre svoje deti.

Aké sú ďalšie hodnoty?

Ďalšie hodnoty na to nadväzujú: dobro, solidarita, spolupatričnosť,

úcta, poslušnosť, pokora, pracovitosť. Rodina je živým laboratóriom, kde sa deti učia byť dobrými nielen voči rodičom, ale aj voči druhým. Učia sa spolupatričnosti a občianskej zodpovednosti. Ak totiž funguje rodina, oveľa ľahšie sa formujú občianske cnosti a osobnostná zrelosť. Ak nefunguje, nemôže to štát, policajný zbor alebo pedagóg dostatočne nahradiť. Rodina je tak často atakovaná, že potrebuje byť chránená ako kolíska s dieťaťom, pretože je základom, na ktorom stojí budúcnosť našej spoločnosti. Rodina dáva zmysel, silu a domov.

Ako vnímate vašu súčasnú rodinu?

Som vďačný za vlastné korene a cestu, ktorú pripravovali rodičia. Zároveň som manželom a otcom rodiny, ktorá vychováva štyri deti a už sa dostáva do druhého polčasu. Dve dcéry sa vydali a prednedávnom som sa zaradil do kategórie starého otca – dcéra Mária má dcérku Izabelu Máriu. Je to zvláštny a krásny pocit, pretože znamená generačný posun, ktorý hovorí o ďalšej kontinuite života. O príchode novej generácie, ktorá je znova autentická, ako je každá ľudská bytosť, a ktorá dáva človeku šancu nanovo prežívať to, čo často otec a mama v hustote každodenných povinností nestíhajú, ako príležitosť následnú, keď už vidia deti svojich detí. Je to aj istý výraz požehnania na ceste: vidieť detné deti. Som vďačný, že som sa mohol toho dožiť. S nádejou očakávame ďalšie takéto dary, ktorými je život sprevádzaný. Doma máme ešte dve nezaopatrené deti, študenta a žiačku. Spomínam to práve preto, lebo aj moja práca a povinnosti s tým súvisia. Najprv som človek, potom manžel a otec a následne politik. Je to istá hierarchia zodpovednosti. Ak sa tieto záležitosti dostanú do konfliktu, názorového alebo časového, naša odpoveď by podľa hierarchie mala byť jasná. Vždy byť človekom, na prvé miesto dať rodinu, manželstvo, otcovstvo a z tohto uhla pohľadu riešiť aj spoločenské, pracovné, politické a každodenné témy. Vtedy je v tom nielen poriadok, ale aj základná hodnotová orientácia, ktorú potrebuje aj spoločnosť.

Na tlačovej konferencii, na ktorej ste predstavili návrh na novelu Ústavy SR, stál vedľa Vás Martin Dilong a pani Eva Siracká. Prečo ste sa rozhodli pre tieto osoby?

Martina Dilonga som prizval ako právneho experta a priateľa, ktorý reprezentuje v rámci KDH mladšiu generáciu a zároveň je expertom na európske záležitosti a ľudské práva. Angažoval sa pri viacerých témach, ktoré súvisia s európskou integráciou a ľudskými právami. Cením si jeho prínos, nasadenie a odbornosť. Pani Sirackú som pozval ako angažovanú lekárku, manželku a matku. Nie kvôli vplyvnej a dôležitej organizácii, ktorú reprezentuje, ale ako osobnosť, ktorú si vážim. Pred pár rokmi som jej mohol odovzdať jednu spoločenskú cenu ako výraz uznania. Je osobnosťou, ktorá má vo svojom úctyhodnom veku čo povedať. Som rád, že toto pozvanie prijala. A veľmi ma mrzí, že viacerí z mimovládneho prostredia na ňu až cynickým spôsobom reagovali, ako keby to bola politická kampaň.

Prečo sú tie názory druhých až nenávistné?

Tí, ktorí hlásajú toleranciu, si týmto zároveň vystavujú účet, odhaľujú tvár. Ich tolerantnosť končí tam, kde stretávajú iný názor, a ten im nekonvenuje. V skutočnosti prístup oponentov definície manželstva atakuje tých, ktorí považujú základné ľudské práva za hodné účinnej ochrany.

Pani Eva Siracká svedčí svojím životom, odvahou a statočnosťou o zodpovednosti lepšie než mnohí krikľúni a oponenti slovami. Nielen hovorí, ale aj koná podľa vlastného presvedčenia. Som rád, že vo svojom úctyhodnom veku – takmer 88 rokov – je stále nielen vitálna, ale aj angažovaná, ochotná vyjadrovať sa a obhajovať to, čo je dôležité pre ozdravenie spoločnosti. Nie sú to len medicínske choroby, ale aj tie etické. Verím, že prístup jej podobných osobností pomôže väčšine prihlásiť sa k tomu, čo je dôležité nielen v prieskumoch verejnej mienky, ale aj pri mnohých demokratických rozhodnutiach.

To, že ste uskutočnili tlačovú besedu na pôde parlamentu, bol zámer?

Bolo to tak, pretože pôda parlamentu patrí všetkým a zároveň spája tému manželstva a rodiny s inštitúciou, ktorá je kompetentná prijímať zmenu ústavy alebo zákonov.

Povedali ste, že s návrhom prichádzate teraz, lebo minulý rok veľa naznačil nielen vo svete, ale aj na Slovensku. Čo sa udialo?

Každý rok sa niečo deje vo svete i u nás. V minulom roku boli prijaté výrazné a významné zmeny v legislatíve niekoľkých krajín, napríklad v legislatíve Francúzska, Veľkej Británie či USA. Buď na úrovni parlamentov, alebo súdnictva. Dnes totiž pravidlá veľmi často neurčujú iba poslanci, ale aj sudcovia. Preto je dôležité, aby boli zákony jasné a jednoznačné a tí, ktorí ich interpretujú, mali zmýšľanie vo svetle pravdy. Aby to nebolo zmýšľanie ohybné, krivé, pokrútené ako paragraf.

Čo sa udialo na Slovensku?

Minulý rok prišla Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť s návrhom novej Celoštátnej stratégie ľudských práv, ktorá sa výrazne opiera o tzv. rodovú ideológiu. Obchádza terajšie východiská alebo ich dáva na vedľajšiu koľaj, prináša novú terminológiu a nové opatrenia z hľadiska rodovej identity a s tým súvisiace práva.

Stalo sa to už aj súčasťou legislatívy, keď parlament minulý rok prijal novelu trestného zákona, ktorá zavádza vyššie trestné sadzby pre trestné činy na báze sexuálnej orientácie. Tým sa vytvára nadštandard pre skupiny občanov s neheterosexuálnou orientáciou v už platnej slovenskej legislatíve. Do škôl boli distribuované učebnice a šlabikáre vychádzajúce z rodovej ideológie. Vláda vo veľkom financuje projekty a organizácie postavené na koncepte rodovej identity.

Tieto rozhodnutia a trendy nie sú náhodné a budú pokračovať, ak nič neurobíme. Svedomie – a to vnímam rovnako u mnohých – nás pozbýva nie ku komentovaniu a lamentovaniu, ale ku konaniu.

Ja ako poslanec parlamentu som zodpovedný za to, či vývoj len komentujem a opisujem, alebo to, čo považujem za rozumné, potrebné, aj ponúkam. KDĽH má vo svojom programe ústavno-právne ukotvenie definície a ochranu manželstva. Ako predseda som sa vyjadril, že raz počas

tohto legislatívneho obdobia s týmto konkrétnym návrhom aj prideme. A podľa mňa je tento moment aktuálny a vyvolaný práve tým, čo predložila Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Tento orgán vedie minister zahraničných vecí a európskych záležitostí.

Je to teda reakcia na trendy, ktoré sa dejú?

Áno, lebo tieto trendy relativizujú to podstatné a základné. A zároveň je to doplnenie chýbajúcej definície do Ústavy SR, lebo ústava je základný zákon štátu a rodina, ktorá vyrastá na manželstve, je základnou bunkou spoločnosti. Tieto princípy musia byť podchytené, ukotvené, nielen diskutované. Základné veci do základného zákona patria. Ústava v Článku 41, ktorý hovorí o manželstve, má len odkaz na zákon. Zákony u nás môže v krajnom prípade meniť 39 zo 76 prítomných poslancov, čo hovorí samo za seba o nízkej stabilite a zraniteľnosti toho, čo je dnes definované na úrovni Zákona o rodine, ktorý bol prijatý v roku 2005. Ústavu môže meniť 90 a viac poslancov. Doplnenie ústavy bude znamenať pre manželstvo a rodinu väčšiu právnu stabilitu a posilnenie z hľadiska ochrany a podpory zo strany štátu do budúcnosti.

Ako vyzerá dnešné rozloženie v parlamente?

Opozícia má 67 hlasov, vládna strana Smer-SD 83 hlasov. Podľa mňa je táto téma natoľko zásadná, že si vyžaduje osobný postoj. To nie je zložitá otázka. Myslím, že každý má na to, čo je manželstvo a či si zaslúži ochranu, osobný názor. Ide skôr o vec vôle vyjadriť tomu otvorenú podporu. Preto som návrh formuloval ako parlamentnú iniciatívu, prezentoval som ju na parlamentnej pôde a pozval všetkých 149 poslancov zo všetkých klubov, aby k nemu zaujali osobný postoj.

Okrem poslancov ste vyzvali aj organizácie a občanov, aby výzvu podporili. Ako to môžu urobiť oni?

Oslovil som ich preto, lebo parlament nie je ani samoučelný, ani nijako izolovaný. A existujú témy, na ktorých má záležať všetkým. Som

presvedčený, že tento doplnok ústavy je možné prijať pri dostatku spoločenskej a politickej vôle. Môže pri tom pomôcť aj rezonancia medzi spoločnosťou a parlamentom. Pretože podľa opakovaných prieskumov – veľká väčšina občanov potvrdzuje, že manželstvo chápe ako zväzok muža a ženy a želá si, aby bola táto definícia v ústave vyjadrená. Nevidím dôvod, aby tomu parlament nevyhovel. Skôr naopak – je potrebné, aby to rozumne a iniciatívne vyjadril. Je to vec verejná. A demokracia je vládou všetkých, v rámci ústavných limitov a zákonov. Ak si to budú želať občania, potom takáto definícia a posilnenie pre manželstvo a rodinu v slovenskej ústave bude. Pribudne buď tohto roku, alebo v nasledujúcich rokoch. Aj preto som sa obrátil na občanov, médiá, inštitúcie, spoločenstvá, cirkvi, aby sa angažovali, ozvali, komunikovali v tejto veci.

Nepotrebuje Slovensko teraz riešiť iné veci?

Potrebuje riešiť mnohé problémy – ekonomické, finančné, sociálne, kultúrne, etické – no niet lepšej cesty k ozdraveniu organizmu, ako ozdraviť samotné bunky. Treba dať viac dôvery a podpory rodine založenej na manželstve. Ak rodina funguje, štátu sa ľahšie dýcha. Môže sa lepšie sústrediť na to, čo je jeho primárna záležitosť a nestávať sa do úlohy vychovávateľa, rodiča, sociálneho opatrovateľa.

Navrhujete doplniť dve vety, o ich obsahu sa nehovorí veľa. Prvá znie: Manželstvo je jedinečným zväzkom jedného muža a jednej ženy. Čo to znamená?

Jeden muž a jedna žena je jednoznačný výraz, ktorý vylučuje akékoľvek formy dvojmanželstva alebo polygamické a polyandrické zväzky. Slovo jedinečný znamená, že práva a povinnosti viazané na manželstvo nemožno vytvoriť inak. To slovo je tam náležité, racionálne a presné. Každé slovo v týchto vetách má svoje miesto, a to nielen z právneho, ale aj etického hľadiska. Tieto slová boli formulované precízne, aby vystihli cieľ. V podstate vychádzajú z dnešného Zákona o rodine, v ktorom sú obsiahnuté ako zásady, ale v ústavnom návrhu sú spresnené.

Druhá veta znie: Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.

Po samotnej definícii manželstva je uvedená veta logická a súsledná. Podľa spomínaného zákona je povinnosťou spoločnosti manželstvo všestranne chrániť, vytvárať vhodné prostredie a realizovať opatrenia, ktoré ho neoslabujú a nespochybňujú. Práve naopak – upevňujú ho a chránia a napomáhajú mu v jeho spoločensky prospešných úlohách. Dobro manželstva je dobrom spoločnosti skrz rodinu, preto je potrebné, aby politika, legislatíva, rozpočtové a iné opatrenia na úrovni verejnej správy tomu napomáhali. Vyjadruje sa tým ešte silnejšie dnes už existujúci záväzok zo Zákona o rodine a dôležitá historická klauzula zo Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ktorá hovorí: „Rodina si zaslúži podporu zo strany spoločnosti a štátu.“ Táto klauzula je súčasťou medzinárodných dohôd a vyjadruje múdrosť a osvedčenosť prirodzeného práva: čo je dobré pre rodinu, je dobré aj pre spoločnosť a pre štát. Manželstvo a rodina si zaslúžia pozitívny, privilegovaný prístup, lebo sa to štátu mnohonásobne vracia prostredníctvom ekonomického rastu, finančného príjmu, zdravších rozpočtov, tvorivej práce, prostredníctvom lepšej demografie a výchovy nových občanov. Nie je to jednosmerka, je to postavené na pozitívnej filozofii vzájomnej výhodnosti. A dokonca si myslím, že táto druhá veta znamená prijímať opatrenia verejnej správy v zhode s kritériom prarodinnosti: ak to manželstvu a rodine pomáha, je to dobré. Dnes sa pri zákonoch hodnotí kompatibilita s európskym právom, s doložkou vplyvu na životné prostredie, na rozpočet či podnikateľské prostredie. Podobne by mala vláda a štátne orgány využívať doložku vplyvu na rodinu ako ďalšie hodnotiace kritérium pri tvorbe zákonov alebo rozpočtu.

Ako konkrétne pocíti slovenská rodina stav, keď sa avizované dve vety dostanú do ústavy?

Rodina by to postupne spozorovala tak, že jej zákony nebudú klásť polená pod nohy, ale pomáhať plniť svoje funkcie. Že sa jej oplatí skôr fungovať koherentne – ukáže sa to na číslach, daniach, ale aj na dávkach alebo v iných opatreniach. Ak sa totiž jednotlivcom oplatí žiť skôr oddelene

alebo žiť vo vzájomnom vzťahu bez manželstva (hoci si mienia založiť rodinu), nepomáha to stabilite rodiny a výchove detí.

Systémová podpora napríklad rodinného podnikania by mohla nadviazať na tento princíp. Uvedené podnikanie je na západe Európy tradičné a rozvinuté práve preto, lebo rodina býva vo vzťahoch stabilnejšia a schopnejšia niesť riziko. Mnohé renomované svetové značky vznikali ako malé rodinné firmy. Aj Slovensko to potrebuje. Preto treba priniesť do mentality, no najmä do verejnej správy, prorodinnosť. Čo je dobré pre rodinu, je dobré aj pre toho, kto nemá rodinu. A táto mentalita je vyjadrením troch grošov, ktorého princípom je to, že treba žiť z aktuálnych príjmov, investovať do výchovy detí, ale zároveň pomáhať tým, ktorí nás vychovali. Je to etika, ktorá nedovoľuje žiť z deficitov a zadlžovania, lebo je to neudržateľné a aj nemorálne voči deťom, ktoré prichádzajú medzi nás. Tie, ktoré sa dnes narodia, dostanú ihneď dlžobný úpis od Slovenskej republiky, ktorý dosahuje takmer 8000 EUR. Pred siedmimi rokmi to bola len polovica tejto sumy. Je v poriadku, keď sa dieťa narodí s týmto veľkým, a pritom neustále rastúcim dlhom?

Myslíte si, že zmenou ústavy salepší ochrana rodiny?

Nedá sa to zmeniť odrazu, ale ak posunieme rodinu do centra záujmu a budeme hľadať riešenia, ktoré jej pomôžu, tak si pomôžeme všetci navzájom. Tolerantná, liberálna spoločnosť vyznáva heslo: „Ži a nechaj žiť!“ Neželanej počatej osobe sa však odopiera právo na život. Slabým a chorým sa poskytuje eutanázia... Toto sa ale hovorí aj tam, kde ľudia veria v reinkarnáciu. Slabí a chorí sú tiež opustení, v očakávaní prechodu života do iného tvora. Solidárna spoločnosť formovaná kresťanskou etikou však hovorí: „Ži a pomáhaj žiť!“ A pomáhať žiť prostredníctvom podpory rodiny a manželstva sa oplatí, lebo je to zároveň pomoc aj celej spoločnosti a republike. Je to osvedčené, ako to potvrdzujú aj ľudské dejiny.

Čo ďalšie je podľa Vás potrebné vnieŤ do našich rodín súčasne so zmenou ústavy?

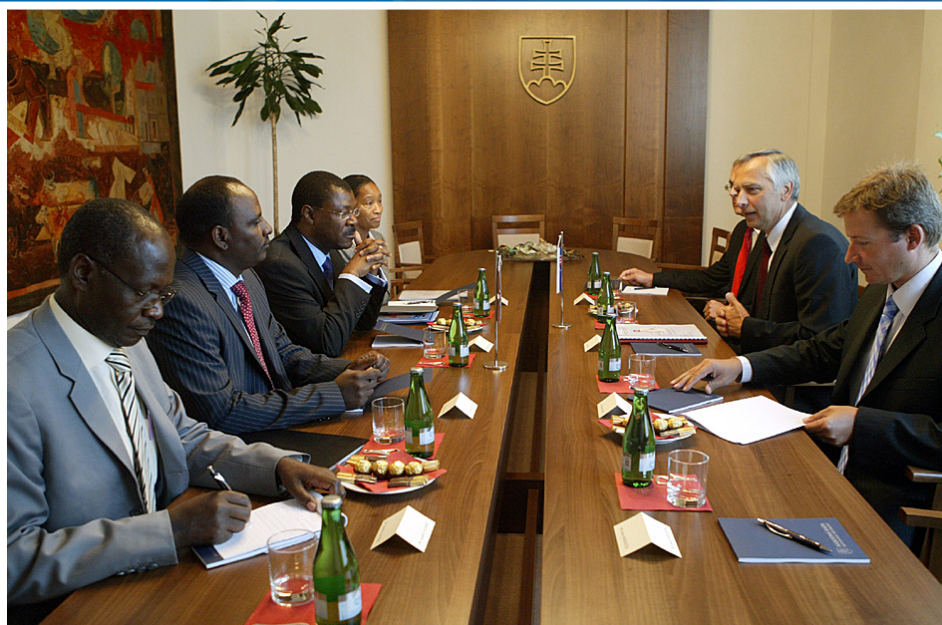
Žiadne zákony a predpisy nenahradia a nezabezpečia lásku. Ona je ten najkrajší prejav ľudskosti a dáva životu zmysel. Maroš Kuffa výstižne hovorí, že láska znamená tri D: dať druhému dobro. Pre manželstvo a rodinu je láska to najsilnejšie spojivo. Pre štát je to ako energia či palivo zdarma. Láskyplné rodiny vytvárajú solidárny národ a súdržnú spoločnosť. Francúzsky filozof Henri Bergson písal, že láska je motorom demokracie. Ďakujem všetkým, ktorí takto robia našu demokraciu udržateľnou a svet ľudskejším.

Odovzdanie Medaily KDH Silvestrovi Krčmérymu
Bratislava, 6. jún 2012

Cyrlometodský benefičný koncert *Večer ľuďí dobrej vôle*
(zo série 14 každoročných podujatí) Prešov, 4. júl 2015

Prijatie ministra obchodu Kenskej republiky Mosesa Wetang'ulu
Bratislava, 5. september 2012

Vianočný benefičný koncert V Slovenskom Betleheme (19-ročná tradícia)
Krásno nad Kysucou, 27. december 2017

Vyhlásenie Rady KDH k ústavnému zákonu o ochrane manželstva

Košice, 21. september 2013

„Rada KDH považuje účinnú ochranu manželstva, rodiny a detí za dobro pre celú spoločnosť. Táto úloha nie je výlučne politickou záležitosťou. Prirodzený zákon, Všeobecná deklarácia ľudských práv OSN a slovenský právny poriadok potvrdzujú, že manželstvo tvoria muž a žena. Tento jedinečný a výlučný zväzok poskytuje najlepšie predpoklady pre zdravý telesný, duševný a morálny vývoj detí. Rodina je základnou bunkou spoločnosti a zaslúži si osobitnú ochranu a podporu zo strany spoločnosti a štátu.

Odmietame snahy o redefiníciu manželstva a jeho relativizáciu, ako to vidíme v niektorých krajinách Európy i sveta. Podobný tlak v súčasnosti rastie aj na Slovensku. Osoby s inou ako heterosexuálnou orientáciou rešpektujeme a sme proti ich diskriminácii. KDH však so znepokojením vníma kroky vlády R. Fica, ktorá presadzuje nadštandardné práva pre tieto osoby.

Rada KDH podporuje prijatie ústavného zákona na ochranu manželstva ako trvalého zväzku medzi jedným mužom a jednou ženou. Žiadny iný vzťah nemôže byť uzákonený ako rovnocenný s manželstvom. Rada KDH podporuje otvorenú ponuku všetkým parlamentným subjektom na konštruktívnu spoluprácu a spoluúčasť na takomto návrhu a jeho prijatí. Hnutie je pripravené na diskusiu o týchto súvislostiach aj s verejnosťou.“

Dohoda je pre nás dôležitá

Komentár v *Hospodárskych novinách*, 4. marec 2014

Pre kresťanských demokratov je ochrana a podpora rodiny základom sociálnej politiky. Čo pomáha rodine v jej funkciách a v zodpovednosti za výchovu detí, to pomáha aj celej spoločnosti. Preto sme do parlamentu predložili návrh na dopracovanie ústavy o definíciu a povinnosť štátu chrániť a podporovať manželstvo. Jeho hlavným účelom je vznik rodiny a výchova detí. Návrh podpísalo 40 zákonodarcov. Je to široká podpora, ale bez poslancov Smeru zostane len dobrým úmyslom.

Po viac než 5 mesiacoch od môjho pozvania 19. februára vyjadril predseda vládnej strany ochotu podporiť túto zmenu s tým, že očakáva zo strany KDH a od opozície podporu pre oznámenú reformu justície. Na druhý deň ju predložil opozičným predstaviteľom a verejnosti. KDH už 2 roky apeluje na zmeny v súdnictve, ktorého dôveryhodnosť je nízka a ktorého stav kritizujú nielen občania, investori, podnikatelia, ale aj Európska komisia. V januári 2012 som v Žiline verejne avizoval potrebu „deharabinizácie justície“, počnúc oddelením spojených postov predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Súdnej rady. KDH podrobilo návrh Smeru analýze a vyjadrilo k nemu 5 zásadných požiadaviek a výhrad. Ostatné strany prijali tiež svoje postoje. Štyri z nich, vrátane zrušenia trestnoprávnej imunity sudcov, boli pre Roberta Fica prijateľné. Previerky spôsobilosti sudcov sú bodom na ďalšie rokovanie s cieľom nájsť model, ktorý bude ústavnoprávne a politicky prijateľný.

Považujem dohodu o zmene ústavy v týchto dvoch oblastiach za potrebný a dôležitý prínos pre ľudí, nie politikov či strán. Takéto postoje sme obhajovali aj v rokoch 2003 - 2009, keď boli s podporou Smeru prijaté ústavné riešenia pre Špeciálny súd a prokuratúru a prijatý bol aj ústavný zákon o preukazovaní pôvodu majetku. KDH je konštruktívnou opozíciou, ktorá ponúka riešenia pre sociálne a ekonomické problémy, aj keď doteraz nebolo vládnu väčšinou prijaté žiadne z nich. A sme pripravení podporovať kroky, ktoré sú rozumné a v záujme ľudí.

Dohodu o potrebných zmenách najhlasnejšie kritizujú tí, ktorí doviedli Slovensko k predčasným voľbám a k vláde jednej strany, a tí, ktorí nepodpísali návrh na doplnenie ústavy o ochrane manželstva. Kritizovať, a ešte falošne, to nepomáha ničomu.

Áno, idú voľby. Ale tie sú pre demokraciou kľúčovým a pravidelným prostriedkom. Našou úlohou v opozícii nie je vyčkávať, naprázdno kritizovať, konať potom, niekedy... Našou povinnosťou je tu a teraz niest' zodpovednosť a konať v záujme občanov. Politika je pozvaním k naplneniu verejného záujmu, k službe dobrej veci. Nie politikárčenie. Podpora rodiny a účinnejšia spravodlivosť sú dobrou vecou pre ľudí a pre krajinu.

Ján Figel', predseda KDH

Nikoho nekupujem, seba nepredávam

*Ján Figel' v rozhovore s Radovanom Pavlíkom
Portál webnoviny.sk, 5. marec 2014*

Prečo treba spájať dve témy – manželstvo a súdnictvo?

Pre KDH je spravodlivé a solidárne Slovensko dôležitým programovým cieľom. Nakoniec, také bolo aj heslo nášho snemu v Ružomberku v júni 2012. Je to záujem každého zodpovedného občana. Účinná spravodlivosť a bezpečnosť ľudí je prvou povinnosťou štátnej moci. KDH už dva roky vyzýva na akútne zmeny v súdnictve, ktorého dôveryhodnosť je nízka a ktorého stav kritizujú už nielen občania, ale aj investori, podnikatelia a Európska komisia. V januári 2012 som v Žiline verejne avizoval potrebu deharabinizácie justície, počnúc oddelením dnes spojených postov predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Súdnej rady.

Ale s návrhom samotným prichádza Smer-SD.

Áno, ale tiež pripomínam, že KDH a opozícia zvolali prvú mimoriadnu schôdzu parlamentu v tomto volebnom období práve kvôli veľmi zlej situácii v justícii. KDH podrobilo návrh Smeru odbornej a politickej analýze a vyjadrilo k nemu päť zásadných požiadaviek. Štyri z nich, vrátane zrušenia trestno-právnej imunity sudcov, R. Fico nakoniec akceptoval. Previerky spôsobilosti sudcov sú bodom na ďalšie rokovanie s cieľom nájsť model, ktorý bude ústavnoprávne a politicky prijateľný. My chceme presnejšie a prísnejšie kritériá na sudcov.

Nebolo lepšie udržať prarodinnú ústavnú iniciatívu ako samostatnú?

Teoreticky áno, prakticky však jej naplnenie predpokladá aj hlasy väčšinového Smeru. A nám nejde len o gesto, ale o reálnu zmenu, o silnejšiu prarodinnú politiku na Slovensku. Zmysel pre ľudskú solidaritu a jej základ v našom živote sa totiž vytvára v rodine. Podľa mňa je ochrana a podpora rodiny základom efektívnej sociálnej politiky. Čo pomáha rodine v jej funkciách a zodpovednosti za výchovu detí, to

pomáha aj celej spoločnosti a štátu. Preto sme do parlamentu predložili návrh na doplnenie Ústavy SR o definíciu a povinnosť štátu chrániť a podporovať manželstvo. Jeho hlavným účelom je vznik rodiny a výchova detí. Návrh podpísalo 40 zákonodarcov. Je to výnimočná iniciatíva a nezvyčajne široká podpora. Dal som si na nej záležať, stála veľa energie a času. Ale stojí to za námahu. No bez poslancov Smeru zostane len dobrým úmyslom.

S kritikou sa ozvali domáce organizácie LGBT komunít, ale aj Medzinárodná asociácia gejov a lesbieb.

Manželstvo je jedinečný zväzok muža a ženy. Tak to bolo od nepamäti. Práve reakcia ILGA potvrdzuje, že sa už v Európe stráca jednota obsahu a chápania základných pojmov a že definícia manželstva už pre nich znamená to, že za manželov už môžu byť uznané akékoľvek páry. A to znamená nadštandard práv a zmenu povinností štátu a spoločnosti. To znamená, že doterajšia norma sa stáva možnosťou. A to, čo bolo odklonom od pravidla, sa stáva normou so všetkými jej súvislosťami. Práve takáto absurdná reakcia potvrdzuje, že potrebujeme ústavne ukotviť definíciu manželstva.

Kedy došlo k zmene odmietavého či váhavého postoja Smeru?

Smer je v tejto agende názorovo rozmanitý, až protichodný. Na jednom konci sú europoslankyne Monika Flašíková Beňová a Katarína Neveďalová, na druhom Ján Podmanický a Dušan Jarjabek. Svoj vplyv zohral Národný pochod za život v Košiciach, ale aj apely mimovládnych organizácií a osobností verejného života. 19. februára, po viac ako piatich mesiacoch od môjho písomného pozvania z 10. septembra, vyjadril predseda vládnej strany ochotu podporiť túto zmenu s tým, že očakáva zo strany KDH a opozície podporu pre ústavnú reformu justície. Na druhý deň predložil túto reformu opozičným predstaviteľom a verejnosti.

Má teda zmysel spájať tieto témy? Stojí Vám za to obviňovanie KDH z politického obchodovania?

Považujem dohodu o zmene Ústavy SR v dvoch uvedených oblastiach za potrebný a dôležitý prínos pre záujem ľudí, nie politikov či strán. Takéto postoje sme obhajovali aj v rokoch 2003 - 2009, keď boli s podporou Smeru prijaté ústavné riešenia pre Špeciálny súd a prokuratúru a ústavný Zákon o preukazovaní pôvodu majetku. KDH je konštruktívnou a dôslednou opozíciou. Ponúkame skutočné riešenia pre sociálne a ekonomické problémy, aj keď doteraz nebolo vládnu väčšinou prijaté žiadne z našich riešení. A sme pripravení podporovať, čo je rozumné, v záujme ľudí. Kritizujeme a odmietame to, čo je škodlivé.

Kriticky sa o dohode vyjadrili niektorí kolegovia z opozície, napríklad poslanci Sulík, Viskupič, Frešo, Lucia Žitňanská, Šebej, ale aj ďalší.

Dohoda o potrebných zmenách v ústave je verejná a nič iné, skryté neobsahuje. Najviac ju kritizujú tí, ktorí doviedli Slovensko k predčasným voľbám a vláde jednej strany alebo tí, ktorí ani nepodpísali návrh na doplnenie ústavy o ochranu manželstva. Kritizovať bezdôvodne, ba falošne, to nepomáha ničomu. Áno, idú voľby. Ale tie sú pre demokraciu pravidelným a kľúčovým prostriedkom. Našou úlohou v opozícii nie je vyčkávať, len kritizovať, plánovať, čo potom, niekedy... Našou povinnosťou je tu a teraz niest' zodpovednosť a konať v záujme občanov. Práve predvolebné a povolebné obdobia umožňujú vykonať dôležité, niekedy historické zmeny. Či to pomôže R. Ficovi ako kandidátovi? Možno si u niektorých pomôže, ale u iných si poškodí.

Takže odmietate dohodu ako politický kšeft?

Samozrejme. „Nikoho nekupujem, seba nepredávam!“ To sú výstižné slová básnika a učiteľa Gorazda Zvonického, ku ktorým sa rád hlásim. Politika je pozvaním k napĺňaniu verejného záujmu, k službe dobrej veci. Nie k politikárčeniu či zneužívaniu moci. Keď politika nebude fungovať, keď nebude riešiť problémy ľudí, bude rásť tzv. antipolitika, ktorá však riešenia nedáva. Podpora rodiny a účinnejšia spravodlivosť sú dobrou vecou pre ľudí, pre Slovensko. Čas to potvrdí aj pre tých, ktorí dnes pochybujú.

Strom za život, sadenie tisícov stromčekov na podporu života a ekológie
Mestské lesy Ružomberok, 10. október 2015

Strom za život, sadenie tisícov stromčekov na podporu života a ekológie
Mestské lesy Ružomberok, 10. október 2015

Strom za život, sadenie tisícov stromčekov na podporu života a ekológie
Mestské lesy Ružomberok, 10. október 2015

Strom za život, sadenie tisícov stromčekov na podporu života a ekológie
Mestské lesy Ružomberok, 10. október 2015

Vystúpenie k návrhu Ústavného zákona o ochrane manželstva v Národnej rade Slovenskej republiky

NR SR, 20. marec 2014

Vážená pani podpredsedníčka, pán predseda, ctené dámy a páni, vzácni hostia,

som veľmi rád, že môžem hneď v úvode nadviazať na ten dlhý zoznam, ktorý pani predsedajúca začala čítať, ale nedokončila ho, lebo je veľmi dlhý. Ja ho taktiež nebudem čítať celý, ale 40 podpisov pod návrhom ústavnej zmeny je výraz rozsiahleho a širokého konsenzu, nie postačujúceho, ale nevídaneho z hľadiska plurality alebo pestrosti jednotlivých klubov a osôb zastúpených pri tomto návrhu. Ja som presvedčený, že si to spoločnosť zaslúži, a to nielen kvôli verejnej mienke, ktorá významnou väčšinou podporuje prorodinnú politiku alebo práve túto zmenu – ústavné ukotvenie definície manželstva na Slovensku, a ktorá očakáva, samozrejme, oveľa viac než len dve vety v ústave, ktorými by sa to malo naplniť. Oveľa viac znamená reálne kroky, ktoré podporia všetko, čo je dobré pre rodinu, lebo to je automaticky, logicky,

dejinne dobré pre spoločnosť i štát. A spomínam to práve preto, lebo táto rozprava je spojená, keďže sa našiel konsenzus oveľa širší než 40 hlasov. A preto dáva nádej, že to, čo hovorím, bude potvrdené požadovanou zmenou ústavy. Inak by to bolo, žiaľ, len gesto alebo pokus. Tento dnešný proces môže priniesť veľkú zmenu práve v čase, ktorý je priam kritický, resp. výsostne aktuálny z hľadiska presného zadefinovania manželstva. Ak platí, že ústava je základným zákonom štátu a rodina základnou bunkou spoločnosti, potom platí, že základy patria k sebe. To sú staré definície alebo východiská pre fungovanie štátu a spoločnosti. Ja som presvedčený, že robíme dobre pre spoločnosť a dobre pre štát, ak tieto základné veci nielen zadefinujeme, nielen prepojíme, ale aj rozviníme.

Nechcem dlho hovoriť, návrh sám osebe je zreteľný, relatívne jednoduchý. Ide o dve vety, ktorými sa rozšíri Článok 41 Ústavy SR, a to o vety: „Manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.“ K tomu patrí aj zostávajúca časť Článku 41, ktorý potom bude znieť ďalej: „Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“ Samozrejme, to platí pre všetkých bez rozdielu, nediskriminačne. A všetko ostatné, čo platí, treba nielen pripomínať, ale aj rešpektovať. Úmyslom predkladateľov je jednak stabilizovať a posilniť ústavnú ochranu manželstva, a jednak pripraviť lepšie podmienky pre jeho podporu a jeho dobro. O tom hovoria tieto dve vety. Považujeme prirodzenú rodinu – založenú na manželstve – za najvhodnejšie prostredie pre účely výchovy a osvojenia dieťaťa tak, aby boli v čo najväčšej miere zabezpečené tzv. najlepšie záujmy dieťaťa. Termín „najlepšie záujmy dieťaťa“ používam tak, ako ho používa medzinárodné právo. Ďalej sa tento termín postuluje v Dohovore o právach dieťaťa.

Vlastným návrhom zvyšujeme základné zásady o manželstve zo zákona o rodine z roku 2005 do ústavnej polohy. Dnešný vývoj vo svete i v Európe zvlášť potvrdzuje, že dochádza k právnej nestabilite, pokiaľ ide o vymedzenie a interpretáciu týchto a súvisiacich pojmov. A to neprispieva k dostatočnej ochrane inštitútu rodiny v spoločnosti. Napĺňanie účelu manželstva si preto vyžaduje stabilné postavenie v právnom poriadku Slovenskej republiky. To, čo nebolo otázkou pred približne 20-timi

rokmi, dnes už otázkou je. A naša odpoveď je aktuálna a potrebná. My tu nie sme ani samoučelne, ani kvôli sebe, ale kvôli občanom Slovenskej republiky. Veľká väčšina občanov to očakáva, vyžaduje to a je to naša zodpovednosť. Takto postupujú mnohé iné krajiny – podobne ukotvujú definíciu alebo súvislosti okolo manželstva a rodiny do svojho ústavného práva napríklad aj naši susedia – Poľsko, Maďarsko, ale aj Litva.

Navrhované znenie novely alebo doplnenia ústavy je definované pozitívne. Obsahuje pozitívnu definíciu manželstva. Slovo „jedinečnosť“ znamená, že práva a povinnosti vyplývajúce z manželstva nemožno založiť inak. V tom je jedinečnosť tohto zväzku a inštitúcie.

Táto právna úprava vlastne posilňuje to, čo na Slovensku na nižšej úrovni platí. A preto možno povedať, že nebude mať iné a ďalšie dôsledky na verejné rozpočty alebo ďalšie záležitosti, ktoré pri predkladaní zákonov treba skúmať. Dovoľte mi dodať, že samotný návrh dostatočne popisuje dôvody, prečo je dôležité toto ústavné ukotvenie alebo doplnenie do ústavy.

Zároveň chcem niekoľkými vetami nadviazať na predchádzajúce predloženie návrhu, a to práve preto, lebo tieto návrhy spolu súvisia. Tento návrh preklopený zároveň do spoločného návrhu, v ktorom sa rieši nielen manželstvo, ale aj justícia, v podstate znamená nádej alebo šancu na viac solidarity a viac spravodlivosti na Slovensku, lebo solidarita začína v rodine a domácich malých prostrediach, kde sa aj jednak zdieľa, a jednak vychováva. Zabezpečovanie väčšej spravodlivosti je jedna zo základných kľúčových povinností štátnej moci, spravodlivosti skutočnej, vymožiteľnej, dôslednej, účinnej, nielen teoretickej, ale aj lepšej, než máme dnes na Slovensku.

Mnohé z tých zmien, o ktorých hovoril predkladateľ prvého textu, pán predseda Paška, boli a sú súčasťou návrhov, s ktorými prichádzalo KDH aj predchádzajúca vládna koalícia. A ja som rád, že sme konečne dospeli ku konsenzu, že je potrebné situáciu riešiť, pretože ak sa nezlepšia pomery v súdnictve, potom si už so stavom spravodlivosti na Slovensku neporadíme. Zlepšenie pomerov prinesie oddelenie funkcie predsedu Súdnej rady a predsedu Najvyššieho súdu, zrušenie trestno-právnej imunity a ďalej zvýšenie, sprísnenie a spresnenie spôsobilostí vo výkone sudcov – terajších i budúcich.

Dámy a páni, predkladám tento návrh aj za celú skupinu 40 signatárov alebo navrhovateľov v očakávaní, že vyvolá nielen diskusiu, ale aj veľmi dôležitý posun agendy dopredu. Považujem túto tému za dôležitú. Vyjadruje dnes výraznú, významnú mieru konsenzu na Slovensku. Pred desiatimi rokmi bola v takejto miere reflektovaná téma Európy, resp. téma vstupu do spoločnej Európy a zvládli sme to ako spoločnosť a ako štát. Dnes sa takouto témou stáva manželstvo a rodina. Som presvedčený, že to potrebujeme podobne posunúť dopredu, aby sa nám darilo jednak v dimenziách predchádzajúcich rozhodnutí, a jednak aj v rozhodnutiach ktoré sa očakávajú oddnes pri rokovaní o manželstve a spravodlivosti. Ďakujem.

Ústavnoprávna ochrana manželstva - návrh 40 poslancov, hlasovanie 25. marca 2014, prvé čítanie

Klub SMER – SD		
☒ Andreášsky, Ladislav	☒ Jasaň, Viliam	☒ Raši, Richard
☒ Babič, Ján	☒ Ježík, Jozef	☒ Riapošová, Bibiána
☒ Bagačka, Michal	☒ Kamenický, Ladislav	☒ Rošková, Ľubica
☒ Baláž, Vladimír	☒ Kéry, Marián	☒ Senko, Ján
☒ Baška, Jaroslav	☒ Kolesík, Andrej	☒ Susko, Boris
☐ Blaha, Ľuboš	☒ Kondrót, Maroš	☒ Šedivcová, Viera
☒ Blanár, Juraj	☒ Košútová, Magda	☐ Šuca, Peter
☒ Brixi, Otto	☒ Kovačocy, Marián	☒ Tomanová, Viera
☒ Bublavý, Dušan	☒ Krajkovič, Mikuláš	☒ Valocký, Jozef
☒ Cicoň, Antonín	☒ Kubánek, Stanislav	☒ Vaľová, Jana
☒ Čepák, Rastislav	☒ Kučerová, Viera	☒ Varga, Ivan
☒ Číž, Miroslav	☒ Laššáková, Jana	☒ Vitteková, Anna
☒ Daniš, Zoltán	☒ Lebocký, Tibor	☐ Záhumenský, Marian
☒ Demian, Jaroslav	☒ Lišková, Iveta	☒ Zmajkovičová, Renáta
☒ Duchoň, Daniel	☒ Lukša, Michal	☐ Želiezka, Ľubomír
☒ Faič, Vladimír	☒ Madej, Róbert	
☒ Fitz, Peter	☒ Mamojka, Mojmír	
☒ Gabániová, Darina	☒ Martinák, Ľuboš	
☐ Galis, Dušan	☒ Martvoň, Anton	
☒ Gašparovič, Štefan	☒ Matejička, Vladimír	
☒ Gaži, Peter	☒ Mazúrová, Viera	
☒ Géci, Milan	☒ Mojš, Milan	
☒ Glenda, Tibor	☒ Müllerová, Emília	
☒ Goga, Pavol	☒ Muňko, Dušan	
☒ Grečková, Lea	☒ Náhlík, Peter	
☒ Halúz, Milan	☒ Nachtmannová, Oľga	
☒ Hambálek, Augustín	☐ Panáček, Milan	
☒ Holeva, Viliam	☒ Paška, Pavol	
☒ Hreha, Štefan	☒ Pavlovičová, Svetlana	
☒ Hufková, Eva	☒ Petrák, Ľubomír	
☒ Choma, Igor	☒ Petráš, Vladislav	
☒ Janíková, Mária	☒ Petro, František	
☒ Jánoš, Vladimír	☒ Podmanický, Ján	
☒ Jarjabek, Dušan	☒ Puci, Róbert	

Klub OĽaNO		
☒ Fecko, Martin	☐ Kadúč, Miroslav	☒ Pollák, Peter
☒ Horváthová, Eva	☒ Kuffa, Štefan	☒ Škripek, Branislav
☒ Hraško, Igor	☒ Matovič, Igor	☒ Vašečka, Richard
☐ Huba, Mikuláš	☒ Mezenská, Helena	☒ Viskupič, Jozef
☐ Jurinová, Erika	☒ Mičovský, Ján	

Klub KDH		
☒ Abrrhan, Pavol	☒ Hrušovský, Pavol	☒ Přidal, Alojz
☒ Brocka, Július	☒ Hudacký, Ján	☒ Uhliarik, Ivan
☒ Figeľ, Ján	☒ Kvasnička, Marián	☒ Zajac, Pavol
☒ Fronc, Martin	☒ Mikloško, Jozef	
☒ Gibalová, Monika	☒ Muránsky, Peter	

Klub MOST-HÍD		
☒ Bastrnák, Tibor	☒ Hrnčiar, Andrej	☒ Sólymos, László
☒ Bugár, Béla	☐ Chmel, Rudolf	☒ Šebej, František
☒ Csicsai, Gabriel	☐ Jakab, Elemér	☒ Švejna, Ivan
☒ Érsek, Árpád	☒ Nagy, József	
☒ Gál, Gábor	☒ Simon, Zsolt	

Klub SDKÚ – DS		
☒ Dzurinda, Mikuláš	☒ Kaník, Ľudovít	☒ Novotný, Viliam
☐ Fedor, Martin	☐ Mikloš, Ivan	☒ Štefanec, Ivan
☐ Frešo, Pavol	☒ Mikuš, Jozef	

Poslanci, ktorí nie sú členmi poslaneckých klubov		
☐ Beblavý, Miroslav	☐ Krajcer, Daniel	☒ Ritomská, Mária
☒ Droba, Juraj	☒ Lipšic, Daniel	☐ Sulík, Richard
☐ Ďuriš Nicholsonová, Lucia	☐ Mihál, Jozef	☐ Vášáryová, Magdaléna
☐ Galko, Ľubomír	☒ Miškov, Juraj	☒ Žitňanská, Jana
☒ Hlina, Alojz	☐ Osuský, Peter	☐ Žitňanská, Lucia
☒ Chren, Martin	☐ Poliačik, Martin	
☒ Kollár, Jozef	☒ Procházka, Radoslav	

Napíšeme do ústavy, že manželstvo je jedine medzi mužom a ženou

Taliansky denník TEMPI.IT a Benedetta Frigerio sa pýta Jána Figel'a (25. marec 2014) Slovensko – Historická dohoda medzi pravicou a ľavicou: Napíšeme do ústavy, že manželstvo je jedine medzi mužom a ženou.

24. februára 40 zo 67 opozičných kresťanskodemokratických a stredopravicových poslancov predložilo návrh doplnenia ústavy, aby sa tým zabránilo legalizácii „manželstva“ homosexuálov. Kto sa rozhodol tento návrh predložiť a prečo?

Ústavnoprávna ochrana manželstva ako jedinečného zväzku jedného muža a jednej ženy je dlhodobý programový cieľ KDH (Kresťanskodemokratického hnutia na Slovensku). Súčasnú iniciatívu som oznámil začiatkom septembra ako odozvu na rastúci vplyv rodovej ideológie v našej krajine a na Západe (v Európe a Severnej Amerike), a zvlášť ako protiváhu vládneho návrhu novej Celoštátnej stratégie ľudských práv, ktorá je výrazne formovaná v línii rodovej rovnosti. Sme presvedčení, že rodina založená na prirodzenom a tradičnom manželstve patrí k univerzálnym ľudským právam a nemala by byť spochybňovaná a oslabovaná.

Je zaujímavé, že táto výnimočná politická a morálna iniciatíva požíva podporu sociálnodemokratického premiéra, 50-ročného Roberta Fica (Smer-SD), ktorý manévruje okolo vašej strany. Ako sa Vám podarilo viesť ofenzívu namiesto defenzívy v zápase, ktorý dnes vedú všetky európske ľavicové strany? Neobával sa premiér straty podpory ľudí?

Väčšina obyvateľov Slovenska má na manželstvo tradičný názor. Rodina víťazí vo väčšine hodnotových prieskumov. Preto premiér počíta s domácou podporou proti vonkajším politickým požiadavkám a tlakom. Jeho rozhodnutie je evidentne časovo spojené s prezidentskými voľbami. Robert Fico kandiduje na post hlavy štátu. Avšak vládny program z roku 2012 vyjadruje silnú podporu rodine vrátane definície manželstva.

Ako sa Vám podarilo vytvoriť toto spojenectvo?

Rodina a manželstvo patria k základným hodnotám kresťanskodemokratického programu a politiky. Pred 10 až 15 rokmi bola veľkou témou európska integrácia. Dnes je to viac o spravodlivosti a solidarite v rámci Slovenska. Snažíme sa v týchto záležitostiach zastávať voči politickým partnerom otvorenú a konštruktívnu pozíciu. Naposledy sme to navrhli v stredopravicovej koalícii v roku 2010, ale neúspešne, kvôli odmietnutiu liberálmi – vtedajšou koalíčnou stranou. Súčasný proces bol založený viac na individuálnom prístupe. Ako iniciátor som oslovil každého poslanca parlamentu. Štyridsiati poslanci (z počtu 150) podpísali návrh. Ale sociálni demokrati (83 mandátov) boli zdržanliví až do februára, keď premiér R. Fico oznámil ústavné zmeny v slovenskom justičnom systéme. A tu potrebuje našu podporu on. Na základe niekoľkých podmienok a požiadaviek sme dosiahli kompromis a súhlasili sme so spojením dvoch návrhov do jedného spoločného návrhu ústavnej novely. Potrebujeme aspoň 90 hlasov. Spolu máme 96, ale dúfam, že podpora bude nakoniec širšia.

Našli sa aj sily, ktoré stáli proti tejto spoločnej aktivite?

Medzi kritikov patria liberálne strany a médiá, aktivisti a skupiny LGBT a medzinárodné organizácie, napríklad ILGA. Hlasovanie bude v utorok (25. marca) a po záverečnom čítaní v máji.

Vo štvrtok a v piatok (20. - 21. marca) parlament diskutoval o novele. Čo sa udialo?

Diskusia bola dlhá a kontroverzná kvôli rozmanitým argumentom, obvineniam a predvolebnej atmosfére. Je historickou skúsenosťou, že veľké zmeny a dohody sa dosahujú len krátko pred voľbami alebo krátko po voľbách. Opozícia je v tejto záležitosti rozdelená. KDH bolo kvôli tejto dohode a údajnej volebnej podpore premiéra R. Fica opakovane obviňované. Samozrejme, odmietam tieto obvinenia, pretože my sme začali tento proces už dávnejšie. Finálne hlasovanie sa uskutoční až po

29. marci, keď Slovensko rozhodne o svojom budúcom prezidentovi. Zdá sa, že jednotný postoj zaujmú len dve strany – KDH a SMER.

Aké budú ďalšie kroky v súvislosti s týmto zákonom? Myslíte, že by mohol byť prijatý v budúcich voľbách?

Prvé čítanie sa uskutoční v marci, pred 2. kolom prezidentských volieb. Ale rozhodujúce hlasovanie príde až máji, možno pred voľbami do EP. Dovtedy budeme rokovať o niektorých otvorených záležitostiach v justícii, aby sme doriešili celý balík zmien.

Ešte pred Slovenskom sa rozhodlo chrániť manželstvo Chorvátsko. Zdá sa, že krajiny, ktoré zažili komunizmus, viac odolávajú novej rodovej ideológii. Čím to je?

Navštívil som Chorvátsko počas referendového víkendu a mal som tam ako bývalý komisár EÚ pre vzdelávanie, kultúru a mládež prejav na medzinárodnej konferencii o európskych hodnotách. Rozšírená únia je európskejšou. Európa je definovaná viac prostredníctvom kultúr a hodnôt než zemepisom a obchodným trhom. Postkomunistické krajiny ožili v EÚ pamätné spomienky na režimy založené na totalitnej, triednej ideológii. 20. storočie bolo plné konfliktných ideológií zameraných na budovanie novej éry a nového ľudstva. A skončilo to v krviprelievaní a relativizme. Musíme na to pamätať a konať zodpovedne. K tomu, aby bolo 21. storočie lepším obdobím ľudských dejín ako predchádzajúce storočie, máme všetci prispieť väčšou mierou ľudskosti a solidarity. A tieto vlastnosti začínajú a vyrastajú v rodine. Čo je dobré pre rodinu, je dobré aj pre spoločnosť a pre štát. A rád by som dodal – je to rovnako dobré aj pre budúcnosť spoločnej Európy.

Poznámka:

Hlasovanie sa uskutočnilo 25. marca. Za spojený návrh novely ústavy hlasovalo 103 poslancov zo 126 prítomných. Za návrh o manželstve hlasovalo 117 poslancov zo 128. Májové rokovanie NR SR začne 13. mája.

Zápas o ľudské práva a spravodlivosť pokračuje

Denník Postoj, 10. apríl 2014

(Text vychádza z môjho vystúpenia z 25. marca 2014 po dvojdnovej rozprave v NR SR)

Keby to človek plánoval, tak mu to možno nevyjde. Ale keď koná v dobrej vôli to, čo je potrebné, rozumné, zodpovedné, vtedy akoby aj súvislosti podčiarkovali, že treba vydržať. Dnes je 25. marec. Je to Deň zápasu za ľudské práva, Deň ochrany počatého dieťaťa. Každý z nás, ktorý je narodený, bol aj počatý. Každý z nás zároveň potrebuje chrániť svoje práva a plniť si povinnosti, aby náš život – osobný aj spoločný – bol dôstojný. A nielen tu, na Slovensku.

Za dva dni rozpravy o novele ústavy zaznelo všeličo. Bola to diskusia seriózna aj emotívna, dôstojná aj menej dôstojná. Taký je obraz slovenského parlamentu. Niektorí sa pokúsili organizovať bojkot opozície pri rokovaní o novele ústavy. Nevyšlo to. Spomínam to preto, lebo sa tu priamo ukazujú rozmanité úmysly, a to aj napriek tomu, že ide o tak vážne veci, ako je ochrana manželstva a rodiny a téma spravodlivosti na Slovensku.

Chcem zareagovať ako jeden z predkladateľov na to dôležité z rozpravy. Manželstvo z hľadiska definície, podpory a ochrany zo strany štátnej moci do ústavy patrí. Ak je niečo základné v spoločnosti a to druhé je základ pre štát – základný zákon štátu, tak to k sebe patrí. My sme „nezískali tému“ (M. Kadúč, OĽaNO). My sme posunuli túto tému do parlamentu ako hnutie, ako predstavitelia zvolení s mandátom naplňovať sľúbený program. To je potrebné. A som presvedčený, že to spolu dokážeme pretaviť aj do ústavy.

Z rozpravy mi vyplýva obraz, ktorý hovorí, že okrem strany SaS všetky ostatné kluby viac-menej túto tému a riešenie podporujú – je jednoduché, zrozumiteľné, výstižné, krátke. Tie dve vety do ústavy evidentne patria aj z hľadiska politických názorov v tejto snemovni.

A ja som veľmi rád. Samozrejme, to môže potvrdiť až hlasovanie, resp. až druhé druhé hlasovanie, ktoré príde na rad na budúcej schôdzi. Ale konsenzus pre manželstvo a pre rodinu je v národe a spoločnosti veľmi potrebný a veľmi dôležitý. Lebo ak konsenzus je, tak sa problémy riešia, ak nie je, tak sa odkladajú, politizujú a prehlbujú. Buďme radi, že aspoň v tejto téme máme konsenzus.

Tak, ako sa podarilo pred pätnástimi rokmi dosiahnuť konsenzus v otázke európskej integrácie (a dnes je to samozrejmosť), aj dnes verím, že sa to podarí a že budeme o pätnásť rokov spomínať na túto chvíľu – keď sme zvládli dosiahnuť tento konsenzus aj vo veci ochrany manželstva. A že sme to nepokazili. Lebo budovať konsenzus na vážnych veciach je náročné, ťažké, ale potrebné.

Opakujem: z hľadiska politiky, aj z hľadiska štátu je to výhra zdravého rozumu a výhra pre budúce generácie. Politici myslia na najbližšie voľby a podľa toho konajú – ale štátnik myslí na budúce generácie – a podľa toho koná. Buďme štátnikmi! Toto je potrebné, toto je zrelé. Aj keď voľby sú, boli a budú. Stále sú nejaké voľby, lebo demokracia je inštitucionalizovaná nestabilita. Stále sa o niečom a niekom niekde hlasuje. A to je dobré, lebo to znamená “odtiaľ- potiaľ” – a prídu ďalší. Ale myslíme viac na budúce generácie – a vyriešime aj to, čo treba pre nás.

Ochrana manželstva

Na tých dvoch vetách o manželstve, ktoré sú v návrhu novely, v obidvoch predkladaných textoch, sa dá stavať veľa. Dá sa na tom stavať prorodinná politika. Lebo tá definícia dáva štátu povinnosť chrániť a podporovať manželstvo, ktorého hlavným cieľom je založenie rodiny a výchova detí. A o tom to je. Dá sa na tom lepšie stavať aj výchova mladých pre vlastnú zodpovednosť v živote a pre zodpovedné rodičovstvo. Dá sa na tom stavať rozumná, zodpovedná, adopčná politika v najlepšom záujme dieťaťa, ako o tom hovorí medzinárodný Dohovor o právach dieťaťa. Dajú sa na tom stavať – a majú sa na tom stavať – lepšie sociálne, zdravotné a ekonomické opatrenia pre mladé manželstvá a mladé rodiny.

Zmeny v justícii

Pokiaľ ide o navrhované justičné zmeny, v tejto chvíli sa nepozerať na vec tak, že platí „buď jedno, alebo druhé“, ale riešme „aj jedno, aj druhé.“ Ak je príležitosť, ak je možnosť, tak sme zodpovední za využitie tejto príležitosti, lebo najhoršie by bolo nerobiť nič. Najhoršia alternatíva je komentovať, lamentovať, nadávať, kritizovať, ale nič pre zlepšenie neurobiť. Práve druhé čítanie, ktoré umožní dnešné hlasovanie, bude priestorom na vylepšovanie, o ktorom viacerí odborne hovorili. Bude priestorom na doriešenie všetkých súvislostí vrátane previerok, respektíve preverovania odbornej a morálnej spôsobilosti kandidátov na sudcov i súčasných sudcov. Majú veľkú moc, majú mať aj veľkú zodpovednosť pred ľuďmi.

Gábor Gál (Most - Híd) povedal: „Justičný raj tu nenastane.“ Áno, justičný raj tu nebude, aj keď zmeníme ústavu. Ale zmena je potrebná, je možná a je dôležitá, lebo znamená základ pre zlepšenie. Dnešný stav je neprijateľný a prehlbuje aj ekonomické, sociálne, ba aj spoločenské problémy na Slovensku. Potrebujeme dôveryhodné súdnictvo, vyššiu vymožiteľnosť práva a účinnú spravodlivosť. A to je aj naša zodpovednosť, nielen zodpovednosť sudcov alebo ďalších orgánov.

Otázka načasovania

Z viacerých strán zaznela kritika, z ktorej vyznievalo, že najväčší problém je načasovanie – prečo to robíme teraz, prečo nie potom, prečo nie pred tým. No, aké jednoduché pýtať sa prečo. Ja som presvedčený, že tu a teraz sa dá čosi urobiť a my sme zodpovední za to, že máme tu a teraz konať. Igor Matovič kriticky voči KDH namietol, že „prečo nie po Košiciach.“ Chcem jemu a všetkým odkázať: my sme tento proces začali ešte pred Košicami, tým myslím pred Národným pochodom za život! Ved' dostal 10. septembra list, odo mňa podpísaný, nech si ho pozrie. Dokonca sme túto tému otvorili v roku 2010, keď bol s nami v koalícii. Ale kvôli vtedajšiemu postoju klubu SaS to nebolo možné dostať do programu vládnej koalície. Výsledkom bol *status quo*.

Dámy a páni, vždy sme pred nejakými voľbami. A to je dobré, lebo na voľbách záleží. Hovorím to preto, lebo demokracia a voľby patria k sebe. A zároveň môžem ako predstaviteľ hnutia, ktoré funguje už 25. rok, povedať, že vážne, veľké veci sa lámu pri voľbách, pred voľbami alebo po voľbách. Tak to história potvrdzuje, tak to jednoducho je. A preto je rozumné a zodpovedné aj toto obdobie využiť na potrebné zmeny pre ľudí. Veď to nie je o stranách, to nie je o pocitoch politikov, ale o tom, čo treba alebo netreba pre občanov. Ak treba, tak to poďme riešiť! Veď dnes sa to neuzavrie, dnes sa to posunie, otvorí do druhého čítania.

Obchodovanie so Smerom

Odmietam obvinenia, že ide o obchod, kšeft. Lebo ak nebudeme vážiť slová, tak stratíme nielen zmysel, ale aj charakter politiky. My nie sme obchodníci. Ja nie som obchodník. Jeden z tých predsedov, s ktorými som rokoval, mi povedal, že možno aj všetci z jeho strany by to podporili. Nemajú problém povedať, čo je manželstvo, ak KDH podporí ľahšie rozvody, takzvané notárske rozvody cez zmluvu. Toto by som nazval kšeft. Toto by som označil za obchod. Ale my nie sme obchodníci! Dohoda k politike patrí jednak ako umenie, a jednak ako nástroj. A takto sme postupovali pri Špeciálnom súde, špeciálnej prokuratúre, eurovale, dlhovej brzde či pri iných témach. Možno sa teraz aj vďaka kolegom dohodne ústavná ochrana druhého piliera. Je to kšeft? Je to podvod? Je to špina? Priatelia, ak sa stratí zmysel slov, bude ohrozená naša sloboda. Vážme slová! Lebo ak nebudeme vážiť slová, čo potom budeme vážiť? Len matériu?

Pán Poliačik (SaS) povedal, že KDH stráca alebo stratilo svoju historickú úlohu.

Neviem, čo všetko tým myslel, ale KDH tu a teraz potvrdzuje svoju historickú úlohu! Potvrdzuje a naplňa. Veď my tu nie sme kvôli pocitom alebo nejakým spomienkam. My sme tu pre aktuálnu aj budúcu zodpovednosť. Martin Poliačik tu používal také výrazy ako “diabol sem, diabol tam; zmluva s diablom”. Základný zákon štátu je zmluva s občanmi, že im štátna moc bude slúžiť a riešiť ich problémy.

Ľudová platforma

Ešte si dovoľím jednu politickú poznámku, lebo niektorí nám gratulovali, že sme rozbili Ľudovú platformu. KDH Ľudovú platformu nerozbilo, ani nerozbíja, ale plní jej programové ciele. Lebo ochrana manželstva a rodiny a takisto účinná spravodlivosť a vymožitelnosť práva sú súčasťou programu, ku ktorému sme sa odhodlali a ktorý nesieme ako presvedčenie, ako ponuku, ako záväzok voči občanom. Ktosi iný rozbíja alebo nie je zrelý na plnenie toho, čo znamená program a zodpovednosť, pretože politický zápas nie je nejakou samouúčelnou bitkou medzi pravitou a ľavicou, ani to nie je cieľ sám o sebe. To nedáva zmysel nášmu konaniu. Pretože zmysel politiky je služba spoločnému dobru, ochrana a podpora dôstojnosti každej ľudskej osoby, muža a ženy a presadzovanie spravodlivosti. Toto je zmysel politiky a zároveň aj zápasu, ktorého sme súčasťou – každý jeden z nás jednotlivo aj spoločne. Nie zápas pre zápas, ale zápas o dobro a pre dobro!

Na záver chcem už iba dodať, že získať druhých pre dobrú vec je dvojité víťazstvo. Túto myšlienku kedysi vyjadril Martin Luther King. Zaplatil za ňu najvyššou cenou, ale zmenilo to Ameriku, a to dokonca tak, že dnes je Afroameričan opakovane zvoleným prezidentom USA. Hovorím to nielen ako príklad, ale aj ako inšpiráciu pre politiku. Získať druhého pre dobrú vec je dvojité víťazstvo. A ja som presvedčený, že víťazom je tu zdravý rozum, zodpovednosť a sú ním aj ľudia na Slovensku. Ďakujem všetkým, ktorí chápu, že v tomto zápase ide o viac solidarity a viac spravodlivosti. Verím, že hlasovanie dnes potvrdí túto líniu v slovenskom parlamente a bude veľmi silným odkazom, že je tu reálna nádej na pozitívne zmeny, že 25. marec nie je len historický, spomienkový dátum, ale veľmi aktuálny čas zápasu o ľudské práva a dôstojnosť každej ľudskej osoby. Ďakujem vám.

Beseda v UPeCe
Bratislava, 19. január 2012

Rokovanie Ľudovej platformy
Bratislava, 13. jún 2013

22. narodeniny KDH
Bratislava, 17. február 2012

Slávnostné podpísanie Memoranda Ľudovej platformy
Bratislava, 16. november 2012

Vystúpenie v rozprave – manželstvo, súdnictvo

Národná rada Slovenskej republiky, 4.jún 2014

Pani predsedajúca, pán predseda, ctené dámy, vážení páni,

je to mojím spôsobom neobvyklé, až výnimočné, že vystupuje predseda parlamentu a podpredseda a že spolu predkladáme dva návrhy, ktoré sú ústavného charakteru. Rozprava je zlúčená a je šanca, že to prinesie nový právny stav – novelu Ústavy Slovenskej republiky. Ja som presvedčený, že je to potrebné. Nechcem byť ani stranícky, ani príliš osobný, ale poviem, že ak nefunguje politika, tak nefunguje služba verejnosti, verejnému záujmu, nefunguje úsilie o spoločné dobro, rastie apatia, ľahostajnosť alebo antipolitika, resp. všetko možné, čo vidíme nielen na televíznych obrazovkách, ale do istej miery aj na Slovensku – či už v regionálnych alebo celoštátnych dimenziách. Nájst' riešenie, ktoré je konkrétne, konštruktívne, dobré, a ktoré pomáha solidarite a spravodlivosti na Slovensku, je naša politická, ale aj bytostná, životná úloha.

Ja som o tom hovoril už viackrát v týchto dimenziách alebo súvislostiach, jednak pri prvom, jednak pri tomto druhom čítaní – obidva tieto návrhy, aj keď spolu obsahovo nesúvisia, pomôžu, som o tom presvedčený, spravodlivosti i solidarite na Slovensku. Lebo ak nebude viac spravodlivosti, na čo sme potom tu? Iba samoučelne alebo len tak – na komentovanie? Podľa nášho presvedčenia, tie zmeny, ktoré citlivo, postupne, konštruktívne definujeme, upravujeme, hľadáme, pomôžu súdnictvu, pomôžu čestným ľuďom – tým, ktorí chcú, aby česť nebola nadávka, ale odpoveď na nespravodlivosť a spory. Dovolím si tvrdiť, že málokto má od štátu takú moc ako sudcovia. Zmena ústavy v minulosti priniesla sudcom celoživotný mandát, a preto je zodpovedné vstúpiť do tohto mocného, vplyvného priestoru, ktorý však nefunguje, resp. je obviňovaný z korupcie, klientelizmu, rodinkárstva, nefunkčnosti a neefektívnosti. A preto som rád, že sme dospeli k situácii, keď nastala nielen zhoda, ale dokonca širšia zhoda v istých konkrétnych a korektných zmenách a celkovom riešení. To nie je koniec procesu, to je skôr zahájenie istých zmien. A tie sa budú realizovať v implementačnej

legislatíve, prípadne v ďalších krokoch počas nasledujúcich rokov, ale aj v praxi, ktorá sama môže potvrdiť, že súdnictvo môže byť nádejou alebo pozitívnou odpoveďou v zápase o demokraciu a slobodu na Slovensku.

Mojou úlohou je ešte dopovedať a vyjadriť v tomto záverečnom slove to, že sme začali s diskusiou o manželstve. Manželstvo pritom nie je ideológia, priateľia, ale prirodzené právo, prirodzená vec, ktorá existuje a bude existovať, či my hlasujeme alebo nehlasujeme. A keď človek žije podľa rozumu a toho, čo je zdravé, vtedy sa mu skôr podarí nájsť ďalšie potrebné odpovede, a to aj vtedy, keď v živote narazí a spôsobí škodu sebe a mnohým iným. Preto je zdravé, rozumné a výhodné podporiť definíciu manželstva, ale aj povinnosť štátnej, resp. verejnej moci (na úrovni štátu či samosprávy) podporovať manželstvo a pomáhať mu. Dnes sa skôr hodnotia výhody, zisky, prínosy. Je to prínosné. Návrh nie je namierený proti nikomu a proti ničomu, ani proti iným záležitostiam či vzťahom, ale je prínosný pre to, čo ozdravuje, čo vytvára predpoklady na konsolidáciu pomerov v každej oblasti. Lebo ak je zdravá rodina, tak nám vyrastajú zdraví, mladí, noví občania – možno politici, možno podnikatelia. Ak nám však nefungujú rodiny, štát to nedokáže v plnosti alebo v celom rozsahu pokrývať – a ani nie je to jeho úlohou. Jeho úlohou je skôr napomáhať tomu, čo má byť základnou občianskou a spoločenskou zodpovednosťou nás všetkých.

Z pozmeňujúcich návrhov, ktoré tu odzneli, boli niektoré poprepávané alebo späté s obidvoma návrhmi, niektoré iba s jedným z nich. Ja už som povedal, že téma amnestií bývalého zastupujúceho prezidenta v prípade únosu alebo zavraždenia občana Slovenskej republiky do cudziny a ďalších skutkov alebo trestných činov vrátane vraždy Róberta Remiáša, nie je predmetom tohto návrhu a ani systémovo to nemôže do toho zapadať, pretože teraz riešime opatrenia, ktoré sa týkajú ústavy. Táto agenda môže byť predmetom samostatného ústavného zákona a v KDH sa k tomu hlásime už roky. Považujeme to za jazvu na svedomí spoločnosti a slovenskej justície a chceme tomu stavu pomôcť. Politici nevyšetrujú ani nesúdia, ale mali by vytvárať priechodnosť spravodlivosti. A to – či, kto a kedy bude alebo nebude súdený a odsúdený, to je vec nezávislého a kompetentného súdnictva.

Týmto chcem vyjadriť náš politický postoj – budeme sa tým všetkým zaoberať, nie je to odložené “akože” do archívov, do zabudnutia, ale je to jedna z citlivých tém nedávneho vývoja Slovenska a ja som presvedčený, že existuje šanca raz túto výzvu konkrétne a korektne naplniť zodpovednosťou. Pán kolega Vašečka tu predniesol viacero návrhov, ktoré súvisia s iniciatívou za referendum alebo s podporou Aliancie za rodinu. Mám pre to porozumenie a sympatie v tom zmysle, že rodinné právo je oveľa širšie a existuje veľa záležitostí, ktoré treba riešiť. Na druhej strane – ukotvenie definície podpory a ochrany manželstva je základom, na ktorom sa dá (a má sa) stavať. To nie je samoučelné a nerobíme to pre nejaké uspokojenie, že sme to tam dali a hotovo. Už som tu včera alebo predvčerom povedal, že politika je na jednej strane umením možného a na druhej neustálym procesom, ktorý by mal byť zameraný na spoločné dobro. A to dobro je dobré pre teba, pre mňa, pre nás všetkých, lebo ak je to dobro, tak je to tak. A ak to nie je dobro, tak to treba rozpoznať.

Dostať manželstvo a rodinu do centra pozornosti nielen parlamentu, ale celej spoločnosti, je veľmi potrebné. A myslím si, že k tomu prispievame. Nie je to síce ľahké ani lacné, no je to rozhodujúce. Lebo iba vtedy, keď bude manželstvo a rodina v centre záujmu, budeme hľadať odpoveď, ktorá je naozajstná. A bude sa hľadať nielen na pocit, slávnosť či chvíľkovosť, ale aj na trendy či tendencie. Preto sa niektoré, resp. mnohé nadväzujúce témy (napríklad v adopčnej politike alebo v osvojovaní si dieťaťa) budú riešiť tak, ako treba a ako aj prax okolo nás ukazuje. Včera tu zaznela kritika – prečo sa vraj neozývame v súvislosti s tým, čo sa deje vo Veľkej Británii. Ale my sa ozývame. A spomínam to preto, lebo sa ozvať treba, ale nielen to – treba aj vytvárať pravidlá – vnútroštátne a medzištátne – na také zaobchádzanie s dieťaťom, pre ktoré dieťa nie je ani tovarom a nie je ani objektom svojvoľných, voluntaristických rozhodnutí, ale naopak – je tým najcennejším, čo máme, objektom zodpovednosti pre nás ako (spolu)občanov, rodičov, alebo tých z nás, ktorí dostali do správy dar pomáhať rásť novej zodpovednej generácii.

Úprava definície, pri ktorej som bol na Ústavnoprávnom výbore a ktorá mení text z definície, že manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy, na definíciu – manželstvo je jedinečným zväzkom

medzi mužom a ženou, je korektná a svojím spôsobom precízna. Ja ju tu podporujem tak, ako na výbore. A považujem to za správnu a dobrú úpravu, pretože je nielen prijateľná, ale aj potrebná.

Azda posledné, čoho som sa chcel dotknúť, je to, že tu niektorí hovoria o tom, že na sebe v súvislosti so spájaním tém cítia isté násilie. No v politike je to tak. Niektorí tomu hovoria, „všetko so všetkým súvisí.“ Alebo inak povedané – meniť ústavu nie je obvyklé každý mesiac, ba ani každý rok. Ale tento moment priniesol do spoločného priestoru dve oblasti, hoci navzájom obsahovo nesúvisiace. No na druhej strane, ako som už hovoril, viac solidarity a viac spravodlivosti na Slovensku je skutočne takmer každodenným volaním, každodennou výzvou. Našou úlohou (na úrovni štátnej politiky) je nájsť na tieto volania a výzvy odpovede.

Ďalšie pripomienky boli vyjadrené v súvislosti s európskymi trendmi a európskym právom. Avšak – definovanie manželstva je vec vnútroštátnej kompetencie. Vôbec sa toho teda netreba obávať, práve naopak, definovanie manželstva je naša zodpovednosť voči sebe i voči Európe, veď Európa sme my, nielen iní, nielen Brusel. Preto je takýto postup čitateľný, zrozumiteľný a bude, samozrejme, aj súčasťou vytvárania budúcich európskych pravidiel, a to nielen pre pohyb občanov, ale aj pre uznávanie alebo definovanie kompetencií v tejto oblasti.

Za Kresťanskodemokratické hnutie by som ešte rád vyjadril poďakovanie za množstvo stretnutí a korektných diskusií – hoci zložitých a niekedy kontroverzných, eventuálne hľadajúcich – pretože nás dostali do bodu, ktorý je podľa mňa výnimočný, a ktorý môže pomôcť krajine. Tu nejde o nás. Viete, nie sme tu kvôli potleskom a reflektorom, ale kvôli priam životnej zodpovednosti. A tá má svoje obdobia – mandáty, ktoré vymedzujú naše “od – do”. Ale buď to zvládame, alebo nezvládame. A ak to nezvládame, tak škodíme ľuďom, ktorí nám dali dôveru a majú od nás svoje oprávnené očakávania. A ak to zvládame, tak to prináša nielen dobré body pre parlament ako inštitúciu, ale najmä “dobré ovocie” pre spoluobčanov.

Chcem vám preto poďakovať. A to, čo je nad rámec tých základných dohôd alebo pozmeňujúcich návrhov, prijmite, prosím, ako odkaz, že to,

čo je súčasťou základného riešenia, buď vieme prijať ako dobrú dohodu, alebo nevieme – a tým sa znova vrátíme k obviňovaniu – prečo nie viac, prečo nie všetko, prečo nie ešte... Politika je však proces!

Niektu tu spomínal na to, aká bola ústava pred dvadsiatimi rokmi, myslím, že to bol Daniel Lipšic. Uvažoval o nej tak, ako sa uvažovalo pred dvadsiatimi rokmi. Ale v práve a v spoločnosti prebieha určitý – a veľmi dynamický – vývoj. A ak je dnes potrebné dopovedať to, čo nebolo potrebné povedať pred dvadsiatimi rokmi, tak práve to je naša úloha. O dva roky nastúpi nový parlament. A dopovie možno to, čo bude potrebné dopovedať o dva alebo ďalších dvadsať rokov. Ale tu a teraz nám našu zodpovednosť nikto nesníme. Som rád, že môžem byť, napriek všetkým kritikám slovenského parlamentu a slovenskej politiky, súčasťou tohto času. Verím, že sa vieme zhodnúť na vážnych otázkach a odpovediach doby, a to nielen krátkodobo, lebo otázok je a vždy bude dosť, resp. ich je viac než odpovedí. Ale keď sa nachádzajú korektné a aktuálne odpovede, je to aj na prospech politiky a hlavne na prospech ľudí.

Takže, ešte raz, vďaka. A myslím, že na záver to stačí. (Potlesk.)

Tlačová konferencia 13 poslancov klubu KDH
NR SR, Bratislava, 4. jún 2014

Ústavnoprávna ochrana manželstva, hlasovanie 4. júna 2014, tretie čítanie

Klub SMER – SD		
☒ Andreášsky, Ladislav	☒ Jasaň, Viliam	☒ Raši, Richard
☒ Babič, Ján	☒ Ježík, Jozef	☒ Riapošová, Bibiána
☒ Bagačka, Michal	☒ Kamenický, Ladislav	☒ Rošková, Ľubica
☒ Baláž, Vladimír	☒ Kéry, Marián	☒ Senko, Ján
☒ Baška, Jaroslav	☒ Kolesík, Andrej	☒ Susko, Boris
☐ Blaha, Ľuboš	☒ Kondrót, Maroš	☒ Šedivcová, Viera
☒ Blanár, Juraj	☒ Košútová, Magda	☒ Šuca, Peter
☒ Brixí, Otto	☒ Kovačócy, Marián	☒ Tomanová, Viera
☒ Bublavý, Dušan	☒ Krajkovič, Mikuláš	☒ Valocký, Jozef
☒ Cicoň, Antonín	☒ Kubánek, Stanislav	☒ Vaľová, Jana
☒ Čepák, Rastislav	☒ Kučerová, Viera	☒ Varga, Ivan
☒ Číž, Miroslav	☒ Laššáková, Jana	☒ Vitteková, Anna
☒ Daniš, Zoltán	☒ Lebocký, Tibor	☒ Záhumenský, Marian
☒ Demian, Jaroslav	☒ Lišková, Iveta	☒ Zmajkovičová, Renáta
☒ Duchoň, Daniel	☒ Lukša, Michal	☒ Želiezka, Ľubomír
☒ Faič, Vladimír	☒ Madej, Róbert	
☒ Fitz, Peter	☒ Mamojka, Mojmír	
☒ Gabániová, Darina	☒ Martinák, Ľuboš	
☒ Galis, Dušan	☒ Martvoň, Anton	
☒ Gašparovič, Štefan	☒ Matejička, Vladimír	
☒ Gaži, Peter	☒ Mazúrová, Viera	
☒ Géci, Milan	☒ Mojš, Milan	
☒ Glenda, Tibor	☒ Müllerová, Emília	
☒ Goga, Pavol	☒ Muňko, Dušan	
☒ Grečková, Lea	☒ Náhlík, Peter	
☒ Halúz, Milan	☒ Nachtmannová, Oľga	
☒ Hambálek, Augustín	☒ Panáček, Milan	
☒ Holeva, Viliam	☒ Paška, Pavol	
☒ Hreha, Štefan	☒ Pavlovičová, Svetlana	
☒ Hufková, Eva	☒ Petrák, Ľubomír	
☒ Choma, Igor	☒ Petráš, Vladislav	
☒ Janíková, Mária	☒ Petro, František	
☒ Jánoš, Vladimír	☒ Podmanický, Ján	
☒ Jarjabek, Dušan	☒ Puci, Róbert	

Klub MOST-HÍD		
☒ Bastrnák, Tibor	☒ Hrnčiar, Andrej	☒ Sólymos, László
☒ Bugár, Béla	☒ Chmel, Rudolf	☒ Šebej, František
☒ Csicsai, Gabriel	☒ Jakab, Elemér	☒ Švejna, Ivan
☒ Érsek, Árpád	☐ Nagy, József	☒ Žitňanská, Lucia
☐ Gál, Gábor	☒ Simon, Zsolt	

Klub KDH		
☒ Abrhan, Pavol	☒ Hrušovský, Pavol	☒ Přidal, Alojz
☒ Brocka, Július	☒ Hudacký, Ján	☒ Uhliarik, Ivan
☒ Figeľ, Ján	☒ Kvasnička, Marián	☒ Zajac, Pavol
☒ Fronc, Martin	☒ Mikloško, Jozef	
☒ Gíbalová, Monika	☒ Muránsky, Peter	

Klub OĽaNO		
☒ Fecko, Martin	☒ Kuffa, Štefan	☐ Škripek, Branislav
☒ Horváthová, Eva	☐ Matovič, Igor	☒ Vašečka, Richard
☐ Hraško, Igor	☒ Mezenská, Helena	☐ Viskupič, Jozef
☒ Jurinová, Erika	☒ Mičovský, Ján	
☐ Kadúč, Miroslav	☐ Pollák, Peter	

Klub SDKÚ – DS		
☒ Dzurinda, Mikuláš	☒ Kaník, Ľudovít	☐ Novotný, Viliam
☐ Fedor, Martin	☒ Mikloš, Ivan	☒ Štefanec, Ivan
☐ Frešo, Pavol	☐ Mikuš, Jozef	

Poslanci, ktorí nie sú členmi poslaneckých klubov		
☐ Beblavý, Miroslav	☐ Kollár, Jozef	☐ Procházka, Radoslav
☒ Droba, Juraj	☐ Krajcer, Daniel	☒ Rítomská, Mária
☒ Ďuriš Nicholsonová, Lucia	☐ Lipšic, Daniel	☐ Sulík, Richard
☒ Galko, Ľubomír	☒ Mihál, Jozef	☒ Vášáryová, Magdaléna
☒ Hlina, Alojz	☐ Miškov, Juraj	☐ Žitňanská, Jana
☒ Huba, Mikuláš	☒ Osuský, Peter	
☐ Chren, Martin	☒ Poliačik, Martin	

Legenda					
☒ Za (102)	☒ Proti (18)	☒ Zdržal sa (3)	☒ Nehlasoval (5)	☐ Neprítomný (22)	

Ústavné zmeny pomôžu ľuďom na Slovensku

Internetový portál hlavnespravy.sk, 5. jún 2014

KDH sa usilovalo o ústavné ukotvenie manželstva už roky, prvýkrát v roku 2005.

Ústavné zakotvenie manželstva a zmeny v justícii získali v stredu rozhodujúcu podporu poslancov v Národnej rade. KDH a jeho poslanecký klub mali pri podpore týchto zmien jednotný a konzistentný postoj.

Definícia manželstva ako jedinečného zväzku medzi mužom a ženou je už súčasťou Ústavy Slovenskej republiky. KDH sa usilovalo o ústavné ukotvenie manželstva už roky, prvýkrát v roku 2005. „Považujeme rodinu za základ spoločnosti a manželstvo za jedinečný zväzok, ktorého cieľom je založenie rodiny a riadna výchova detí,“ povedal o programovom zameraní hnutia jeho predseda Ján Figel'. Celý proces zmien inicioval osobne v septembri minulého roka, keď vyzval parlamentné strany k rokovaniu o tomto návrhu. Následne v januári pozval všetkých poslancov NR SR k tomu, aby sa podpísali pod spoločný návrh na zakotvenie manželstva v Ústave SR. „Je to významný krok k podpore manželstva a rodiny na Slovensku. Verím, že ho budú nasledovať konkrétne zákony, zlepšujúce sociálne a ekonomické postavenie rodín,“ doplnil Ján Figel'.

„Som rád, že ústavné zakotvenie manželstva a zmeny v justícii pomôžu ľuďom na Slovensku,“ povedal na tlačovej besede po hlasovaní jeden z predkladateľov Pavol Hrušovský. Hlasovaním sa zavŕšil viac ako trojmesačný legislatívny proces prijímania ústavných zmien. KDH sa počas intenzívnych expertných a politických rokovaní podarilo presadiť viacero zásadných zmien do pôvodného návrhu z dielne ministerstva spravodlivosti. Medzi inými to bolo oddelenie postu predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Súdnej rady, vypustenie členstva ex offo predsedu NS v Súdnej rade, obmedzenie trestnoprávnej imunity sudcov a zavedenie hodnotenia spôsobilosti sudcov. „Sú to splnené záväzky z programového vyhlásenia vlády Ivety Radičovej a volebného programu KDH. Ak nám iní vyčítajú plnenie programu vlády, za ktorý tiež hlasovali

a nášho volebného programu, potom to nie je nič iné, len politikárčenie a ješitnosť,“ uviedol na margo schválených zmien predseda KDH Ján Figel'. K rokovaniam o justícii boli od začiatku (20. februára) pozvané všetky parlamentné kluby.

Najdiskutovanejším bodom vyše trojmesačnej diskusie o tomto ústavnom zákone bolo preverovanie spôsobilosti sudcov vykonávať svoju funkciu. KDH nesúhlasilo s pôvodným návrhom Smeru. „Podarilo sa nám dosiahnuť dohodu na mechanizme, ktorý bude mať viacstupňový systém kontroly, aby nemohlo dôjsť k zneužitiu tohto inštitútu,“ povedal predkladateľ Pavol Hrušovský. Podklady bude pripravovať NBÚ, vyhodnocovať ich bude Súdna rada, pričom sudca sa bude môcť odvolať na Ústavný súd, ktorý bude rozhodovať o námietke v pléne. O tom, či sudca stratí svoju funkciu však rozhodne v konečnom dôsledku prezident SR. „Je to dostatok zábezpek na to, aby sme minimalizovali možnosť zneužitia tohto nástroja,“ zdôraznil Pavol Hrušovský.

Prijaté ústavné zmeny umožnia zlepšiť vymožitelnosť práva na Slovensku a celkovú dôveryhodnosť justície v očiach verejnosti. „Záujmom KDH bolo začať s reformou justície, keďže s jej stavom je nespokojných viac ako 70% občanov Slovenska. KDH namiesto komentovania a kritizovania nevyhovujúceho stavu malo a má odvahu riešiť problémy ľudí,“ dodal na záver predseda KDH Ján Figel'.

Prezentácia a diskusia ku knihe Katolíck v politike
UPeCe, Bratislava, 9. máj 2013

Prezentácia a diskusia ku knihe Katolíck v politike
Žilina, 10. apríl 2014

Verejná diskusia na tému Spoločnosť, kresťania a hodnoty
Košice, 21. september 2013

Prezentácia a diskusia ku knihe Katolíck v politike
Žilina, 10. apríl 2014

Keď sa šíri škodlivá ideológia, treba sa chrániť

*Ján Figel' v rozhovore s Radovanom Pavlíkom,
Internetový portál webnoviny.sk, 30.jún 2014*

Ide Slovensko iným smerom ako Európa? V Európe sa uvoľňuje priestor pre vzťahy ľudí z LGBTI komunity. My sa však manželstvo snažíme “zabetónovať”.

Slovensko ide cestou, ktorá je opretá o prirodzenosť, tradície a osvedčené hodnoty, medzi ktorými rodina a manželstvo zohrávajú poprednú úlohu. Hovorí o tom teraz aj zmena ústavy, ktorá potvrdzuje definíciu, podporu a ochranu manželstva.

Európa je však postavená na rovnakých tradíciách a hodnotách ako Slovensko.

Viacere krajiny urobili podobné rozhodnutia ako my. Napríklad Maďarsko, Poľsko, Litva, Bulharsko a Chorvátsko. V západnej Európe prebieha vlna, ktorá v legislatíve uzakňuje práva založené na rodovej ideológii. Tá sa neopiera o prirodzený zákon ani o vedecké poznatky, ale o kultúrne zmeny. Redefinuje nielen manželstvo, ale aj chápanie ľudskej osoby, jej pohlavia – sexuálnej identity a s tým súvisiace práva. Pôvodne bolo pod rodom myslené pohlavie a pod rodovou rovnosťou rovnosť mužov a žien. Potiaľ sme boli v zhode. Keď sa však rod neodvodzuje od biologického pohlavia, ale od kultúrnych a sociálnych znakov a pocitov osoby, je z toho “nová antropológia a nová rovnosť”. Aj tradície sa síce menia, ale pravda o človeku je konštantná.

Ale ide o mnohé tradičné katolícke krajiny...

Tradícia neznamena uchovávanie popola, ale prenášanie a zdieľanie ohňa – pravdy, viery, kultúry, hodnôt a presvedčenia predkov. Tieto krajiny sa z hľadiska hodnôt a kultúry veľmi zmenili. A prebieha v nich vývoj s prejavmi kríz, úpadku i zápasov o obnovu a nádej. Ide

o spoločnosť, ktorá nezažila vojnu, nežila v komunizme a v obdobiach ešte nedávneho prenasledovania. Preto sa posúva v chápaní slobody a demokracie k takzvaným moderným, dynamickým, evolučným ľudským právam alebo výkladom práv. Často je to výsledok výchovy, ktorá upúšťa od základnej morálky a etiky, vychádzajúcej z Desatora. Stavia stále viac na individuálnych nárokoch a požiadavkách, ktoré sú oddelené od povinností. Spochybňuje sa právo dieťaťa na svojich rodičov, no zároveň sa postuluje právo osoby či osôb na dieťa. Západ dospel k oddeleniu práva na manželstvo od práva na rodinu. Na Slovensku právo na rodinu bolo vždy späté s právom na manželstvo. Išlo o ucelené právo. Ak sa z manželstva stane len spolužitie dvojice bez ohľadu na sexuálnu identitu, ako budeme vykladať odkaz Desatora „Cti svojho otca a svoju matku”? Aký vzor muža – otca, gentlemana a ženy – matky, dámy sa skrz rodovú ideológiu vytvára pre novú generáciu? Ako vyjadríme s úctou pojmy otčina alebo materinský jazyk, keď to nebude politicky či legislatívne korektné? Slovensko je krajinou, v ktorej je prirodzené chápanie manželstva podporované veľkou väčšinou populácie. Som rád, že si nemusíme vysvetľovať základné pojmy, ale priamo môžeme na týchto pojmoch stavať potrebnú a prospešnú stavbu. Úlohou kresťanov je obhajovať rozum a zodpovednú slobodu. Sterilná, neplodná viera, ktorá síce cituje učenie a tradície, ale nežije ich zmysel – to je karikatúra kresťanstva. To nie je príťažlivý štýl života.

Hovoríte o tradičných hodnotách, ale nie sme len staromódni?

Dúfam, že nie. Chápem modernosť ako aktualizáciu osvedčeného. Ak sa moderna odtrhne od toho, čo platí ako zdravé, rozumné, udržateľné pravidlo, privedie nás nielen do omylu, ale aj do konfliktov a problémov. Moderné ideológie, ale aj mnohí diktátori a totalitní vodcovia presadzovali a hlásali modernizáciu. Európska história je plná tvrdých lekcií, keď pod heslom nového človeka a spoločnosti, novej morálky a svetlej budúcnosti či oslobodenia človeka a triedy, vyrastali gilotíny, gulagy, plynové komory, masové hroby a krvavé vojnové polia. Ideológie odporujúce pravde o človeku viedli vždy k etickému relativizmu a veľkým škodám. Rodová ideológia spôsobuje veľa nedorozumení, lebo spochybňuje doterajšie chápanie antropológie človeka ako muža a ženy, ktorí sú si

rovní v dôstojnosti, ale biologicky odlišní. Muž a žena vytvárajú ako pár jednotu vzájomným dopĺňaním sa, aby v tejto jednote žili, odovzdávali život novým bytostiam a vychovávali deti. Pre túto účasť na zdieľaní života a pre stabilitu mikrospoločenia rodičov a detí je manželstvo jedinečným zväzkom, ktorý si zaslúži osobitnú podporu, pre nič iné. A to je rozhodujúce pre každý národ a civilizáciu. Rovnosť pohlaví nie je ich rovnakosťou.

Vy si myslíte, že Slovensko alebo slovenská novela ústavy zabráni prenikaniu rodovej ideológie v Európe?

Keď prichádza povodeň, stavíme hrádze. Keď sa šíri škodlivá ideológia a stúpa jej vplyv, treba primerane chrániť spoločenstvo, zvlášť deti, pred jej účinkami. Slovensko má dnes postavenie, aké v dejinách ešte nemalo. Môže "hovoriť do" medzinárodného práva. Hlasuje o charaktere a obsahu európskeho komunitárneho práva. V mnohých súvislostiach sa rozhoduje na báze jednomyselnosti. Viaceré oblasti ľudských práv sú postavené na tomto princípe – každý štát má právo veta. Rodinná politika je v EÚ rešpektovaná na základe vnútroštátneho práva. Nie sme v tomto chápaní rodinného práva jediní, izolovaní. Je dôležité, aby tí, ktorí si pamätajú na nedávnu triednu ideológiu, odmietali postupné pretváranie spoločenstva štátov na inej, novej ideológii. To nie je čiernobiely svet, ale zápas o chápanie človeka a spoločnosti buď na báze prirodzených hodnôt, alebo cez umelo definované východiská, ktoré prináša rodová ideológia. Ak sa stane určujúcou, jej dopady budú rozsiahle. S iniciatívou na ústavné ukotvenie manželstva sme prišli vtedy, keď Rada vlády pre ľudské práva a národnostné menšiny predložila návrh novej Celoštátnej stratégie ľudských práv. Bolo to začiatkom septembra 2013. Táto stratégia je výrazne formulovaná cez prizmu rodovej ideológie. Ústavne ukotvené rodinné právo je vecou Slovenska a je príspevkom pre Európu, ktorá nie je a nemá byť superštátom. V oblastiach, ako sú kultúra a etika, vidím náš osobitný prínos pre Európu. My z Bruselu očakávame ekonomický rast a eurofondy, ale Európa je v kríze základných hodnôt. Mnohé národy, nastavené na neprimeraný konzum, už spotrebovali budúce príjmy a neúmerne zadĺžili nasledujúce generácie. Je to morálne? Je to zodpovedné?

Keď sa my držíme tradičných základných hodnôt, znamená to, že sa Západ zbláznil?

Západ je pestrý a prebieha tam výrazný hodnotový pohyb. Francúzske Národné zhromaždenie uzákonilo manželstvo pre všetkých a adopcie detí homosexuálnymi dvojicami, ale milióny ľudí v uliciach protestujú. Akoby sa tým zastupiteľská demokracia otočila proti manifestujúcim davom. Definícia manželstva v našej ústave znamená určitý odkaz aj pre tieto krajiny. To neznamená, že pôjdu podľa nás, ale je to za Slovensko potvrdenie toho, na čom nám záleží – doma i vo svete – a na čom sme stavali svoju civilizáciu a kultúru. Mnohí zo Západu nám blahoželajú a ďakujú za tento počin. Je pre nich povzbudením v čase, keď sa dynamicky mení ich spoločenská sústava a poradie hodnôt, platná legislatíva, a tým aj exekutíva a každodenná realita v školách, na úradoch, pracoviskách, v médiách. Ústavná novela je zároveň poistkou proti pokusom o harmonizáciu európskeho práva v tejto oblasti, keďže sa o to opakovane pokúšajú niektoré vlády.

Definícia manželstva sa počas rokovania zmenila. Prečo?

Áno, potvrdzuje to zároveň otvorenosť a konštruktívnosť parlamentného, politického a legislatívneho procesu. Trval od začiatku septembra do 4. júna, teda deväť mesiacov. Z princípu uprednostňujem jednoznačnosť definícií. Preto v pôvodnej verzii bol text: „manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy.“ Vylučujú sa tým rôzne možnosti viacnásobných zväzkov jednej osoby. Keď však 6. mája na rokovaní Ústavnoprávneho výboru NR SR jeho predseda Robert Madej namietal voči tomuto číselnému vyjadreniu ako prebytočnému, súhlasil som s tým ako predkladateľ s podmienkou, že sa zmení aj zlučovacia spojka na vzťahovú, teda spojka „a“ na „medzi“. Text definície bol upravený a znie: „Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou.“ Takto je to lepšie, presnejšie. Druhá veta je podľa originálu návrhu: „Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.“ Som presvedčený, že si návrh zaslúži starostlivú analýzu na strane oponentov, občianskych aktivistov, podporovateľov, a hlavne inštitúcií verejnej moci. Pretože budúce legislatívne alebo exekutívne akty musia byť prijímané

vo svetle tejto novej ústavnej povinnosti štátnych a samosprávnych orgánov manželstvo ochraňovať a podporovať. Týka sa to všetkých oblastí života, osobitne sociálnych služieb, výchovy a vzdelávania detí, politiky zamestnanosti, podpory bývania. A doterajšie zákony a záväzné nariadenia s touto povinnosťou nesmú byť od 1. septembra v rozpore.

Zástupcovia LGBTI komunity sa však po schválení ústavy vyjadrili, že proces novela nezastaví, iba ho spomalí.

Budúcnosť sa nezačína zajtra. Rozumní hovoria, že začína dnes. Múdri vedia, že sa začala už včera. Ak je dnes Slovensko schopné výrazne a jasne definovať, čo je manželstvo, je to dobré pre nás i pre iných. Vytváranie akýchkoľvek možností pre osobné vzťahy medzi dvojicami ľudí je viac vecou civilného poriadku ako ústavného práva. Štát sa má angažovať do vzťahu medzi dvomi osobami vtedy, ak tu ide zároveň o tretiu, slabšiu osobu a ide pritom o verejný záujem. V prípade manželstva to znamená dieťa. Deti sú tým dôvodom, ktorý reprezentuje verejný záujem, spoločné dobro a zodpovednosť silnejších za najslabších. Preto potrebujeme ústavné ukotvenie manželstva. Čo sa týka detí, tie majú garantovanú rovnakú ochranu bez ohľadu na svoj rodinný pôvod. Dieťa z neúplného manželstva alebo narodené mimo manželstva nesmie byť diskriminované. Všetko ostatné by malo byť doménou občianskeho zákonníka.

Ak je treba upravovať vzťahy medzi dvomi dospelými osobami, na to stačí občiansky zákonník.

Vy ste ešte na jeseň povedali, že keď prejde definícia manželstva do ústavy, môžete spokojne odísť z politiky.

Čo som povedal, to platí. Raz odídem, veď všetci sme tu prechodne. Novela ústavy je obrovský výsledok, ktorého ovocie prinesie a potvrdí až čas. Moje vyjadrenie znamená to, že sa s takýmto počínom dá v chápaní politiky ako služby spoločnosti a veci verejnej máločo porovnávať. Som hrdý, že som bol osobne veľmi blízko pri integrácii Slovenska do zjednotenej Európy. Bol som rád, keď som mohol ľudí odbremeniť od

ťarchy splácať 30 rokov zhruba 17 mld EUR za 105 km diaľnice D1 realizovaných vo forme nevýhodných PPP kšeftov. Mal som odvahu ich zrušiť a zmeniť to na klasickú výstavbu za nepredražené, konkurenčné ceny; a navyiac, väčšinu nákladov hradia fondy EÚ. No ukotvenie jedinečnosti manželstva v ústave je výsledok nemateriálny, je to fenomén kultúrny. A kultúra je podľa mňa na vrchole hodnôt. Lebo ekonomika je síce nevyhnutnosťou ako každodenný chlieb, ale kultúra dáva charakter našim vzťahom a zmysel našim životom.

Beriete to ako jeden z najväčších úspechov vo vašej politickej kariére?

Beriem to ako osobitný prínos pre zodpovedný, usporiadaný vývoj našej spoločnosti a domoviny. A ako slovenský prínos pre spoločnú Európu. Naši otcovia vravievali: „Aká rodina, taká dedina; aká dedina, taká krajina.“ Pre každý štát je výhodné mať dobré a stabilné vzťahy v rodinách, vzťahy vytvárajúce priaznivé prostredie pre výchovu detí. Starostlivý otec a milujúca matka sú v najlepšom záujme detí, ktoré sú budúcnosťou národa, jeho kultúry, jeho penzijného systému. Je to výhodné po každej stránke – ekonomickej, finančnej, kultúrnej, občianskej. Z hľadiska štátu je prospešné podporovať stabilné spoločenstvá, lebo odovzdávanie života a formovanie novej generácie je v bytostnom záujme celej spoločnosti a štátu.

Ako ste presvedčili Smer-SD, aby hlasoval za opozičný návrh ? Smer-SD na začiatku vaše pozvanie na rokovania odmietal.

Smer nebol proti, ale nebol ani za. Keď Robert Fico oznámil kandidatúru na prezidenta, bol som presvedčený, že ústavná zmena má väčšiu šancu. Pomohla nielen naša vytrvalosť a férovosť v rokovaniach, ale aj odvaha riešiť v rámci novely aj súdnictvo. Považovali sme to za potrebné a zodpovedné. Bol to náš program už za vlády I. Radičovej. KDH nepolitikárči, ale plní program, ktorý plniť občanom sľúbilo. A to aj v opozičnom postavení. Konštruktívna a dôsledná opozícia je prínosom pre ľudí a demokratickú vládu. Smer si to už uvedomuje, ako to dokazuje vývoj v poslednom období.

Ak by teda neboli prezidentské voľby, novela ústavy neprejde?

Naša septembrové iniciatíva reagovala na ambíciu vlády v oblasti ľudských práv, nie na prezidentské voľby. Ale ambícia riešiť aj ťažšie a vážnejšie otázky a výber hlavy štátu je dobrým momentom pre hľadanie a nachádzanie spoločenských odpovedí a ich nositeľov. Téma manželstva a rodiny sa stala súčasťou volebnej kampane. Bola jednou z najviditeľnejších. Teda diskusia bola intenzívna, celoplošná a korektná. To, že sa Smer rozhodol podporiť návrh podpísaný 40 poslancami, súvisí tiež s tým, že jeho obsah bol korektný a prijateľný. Vychádzal zo zákona o rodine. My sme nechceli urobiť len demonštratívny akt, ale nájsť širokú, kvalifikovanú väčšinu. Fico vo februári vyjadril pripravenosť podporiť tento návrh s požiadavkou na podporu zmien v justícii. Považoval by som za slabosť a špekuláciu odmietnuť dohodu len preto, že idú voľby. Vyhrali občania SR a vyhrali viacnásobne. Jedna aj druhá oblasť zodpovedajú spoločenskému záujmu a môžu priniesť dobré ovocie. Budeme sa usilovať na tomto základe rozvíjať účinnú prorodinnú politiku na prospech ľudí. Budeme usilovať s ešte väčším nasadením spájať podporu rodiny so zamestnanosťou a spravodlivosťou na Slovensku. Príkladom toho sú naše návrhy zákonov o rodinnom podnikaní, o viacgeneračnej solidarite (čiže o troch grošoch), o ochrane subdodávateľov vo verejnom obstarávaní, o nedeli pre každého. Očakávam, že efektívne úsilie o obnovu krajiny a konsolidáciu hospodárstva a verejných financií cez podporu rodiny bude postupne narastať. A to je najlepšia cesta pre Slovensko.

Nezaoberáme sa sami sebou, riešime problémy ľudí a Slovenska

Noviny KDH Cesta pre Slovensko, jún 2014

Pán predseda, dátum 4. jún 2014 môžeme smelo zaradiť medzi najvýznamnejšie dni slovenského parlamentarizmu. Práve vtedy Národná rada odhlasovala novelu Ústavy SR o definícii a ochrane manželstva. Vstupuje do platnosti od 1. septembra. Aké máte pocity, keď sa obzriete za týmito hektickými dňami a týždňami?

K naštartovaniu iniciatívy sme sa v KDH rozhodli na konci augusta pred rokom. Podnetom bola príprava vládnej Celoštátnej stratégie ľudských práv. Bol som presvedčený, že nastal čas na seriózny pokus o splnenie nášho programu, ktorý sme opakovane sľubovali voličom. Dáva legitimitu nášmu úsiliu, aj keď sme sa po predčasných voľbách ocitli v opozícii. Boli to náročné mesiace rokovaní, vysvetľovania, presvedčania. Čelili sme politickému a mediálnemu tlaku, ba až osočovaniu.

Ústavná ochrana manželstva bola pripravená „v zásuvke“ dlhší čas...

V roku 2005 vznikol návrh, ktorý reagoval na pokusy o harmonizáciu práva v EÚ vo veci uznávania manželstiev v rámci slobodného pohybu osôb. 10. septembra 2013 som pozval predsedov parlamentných strán na postupné dvojstranné konzultácie s cieľom ústavne ukotviť ochranu manželstva. Po absolvovaní rokovaní so všetkými (okrem Smeru-SD) bolo evidentné, že pôvodne koncipovaný návrh nemá šancu na prijatie, že ho podporí okrem KDH len pár poslancov. Princíp ako taký nepodporil jednotne okrem klubu KDH nikto iný. SaS požadovala za podporu odobrenie legislatívy o registrovaných partnerstvách. Smer-SD považoval doterajšiu právnu úpravu za dostačujúcu.

Aká bola genéza tohto návrhu v parlamente?

V decembri sme sa rozhodli, že v januári prideme s oficiálnym návrhom.

Aby bol úspešný a účinný, zvolil som iný prístup. Návrh vychádza zo zásad platného zákona o rodine. Preto mohol byť širšie priechodným. Citlivo a podstatne precizoval dve dôležité vety o definícii, ochrane a podpore manželstva. Cieľom však už nebolo prijatie ústavného zákona, ale priamo novelizácia Ústavy SR, teda najvyššieho zákona štátu. A po tretie, oslovil som 14. januára s touto iniciatívou (za účasti známej aktivistky, manželky a matky prof. Evy Sirackej a nášho ľudskoprávneho experta Martina Dilonga) prostredníctvom médií slovenskú verejnosť a 149 listami som pozval k podpisu a spoločnému podaniu návrhu všetkých poslancov NR SR.

Pôvodný návrh ústavného zákona podpísali zástupcovia všetkých poslaneckých klubov, okrem SaS a Smer-SD. Za novelizáciu ústavy napokon hlasovali všetci prítomní poslanci z KDH a Smer-SD, časť z OĽaNO a SDKÚ-DS a nezaradený poslanec Alojz Hlina. V číselnom vyjadrení to znamená 102 zo 128 prítomných. Kde sa podľa vás „stratili“ ostatné hlasy? Nie je vám to ľúto?

Mňa teší jednota a akcieschopnosť KDH. Nezaoberáme sa sami sebou, ale riešime problémy ľudí a Slovenska. Tí, ktorí zmenu ústavy nepodporili, si našli rôzne dôvody a alibi pre svoj postoj alebo neúčast' na hlasovaní. V živote sú viac rozhodujúce skutky než slová; v parlamente sú to hlasovania viac než rečnícke vystúpenia. Odpoviem nepriamo doplnením obrazu súčasnej slovenskej politiky. 4. júna bol podaný aj návrh doplniť do ústavy uzákonenie registrovaných partnerstiev. Podpísali ho poslanci za SaS, NOVA, Most-Híd a OĽaNO.

Podľa prieskumu agentúry Focus zo začiatku tohto roka je za ústavnú ochranu manželstva až 80 percent občanov. Ako si teda vysvetľujete takú masívnu antikampaň, ktorá novelizáciu Ústavy SR sprevádzala?

Antikampaň je obrazom postojov a sily médií. Médiá tiež reprezentujú záujmy a ciele svojich vlastníkov. Viaceré strany a politici sa orientujú viac podľa názoru novín než podľa pravdy a vlastného úsudku. Osočovania, poloprávd a útokov proti KDH, proti dohode so Smerom i proti Pavlovi

Hrušovskému ako kandidátovi na prezidenta, bolo neúrekom. Bol to silný tlak, ktorý mal vplyv aj na mnohých členov hnutia.

Aký praktický význam bude mať ústavná definícia manželstva a ochrany rodiny pre občanov?

Budeme sa usilovať na tomto základe rozvíjať účinnú prorodinnú politiku v prospech ľudí. Budeme sa usilovať s ešte väčším nasadením spájať podporu rodiny so zamestnanosťou a spravodlivosťou na Slovensku. Príkladom toho sú naše návrhy zákonov o rodinnom podnikaní – viacgeneračnej solidarite (čiže o troch grošoch), o ochrane subdodávateľov vo verejnom obstarávaní, o nedeli pre každého. Spolu s ústavnou ochranou manželstva sa odhlasovali aj ústavné zmeny v justícii. So stavom súdnictva je nespokojných vyše 70 % občanov. Aj podľa Európskej komisie je v našom súdnictve vysoká miera korupcie a nízka vymožitelnosť práva. Preto sme novelizáciou oddelili doteraz spojené posty predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Súdnej rady, zrušili automatické členstvo predsedu NS v Súdnej rade, obmedzili sme trestnoprávnu imunitu sudcov a zaviedli preverovanie spôsobilosti na výkon sudcovskej funkcie nielen u kandidátov, ale aj u terajších sudcov. Vytvárajú sa tým podmienky pre viac transparentnosti a efektívnosti v súdnictve, sú stanovené presnejšie a prísnejšie kritériá pre nositeľov súdnej moci. Treba si uvedomiť, že mandát daný sudcovi je doživotný. Všetky ostatné posty vo verejnej správe sú časovo obmedzené na niekoľko rokov.

Pri oboch týchto zásadných zmenách spolupracovalo KDH so stranou Smer-SD. Žiaľ, veľa sympatizantov, ba dokonca aj členov KDH, tento postup vnímalo ako spojenectvo, ba dokonca sa hovorí aj o „obchode“...

Treba si všímať, kto to hovorí a prečo to hovorí... KDH je konštruktívnou a dôslednou opozíciou. Na tom sa do volieb v roku 2016 nič nemení. Vládi Ivety Radičovej nevyjadrili dôveru poslanci okolo Sulíka a Matoviča. Táto koalícia mala vo svojom programe spomínané zmeny v justícii vrátane bezpečnostných previerok všetkých sudcov. Pri

manželstve plníme program a sľub daný voličom KDH. Smer pomohol naplniť program dôležitý nielen pre KDH, ale hlavne pre ľudí a pre Slovensko. Obviňovanie z kšeftov a asistencie Smeru šířili prezidentskí protikandidáti P. Hrušovského, opozičné skupiny z ješitnosti i nenávisti voči KDH a liberálne zameraní novinári, platení i spontánni osočovatelia kresťanskej politiky. Pred prvým hlasovaním 25. marca (!) P. Frešo organizoval bojkot ostatnej opozície voči nám. Pred druhým hlasovaním to boli ataky hlavne od LGBTI aktivistov. A pri súdnictve sa ozvali i niektoré zoskupenia sudcov. Do zmien sme vložili celý rad poistiek proti zneužitiu previerok. Naša zodpovednosť nie je však iba komentovať zlý stav, ale riešiť ho. Som hrdý na hnutie, ktoré v tak dôležitej skúške prejavilo odvahu, akcieschopnosť a jednotu. S rokovaniami o justícii mi najviac politicky pomáhali P. Hrušovský a P. Abrhan, odborne aj I. Šimko.

Otázka ochrany manželstva a rodiny dominuje už aj na európskej scéne. KDH to zdôrazňovalo aj počas kampane pred voľbami do Európskeho parlamentu. Ako v tejto súvislosti vnímate výsledky volieb za SR, osobitne pre KDH?

Mrzí ma nízka účasť občanov. Nie je to dobrý signál pre demokraciu a nie je to ani dobrý obraz o Slovensku v spoločnej Európe. Výsledok je však pre KDH povzbudením. Zisk 13,2 % hlasov a dvoch silných mandátov nás zaväzuje byť aj v ďalšom období spoľahlivým obhajcom skutočných hodnôt na pôde EP a lídrom slovenskej ľudovej politiky. Tretí mandát, ktorý nám tesne ušiel, získa hnutie od júla na pôde NR SR. Takže sa náš klub rozšíri na 15 členov – naše poslanecké rady posilnia M. Radošovský a J. Bobík. Agenda Silnej rodiny a lepšej Európy nás pozýva k úsiliu o jej ďalšie napĺňanie.

Čas potvrdí,

že ústavná ochrana manželstva je dôležitá

*Ján Figel' v rozhovore s Ladislavom Jablonským a Lukášom Obšitníkom
Internetový portál postoj.sk , 8. august 2014*

Dňa 4. júna tohto roku schválila Národná rada SR novelu Ústavy SR o ochrane a definícii manželstva a o zmenách v justícii. Hlasovalo za ňu 102 poslancov zo 128 prítomných. Prečo to bolo potrebné?

Definícia manželstva v Ústave SR absentovala doteraz aj preto, lebo pred vyše 20-timi rokmi nikto nespochybňoval jeho logiku a prirodzenosť ako zväzku muža a ženy. Výraznejšie tlaky a pokusy o zmenu rodinného práva prichádzajú po roku 2000, čo súvisí s väčšou otvorenosťou Slovenska, s európskou integráciou, ale aj s celkovými hodnotovými zmenami v správaní a názoroch obyvateľov Slovenska.

Aké legislatívne kroky k tomu viedli?

Prvý pokus o uzákonenie registrovaných partnerstiev osôb rovnakého pohlavia bol už v roku 2002 predložený ľavicovými liberálmi. Druhý návrh bol predložený pravicovými liberálmi v roku 2012 a tretí teraz, v júni 2014, poslanci za SaS, NOVA, Most-Híd a OĽaNO ho navrhli vo forme novej formulácie v Ústave SR. KDH prišlo s návrhom na ústavné ukotvenie manželstva už v roku 2005. Podnet vychádzal z diania na európskej úrovni. V tom čase, za holandského predsedníctva EÚ, bola v rámci tzv. Haagskeho programu navrhovaná harmonizácia v rodinnom práve, týkajúca sa okrem iného aj automatického, cezhraničného uznávania homosexuálnych zväzkov ako manželských. Týmto spôsobom by sa importovali iné pravidlá a princípy do krajiny z vonkajšieho prostredia. Toto kritizovalo viacero krajín vrátane Slovenska. Namietali sme prostredníctvom našich ministrov V. Palka a D. Lipšica v Rade EÚ pre vnútro a spravodlivosť. Návrh ochranného ústavného zákona z dielne KDH však vtedy v slovenskom parlamente neprešiel.

Druhýkrát sme sa o formulovanie vládneho záväzku o ústavnej ochrane manželstva pokúsili v roku 2010, keď som ho viedol pri rokovaníach o koalícii I. Radičovej. Ani vtedy sme však neboli úspešní.

Teda v rámci pravicovej koalície to nebolo možné presadiť?

V roku 2010 náš návrh zaradiť túto tému do programu vlády I. Radičovej zablokovali liberáli, zoskupení v SaS, respektíve jeho schválenie podmieňovali akceptáciou svojich záujmov – registrovaných partnerstiev, rozvodov cez dohodu u notára a podobných zmien. My sme vtedy uprednostnili radšej *status quo*, ako pripustiť presadenie takýchto bodov. Faktom je, že sa v pravicovej koalícii veľmi ťažko dohadovali niektoré kultúrno-etické otázky. Pripomínam, že v politike je dôležité nielen to, čo sa podarí presadiť, ale aj to, čomu sa podarí zabrániť.

Tretí pokus napokon s podporou ľavicovej strany prešiel...

Áno, tretí pokus bol tento, a bol úspešný. Od 1. septembra má Slovensko v Ústave v článku 41 dve nové, dôležité vety. Definíciu manželstva a povinnosť štátu na všetkých úrovniach verejnej správy manželstvo všestranne chrániť a napomáhať jeho dobru. Aj prvá, aj druhá veta majú významný obsah a veľký vplyv. Zatiaľ nie je dostatočne analyzovaný a poznaný. Ale som presvedčený, že sú to kľúčové princípy pre zdravú a zodpovednú rodinnú politiku.

Aká bola genéza tohto návrhu v parlamente?

Vývoj bol dynamický. V uplynulom roku som v auguste na pôde Predsedníctva KDH vyjadril presvedčenie, že vzhľadom na to, čo sa deje vo svete i na to, ako postupovala druhá Ficova vláda, keď boli po jej sformovaní v apríli 2012 narýchlo vytvárané štruktúry pre nástup rodovej ideológie, nastal čas pre predloženie našej politickej iniciatívy s cieľom ústavného ukotvenia manželstva. Začiatkom septembra som toto rozhodnutie oznámil aj verejnosti a 21. septembra to podporila aj celoslovenská Rada KDH v Košiciach.

V tom čase sme na Slovensku zaznamenali viacero pokusov aktivistov rodovej rovnosti presadiť zmeny v oblasti štátnej stratégie ľudských práv. Bolo to v období, keď si Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť dala za cieľ predložiť návrh novej, Celoštátnej stratégie ľudských práv na schválenie vláde. Toto bol ten konkrétny a hlavný vnútroštátny podnet, lebo táto stratégia znamenala nové, dynamické, často umelé práva, vytvárajúce pre niektoré skupiny obyvateľov nadštandardné oprávnenia a zaobchádzanie. Návrh sa neopieral o prirodzené práva, ale skôr o rodovú ideológiu ako nové východisko.

Druhým silným podnetom bola skutočnosť, že sa v Európe a vo svete udiali výrazné zmeny v rodinnom práve. V Nemecku, vo Francúzsku, vo Veľkej Británii, ale aj v USA. Preto som bol presvedčený, že téma je výsostne aktuálna.

Ale nová stratégia ľudských práv nebola doteraz predložená do vlády...

Áno, intervenovali sme za takýto odsun rôznymi cestami. Podarilo sa odložiť stratégiu na neskorší čas na základe rozhodnutia podpredsedu vlády Miroslava Lajčáka, ktorý bol v centre diania a v intenzívnej komunikácii s mimovládnyimi organizáciami, politickými stranami a cirkvami. Cieľom bolo dosiahnuť to, aby takto koncipovaná stratégia nebola prijatá. Toto posunutie na jún bolo reakciou na nový stav vo verejnosti, ktorý ukázal, že už treba brať do úvahy aj postoje občianskej sféry, kde je dnes silne zorganizovaná aj časť občanov presvedčená o dôležitosti hodnôt manželstva, rodiny, života a výchovy detí.

10. septembra som oslovil listom všetkých predsedov parlamentných politických strán s pozvaním na začatie bilaterálnych rozhovorov o tom, či a ako, v akej podobe, ukotviť definíciu manželstva v Ústave SR. Diskusie prebiehali v parlamente. Postupne som sa stretol s jednotlivými predstaviteľmi politických strán – s Bélom Bugárom, Luciou Žitňanskou, Richardom Vašečkom, Erikou Jurinovou, Richardom Sulíkom a vytváral som si obraz, ktorý bol východiskom pre ďalšie kroky. Čo sa týka strany Smer-SD, Robert Fico niekoľkokrát naznačil, že rokovať o návrhoch je možné, ale nikdy si pre to nenašiel čas. Dokonca, na môj list R. Ficovi

formálne zareagovala predsedkyňa poslaneckého klubu za Smer s tým, že súčasný právny stav vyhovuje a nie je potrebné meniť toto nastavenie. Ja som vychádzal z toho, že čas je aktuálny a potrebujeme nájsť zhodu. Čo sa týka pôvodného textu, ten sa z postojov spektra osôb ukazoval ako neprijateľný a nebola by dosiahnutá jeho priechodnosť. KDH by zostalo izolované, možno ako pri návrhu v roku 2005, pri ktorom som nebol, lebo moje pôsobisko bolo v tom čase v Európskej komisii v Bruseli. Vedel som, že sa musí nájsť riešenie, ktoré je slovenské, nie importované zo zahraničia, také, ktoré spája pravicu a ľavicu, ktoré spája tých, ktorí akceptujú prirodzené, logické vyjadrenie ochrany manželstva vo forme ústavného zákona.

Takže ste sa rozhodli pre odlišný postup a iný návrh?

Áno. Pôvodný návrh mal podobu ústavného zákona, a to je v rámci ústavného práva nižšia forma než ústava samotná. V priebehu konzultácií som dospel k názoru, že naším riešením by mal byť text vychádzajúci zo Zákona o rodine, ktorý má v sebe zahrnuté dôležité zásady a ktorý bude vyjadrený najsilnejšou možnou formou – a tou je doplnenie samotnej ústavy. Preto som vybral a upresnil dve prvé zásady platného Zákona o rodine. Tieto zásady, dotýkajúce sa definície manželstva a povinnosti štátu napomáhať mu a chrániť ho, sformulovala a uzákonila pravicová koalícia v roku 2005. A k týmto zásadám sa explicitne prihlásila v texte svojho programového vyhlásenia súčasná ľavicová vláda v máji 2012. Je logické, že ak sa dve strany k sebe v dobrej veci približujú, môže to byť účinná zhoda a pridaná hodnota.

A tak som na základe absolvovaných rokovaní predstavil 14. januára návrh doplnenia Ústavy SR o ustanovenia, ktoré vychádzajú zo zásad Zákona o rodine a pozval som k nej všetkých 149 poslancov parlamentu. Na základe toho sme začali pod legislatívny návrh zbierať podpisy. Za mesiac ich bolo 40. Nebol medzi nimi nikto zo Smeru a SaS. Myslím, že to bol v histórii slovenského parlamentarizmu návrh ústavnej zmeny s najväčším počtom signatárov. Naším cieľom bolo podať návrh vo februári, aby sme mohli v marci pristúpiť k rokovaniam na pôde pléna NR SR a jej výborov.

Aké šance ste dávali priechodnosti tejto veci v parlamente?

V úvode neboli výrazné, ale narastali. Chcem spomenúť dve vážne záležitosti, ktoré do procesu vstúpili a pozitívne ovplyvnili túto politickú iniciatívu KDH. Prvou bol Národný pochod za život v Košiciach, ktorý veľmi pokojným, silným a konštruktívnym spôsobom vyjadril presvedčenie drvivej väčšiny obyvateľstva o chápaní manželstva ako zväzku muža a ženy, ktorý vytvára aj v budúcnosti dôležitý základ pre zodpovednú prorodinnú politiku na Slovensku. Bol to aj jeden z úvodných bodov Manifestu národného pochodu za život 2013, adresovaný predstaviteľom štátu a verejnej moci.

Treba pripomenúť, že tento pochod bol historicky najväčším...

Áno, košický pochod bol po roku 1989 najväčším spoločenským zhromaždením. Druhou udalosťou však boli voľby prezidenta. Do nich ako kandidát v decembri 2013 vstúpil aj predseda Smeru, Robert Fico. Vtedy som povedal, že to dáva väčšiu šancu našej iniciatíve, lebo sa logicky stane súčasťou predvolebných diskusií. Pre manželstvo a rodinu je dobré, ak sú v centre spoločenského záujmu. A to sa v tomto období zadarilo. Treba pokračovať v tomto zameraní sa na rodinu, jej dôležitosť, potreby a problémy. Nikto z prezidentských kandidátov sa k ústavnej ochrane manželstva nestaval tak vymedzujúco, že by sa k nej profiloval ako odporca. Pre budúcu podporu manželstva a rodiny je to skôr dobré.

Ako sa stalo, že sa do toho pridala téma justície?

Robert Fico v januári oznámil, že Smer-SD chce riešiť stav justície, keďže je alarmujúci a až vyše 70 % obyvateľov nedôveruje súdnictvu. Bolo to oneskorené prebudenie vládnucej strany po rokoch harabinizácie slovenskej justície, nárastu korupcie a rodinkárstva v systéme. Nikto nesníme zo Smeru diel zodpovednosti za tento stav po rokoch jeho vládnutia. Považovali sme za prejav zodpovednosti prijať túto výzvu a zdefinovať dôležité kritéria pre potrebné zmeny v justícii. Ľudia potrebujú väčšiu vymožitelnosť práva a účinnú spravodlivosť. Nestačí kritizovať zlý stav, treba sa pokúsiť o serióznu nápravu. Postavili sme

kritériá podobne, ako v programe bývalej vlády – tak, aby zmeny priniesli väčšiu transparentnosť a dôveryhodnosť súdnictva.

A čo ostatné politické parlamentné strany a okamžité obvinenia z „kolaborácie so Smerom“?

K dohode boli na rokovaní 20. februára prizvané všetky zúčastnené parlamentné politické strany. Ísť do koncovky sa odhodlalo však len KDH. Bolo to odvážne, ale cítili sme zároveň zodpovednosť konať, nielen kritizovať nedostatok spravodlivosti v krajine. Uvedomovali sme si riziko volebného vplyvu na výsledok nášho kandidáta Pavla Hrušovského. Niektorými médiami, opozičnými politikmi a viacerými prezidentskými kandidátmi sme boli obviňovaní z „kšeftu“ so Smerom či z napomáhania R. Ficovi. Bolo to účelové a falošné zneužívanie situácie zo strany niektorých súťažiacich v prezidentských voľbách. Bolo evidentné, že samotná téma jednotlivým kandidátom zásadne ich popularitu nezmení. Koniec koncov, všetci kandidáti boli za.

Ako som verejne hovoril, R. Ficovi to vo voľbách nijako nepomohlo. Pavlovi Hrušovskému, ktorý spojený návrh o manželstve a o justícii s Pavlom Paškom podpísal, sa naplnila vízia, ktorú deklaroval ešte počas kampane. Povedal, že mu viac záleží na ústavnom ukotvení manželstva než na prezidentskej funkcii. Vo finále volieb KDH podporilo Andreja Kisku.

Čím sa prvé a druhé čítanie v parlamente odlišovalo?

Pri prvom bol hlavný zápas okolo témy manželstva, pri druhom bol dominantne o justícii. V marci chcel Pavol Frešo dosiahnuť dokonca bojkot rokovania zo strany ostatnej opozície. Nepodarilo sa mu to. Hlasovanie po dvoch dňoch rozpravy pripadlo na 25. marec – Deň zápasu za ľudské práva a Deň počatého dieťaťa. Nič nie je náhoda...

Druhé čítanie prinieslo predovšetkým zmeny v súdnictve, kde sa podarilo rozdeliť zdvojenú pozíciu predsedu Najvyššieho súdu a predsedu Súdnej rady, zachovať vplyv prezidenta pri kreovaní Súdnej rady,

zrušiť automatické členstvo predsedu Najvyššieho súdu v Súdnej rade, obmedziť trestnoprávnú imunitu sudcov a zaviesť previerky spôsobilosti pre sudcov a kandidátov na sudcov. Previerky sudcov boli aj v programe vlády Ivety Radičovej. Proti prípadnému zneužitiu previerok bude slúžiť viacero úrovní posudzovania ich výsledkov. V roku 2001 dostali sudcovia rozsiahlu samosprávu a štvorročné mandáty sa pre nich stali doživotnými. Situácia so spravodlivosťou na Slovensku je však dnes výrazne horšia, preto sú potrebné účinné kroky k jej zlepšeniu.

Neľutujete s odstupom času tento spoločný postup?

Neľutujem. Som hrdý na hnutie, ktoré prejavilo svoju akcieschopnosť a jednotu pri ťažkých témach a v náročnom politickom prostredí. KDH je dnes silnejšie a skúsenejšie. Nie sme obchodníci, nikoho nekupujeme, seba nepredávame. Nie sme politicko-finančným projektom. KDH je hodnotovo ukotvenou a programovo orientovanou ľudovou stranou. Som rád, že táto historická novela ústavy prešla. Prinesie dobré ovocie pre ľudí, pre náš národ a spoločnosť, pre našu kultúru. Čas potvrdí jej dôležitosť. Vyhrali ľudia, nie politikárčenie, ani rodová ideológia a mediálni manipulátori.

Mnoho kritikov tejto iniciatívy KDH poukazovalo celý čas na vývoj v Chorvátsku, kde sa samotný proces zápasu občanov o ochranu rodiny voči návrhom a zmenám zo strany vlády skončil akousi patovou situáciou. Hrozí niečo podobné aj na Slovensku?

Chorvátsko som navštívil pred referendom a počas neho (1. decembra 2013), pretože ma tam pozvali organizátori medzinárodnej konferencie ako bývalého eurokomisára hovoriť o Európe, o našich spoločných hodnotách a perspektívach. Aj preto som chorvátske referendum vnímal zblízka. Treba však pripomenúť iné nastavenie tamojšej politickej scény a iný vznik samotnej kauzy, ktoré spustilo petíciu a úspešné referendum. Za dva týždne sa nazbieralo 750 tisíc podpisov! Vieme si predstaviť takýto občiansky vietor u nás? V Chorvátsku (narozdiel od Slovenska) nie je platnosť referenda podmienená stanovenou minimálnou účasťou občanov. U nás dosiahlo platnosť len jediné historické referendum,

keď sa za vstup do EÚ vyjadrovali všetky parlamentné strany, cirkvi a náboženské spoločnosti, médiá, mimovládne organizácie, firmy a zamestnávateľia, odbory, univerzity, akademické obce...

Aj keď má dnes Smer absolútnu väčšinu, nie je v jeho záujme napodobňovať chorvátsku vládnu koalíciu. Po prvé, ak by sa chcel Smer vyhnúť naplneniu prijatého záväzku, mohol sa premiér po neúspešných prezidentských voľbách ľahko vyhovoriť na to, že to nechá na občanov a budúce referendum, ku ktorému bola v máji naštartovaná petícia... Justičné zmeny Smeru bol ochotný bez podmienok podporiť klub OĽaNO, ako to vo februári verejne oznámili jeho predstavitelia. R. Fico sa však rozhodol dodržať dané slovo. A tak bolo možné 4. júna vďaka postoju klubov Smeru a KDH a ďalších siedmich poslancov dosiahnuť definitívnu zmenu ústavy. Po druhé, ústavný „pozmeňovák“ od členov SaS, OĽaNO, NOVA a Most-Híd o povinnosti uzákoniť registrované partnerstvá nepodporil 4. júna v hlasovaní nikto zo Smeru. Nie sme v Chorvátsku, sme na Slovensku.

Slovensko má svoju úlohu v spoločnej Európe. Toto je konkrétny prínos, ktorý smeruje nielen dovnútra, ale i navonok, lebo sa stáva súčasťou pravidiel v rámci zjednocujúceho sa európskeho priestoru. Rodinné právo je kompetenciou členských štátov únie. Posilnenie toho, čo vychádza z prirodzeného zákona, je aj posilnením hodnôt pre Európu, Európu žijúcu z koreňov, na ktorých rástla a bola aj zjednotená. Médiá, politici a experti z rôznych krajín (z Talianska, Španielska, Poľska, Nemecka, Francúzska, Českej republiky, Švédska či Macedónska) prejavili o našu skúsenosť a slovenské súvislosti pozitívny záujem.

Oponenti tvrdia, že mladým rodinám zmena ústavy nepomôže.

Rozumní ľudia vedia, že pomôže. Predovšetkým ako „val“ proti šíriacej sa povodni – rodovej ideológii. Prečo staviame hrádze? Aby neboli škody, respektíve aby boli čo najmenšie. Povinnosť štátu „manželstvo všestranne chrániť a napomáhať jeho dobru“ znamená cieľ a kritérium pre všetky rozpočtové a legislatívne rozhodnutia a konanie nositeľov verejnej moci – od parlamentu cez prezidenta, vládu, prokuratúru, súdy,

políciu, až po regionálnu a miestnu samosprávu. Doterajšie ani budúce zákony a všeobecne záväzné predpisy nesmú byť v rozpore s týmto ustanovením. To vôbec nie je málo.

KDH bude v týchto krokoch pokračovať. Viac sa v tomto čase dosiahnuť nedalo. Politika je aj „umením možného“. Nám však nešlo len o jeden základný krok. Ide nám aj o ďalšie, nadväzujúce kroky. Súhlasím s tým, že mladé rodiny potrebujú na každodennej báze iné veci než zmenu ústavy. Áno, potrebujú oveľa viac. Dobro manželstva – to je aj dostupné bývanie, podpora rodičovských povinností, školské a sociálne služby, ekonomické podmienky pre mladé páry a rodiny. Aj preto ponúkame konkrétne riešenia pre podporu rodinného podnikania, ochranu živnostníkov a malých firiem vo verejnom obstarávaní, nedeľu pre každého, zákon o viacgeneračnej solidarite v rodinách (podľa múdrosti o troch grošoch). Aj preto chceme riešiť deformácie v juvenilnej justícii a chrániť práva detí na rodičov, odstraňovať rozsiahlu korupciu, zlepšovať upadajúce školstvo, slabé sociálne služby a zadĺžené zdravotníctvo. Nie populisticky, ale systémovo a efektívne. Toto je zodpovedná cesta pre Slovensko.

Predkladatelia spoločného návrhu P. Paška a P. Hrušovský
NR SR, Bratislava, 28. február 2014

Spomienka pri Remiášovom kríži a Annou Remiášovou, matkou zavraždeného Roberta, Karlova Ves, Bratislava, 29. apríl 2016

Zľava: Béla Bugár, Ján Figeľ, Ján Janša, bývalý premiér Slovenska a predseda SDS

26. narodeniny KDH
Bratislava, 19. február 2016

Hans-Gert Pöttering, bývalý predseda Európskeho parlamentu
Berlín, 13. september 2016

Cieľom novely ústavy je silnejšia spoločnosť

Ján Figel' v rozhovore s Radovanom Pavlíkom
Internetový portál webnoviny.sk, 1. september 2014

Od 1. septembra platí na Slovensku novela Ústavy SR. Týka sa manželstva a súdnictva. Čo vás viedlo k tomuto návrhu?

Dôvody pre ústavnú ochranu manželstva boli vonkajšie a vnútorné. Podnety prišli zo zahraničia i zvnútra Slovenska. Hoci je na Slovensku prirodzené chápanie manželstva podporované veľkou väčšinou občanov, v ústave chýbala jeho definícia. Pred vyše 20-timi rokmi nikto nespochybňoval prirodzenosť manželstva ako zväzku muža a ženy. V súčasnosti takáto definícia už nie je samozrejmalá, preto nie je ani nadbytočná. V ostatných dvoch desaťročiach sa totiž pod pojmom rodovej rovnosti rozšírila nová ideológia, ktorá mení chápanie ľudskej osoby, jej sexuálnej identity a s tým súvisiacich práv. Na tejto báze došlo vo vyše desiatich štátoch sveta k redefinovaniu manželstva a uzákoneniu „manželstiev“ homosexuálnych dvojíc, ktorým sa umožňujú aj adopcie detí. Krajiny sa tak posunuli k oddeleniu práva na manželstvo od práva na rodinu. V minulom roku sa v tomto smere udiali dôležité zmeny vo Francúzsku, v Nemecku, vo Veľkej Británii a v USA. Ústavná novela je aj poistkou proti pokusom o harmonizáciu rodinného práva v EÚ, keďže sa o to opakovane pokúšajú niektoré vlády. Ústavne ukotvené rodinné právo je vecou Slovenska. Sme súčasťou Európy, ktorá nie je a nemá byť superštátom. V našom regióne tak vznikla súvislá línia členských krajín EÚ, ktorá ústavnoprávne definuje a chráni manželstvo: Litva, Poľsko, Slovensko, Maďarsko a Chorvátsko. Samozrejme, sú aj ďalšie takéto štáty.

A čo domáce dôvody? Ktoré prevažovali?

Vnútroštátne podnety (v zmysle prejavov rodovej ideológie) narastali v uplynulom období v oblasti školstva, zdravotníctva, trestného práva i sociálnych vecí. Spúšťačom pre iniciatívu KDH však bol návrh novej Celoštátnej stratégie ľudských práv, ktorú pred rokom vypracovala

Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Táto stratégia je výrazne ovplyvnená rodovou ideológiou a smeruje k vytváraniu nových, nadštandardných práv. Som rád, že doteraz nebola predložená vláde na schválenie. Po zmene ústavy už v pôvodnom znení ani nemôže byť spracovávaná. Podľa mňa je správne odmietnutie škodlivej ideológie a obhajoba základných, osvedčených hodnôt a princípov, ktoré charakterizujú a rozvíjajú našu kultúru. Manželstvo a rodina k takýmto hodnotám jednoznačne patria. Manželstvo je inštitúciou, ktorá je otvorená odovzdávaniu života a je zameraná na zodpovednú výchovu detí. Vytváranie stabilných rodín je zároveň veľmi potrebný a mnohostranný prínos pre celú spoločnosť. Nedá sa zo strany štátu kultúrne, ekonomicky ani finančne nahradiť.

Kritici novely tvrdia, že sa ňou nič nezmení.

Za veľmi dôležitú (popri definícii manželstva) považujem druhú vetu novelizovaného Článku 41 Ústavy SR: „Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.“ Tým sa voči manželstvu definuje silný a pozitívny ústavnoprávny záväzok štátnej moci – pre prezidenta, parlament, vládu, cez políciu, prokuratúru, súdy, až po regionálnu a miestnu samosprávu. Táto povinnosť štátu napomáhať dobru manželstva sa týka všetkých oblastí verejnej správy – sociálnej, finančnej, pracovnoprávnej, občianskoprávnej, ekonomickej, edukačnej, oblasti bývania a tak ďalej. Po novom bude protiústavné prijímať rozhodnutia, ktoré inštitúcii manželstva škodia. A je povinnosťou uvádzať do života to, čo je manželstvu na prospech.

To sú princípy, ale každodenné problémy ľudí sú oveľa konkrétnejšie...

Zmena ústavy je základ, na ktorom sa dá (a má sa!) rozumne a aktívne stavať. Pre to, aby bolo Slovensko dobrým domovom pre mladé rodiny, deti a ich budúcnosť, je KDH odhodlané v tomto dôležitom úsilí pokračovať. Na zodpovedné a konštruktívne napĺňanie dosiahnutej zmeny treba otvorenú a intenzívnu spoločenskú diskusiu. Dnes je skôr slabá alebo povrchná. Vítam preto každú formu odborného a celospoločenského dialógu a spolupráce pre dobré ciele. Na rodine záleží! Ak si želáme

politiku priaznivú pre životné prostredie, podnikanie a investície, ešte viac je potrebné priaznivé prostredie pre rodiny, deti a mládež. V priebehu ostatného roka sme preto do parlamentu predložili viacero súvisiacich legislatívnych návrhov, napríklad návrh zákona o rodinnom podnikaní, o viacgeneračnej solidarite, o nedeli pre každého, návrh na zlepšovanie podmienok pre zamestnanosť a starostlivosť o deti, pre vyššiu kvalitu vzdelávania na Slovensku a návrh proti oslabovaniu práv detí a rodičov v rámci juvenilnej justície a podobne.

Spolu s ústavnou ochranou manželstva sú platné aj ústavné zmeny v justícii.

So stavom súdnictva je nespokojných vyše 70 % občanov. Aj podľa firiem, obchodných komôr a Európskej komisie je v našom súdnictve vysoká miera korupcie a nízka vymožitelnosť práva. Preto sme novelizáciou oddelili spojené posty predsedu Najvyššieho súdu (NS) a Súdnej rady, zrušili automatické členstvo predsedu NS v Súdnej rade, obmedzili sme trestnoprávnu imunitu sudcov a zaviedli preverovanie spôsobilosti na výkon sudcovskej funkcie nielen u kandidátov, ale aj u terajších sudcov. Vytvárajú sa tým podmienky pre viac transparentnosti a efektívnosti v súdnictve, sú stanovené presnejšie a prísnejšie kritériá pre nositeľov súdnej moci. Treba si uvedomiť, že mandát dávaný sudcovi na opakované štvorročné obdobie, je od zmeny ústavy v roku 2001 doživotný. Pritom faktom je, že iné ústavné posty a funkcie v štátnej správe sú časovo obmedzené na niekoľko rokov a sú tiež podstatne viac kontrolované verejnosťou. Toto posilnenie nezávislosti súdnictva a jeho samosprávy však očakávania spoločnosti, žiaľ, nenaplnilo. Aj preto bolo potrebné do systému priniest zmeny.

Čo hovoríte na kritiku účelovosti zmien a častého otvárania ústavy?

V žiadnom prípade nešlo o účelové zmeny. Skôr pochybujem o serióznosti politického postoja vtedy, keď návrh na ústavné zmeny podáva v parlamente jeden jediný poslanec! Návrhy KDH vychádzali z nášho volebného a ostatného vládneho programu z roku 2010. Nie je to nič narýchlo či umelo definované. Pri novelizácii nešlo o víťazstvá

jednotlivcov ani politických strán, ale o záujem občanov. Predsedovi Smeru to v prezidentských voľbách nepomohlo, skôr kandidát KDH išiel do volebného rizika. Silnejšia spoločnosť a spravodlivejší štát – to bol cieľ a záujem, ktorý viedol rozhodnutia KDH. Som rád, že sa to podarilo. Dosiahnuť zmenu ústavy z opozície je mimoriadna záležitosť a možno ju považovať za politický úspech. Ústava je základný rámec, ale vyvíja sa spolu so spoločnosťou. Vyvíja sa aj vonkajšie, medzinárodné prostredie. Ak sa ukazujú ako potrebné aktualizácie a doplnenia ústavy, ak je to na prospech spoločnosti a pre lepšie fungovanie štátu, treba hľadať dobré riešenie a širšiu politickú zhodu. Nie je to jednoduché. Ak by mal byť ústavný systém na Slovensku upravovaný a tvorený len judikátmi Ústavného súdu, bol by to výraz nezrelosti parlamentnej demokracie. Neschopnosť či neochota parlamentných strán riešiť aktuálne, aj ústavné problémy krajiny, je jedným zo zdrojov spoločenskej nespokojnosti, frustrácie ľudí a nárastu antipolitiky.

List pápeža Benedikta XVI.

Benedictus XVI
Papa emeritus

Vatican City
29 May 2015

Mr. Ján FIGEL'
President of the
Democratic Christian Movement
KDH
Bajkalská 25
821 01 Bratislava
SLOVAKIA

Dear Mr. Figel'!

I wish to express my gratitude for your birthday greetings and for your remembrance of our many meetings through the years. I appreciate your thoughtfulness, especially your kind words about my writings on the relationship between faith and reason.

The amendment of the Slovak Constitution confirming that marriage is a union between a man and a woman was most satisfying to me. In a time marked by many ideologies increasingly hostile to marriage, I know that the passage of this amendment took great courage.

With best wishes for your work, I assure you of a special remembrance in my prayers for you, and I send my blessing as a pledge of grace and peace.

Yours in Our Lord

Benedictus XVI.

Vážený pán Figel'!

Rád by som vyjadril poďakovanie za Váš pozdrav k narodeninám i vďaku za to, že si pamätáte na mnohé naše stretnutia počas uplynulých rokov. Vážim si Vašu myšlienkovú rozvahu, osobitne Vaše láskavé slová o mojich písomných dielach o vzťahu medzi vierou a rozumom.

Novela slovenskej ústavy, definujúca, že manželstvo je zväzok medzi mužom a ženou, ma nesmierne teší. Viem, že v dobe poznačenej mnohými ideológiami, ktoré sú voči manželstvu čoraz viac nepriateľské, si prijatie takéhoto dodatku vyžadovalo veľkú odvahu.

So želaním všetkého dobrého pre Vašu prácu Vás uist'ujem, že budem na Vás osobitne pamätať v mojich modlitbách a zasielam Vám svoje požehnanie ako prísľub milosti a pokoja.

V našom Pánovi Váš

Benedikt XVI.

List Pietra Parolina

SEGRETERIA DI STATO

N. 4410/14/RS

Dal Vaticano, 6 ottobre 2014

Onorevole Sig. Figel',

Con la pregiata lettera dell'8 luglio scorso, Ella mi ha informato circa un importante emendamento, approvato recentemente da codesto Parlamento, che introduce nel testo della Costituzione slovacca la definizione del matrimonio e rafforza il ruolo degli organi dello Stato nella sua protezione.

La ringrazio per il cortese ragguaglio, che è stato portato a conoscenza del Santo Padre. Si è rilevato con compiacimento che tale iniziativa, diretta a rinvigorire la tutela costituzionale dell'istituto matrimoniale nell'ordinamento giuridico slovacco, si inserisce bene nell'Anno giubilare della Beata Vergine Addolorata, Patrona della Slovacchia.

Mi valgo della circostanza per rinnovarLe i sensi della mia alta considerazione, *in parati mibuli del mo kti imobuli a Tanoři,*

PIETRO CARD. PAROLIN
Segretario di Stato di Sua Santità

Egregio Signore
On. JÁN FIGEL'
Vicepresidente del Consiglio Nazionale
della Repubblica Slovacca

BRATISLAVA

Vážený pán Figel',

Vaším vzácným listom z 8. júla tohto roku ste ma informovali o nedávno schválenom dôležitom doplnení Ústavy SR parlamentom, ktoré vložilo do jej textu definíciu manželstva a posilnilo úlohu štátnych orgánov pri jeho ochrane.

Chcem sa Vám poďakovať za zdvorilú informáciu, ktorá bola odovzdaná na vedomie Svätému Otcovi. S potešením možno konštatovať, že táto iniciatíva zameraná na ústavnú ochranu inštitútu manželstva v slovenskom právnom poriadku, sa veľmi dobre pripojila k oslavám Jubilejného roku Sedembolestnej Panny Márie, Patrónky Slovenska.

Využívam túto príležitosť na zopakovanie mojej hlbokej úcty, ako aj vďačnej spomienky z nášho stretnutia vo Frascati.

Kardinál Pietro Parolin
Štátny Sekretár Svätej Stolicy

Pápež František a viedenský kardinál Christoph Schönborn
Rím, 1. september 2013

Jozef kardinál Tomko
Bratislava, 24. september 2017

Zápas o skutočné hodnoty pokračuje ďalej

Ján Figel' v rozhovore s Michalom Makovníkom
Internetový portál postoj.sk, 22. máj 2019

Ján Figel' je tvárou kontinuity v slovenskej a európskej politike. Hoci na rôznych postoch, je v nej prítomný už viac ako 25 rokov. Napriek povinnostiam v úrade osobitného vyslanca EÚ pre náboženskú slobodu si našiel čas na e-mailový rozhovor.

Pán Figel', Slovenskom v posledných mesiacoch hýbala téma Istanbulskeho dohovoru, ako vidíte tento zápas z Vašej perspektívy?

V roku 2011 málokto vedel, čo niektoré nejednoznačné pojmy v Istanbulskej dohovore pre vnútroštátnu legislatívu znamenajú. Navyiac, ministerka spravodlivosti a minister zahraničných vecí so súhlasom premiérky predložili návrh na skrátené schvaľovanie vo vláde kvôli termínu podpisovania dohovoru na pôde Rady Európy. To znamená, že si nevyžiadali ako obvykle stanovisko Legislatívnej rady vlády SR, kde som ako člena nominoval JUDr. Martina Dilonu, svojho spolupracovníka. Pamätám si, že práve vzhľadom na krátkosť času ministri za KDH zaviazali vládu, aby v horizonte 18 mesiacov pripravila hĺbkovú analýzu Istanbulskeho dohovoru. Dohovor podpísalo 42 štátov Európy, aj Slovensko. Neskôršie sa postupne začali ukazovať niektoré súvislosti dohovoru. Požiadal som Martina Dilonu, aby spolu s tímom právnikov nezávisle od toho, čo urobí vláda v horizonte 18 mesiacov, spracoval nezávislú prvú analýzu vplyvu Istanbulskeho dohovoru na slovenskú legislatívu. Analýza, ktorú som od neho dostal, potvrdila, že popri deklarovanom zámere odstraňovania násilia na ženách, je skrytým cieľom Istanbulskeho dohovoru presadzovať rodovú ideológiu cez účinný medzinárodný monitorovací mechanizmus. Po oboznámení sa s touto nezávislou analýzou som ako predseda KDH dal stanovisko vrcholovým predstaviteľom KDH – poslancom a členom predsedníctva KDH – odmietnuť prijatie Istanbulskeho dohovoru. V apríli 2012 nastúpila jednofarebná vláda Smeru, ktorá sa navyše podujala vytvoriť prvú Celoštátnu stratégiu ľudských práv. Návrh sa významne opieral

o rodovú ideológiu. KDH zaujalo zásadne odmietavý postoj už v auguste 2013 a následne sme prišli s iniciatívou doplnenia Ústavy SR o definíciu, ochranu a podporu manželstva. Boli to predvídave kroky. Dnes slúžia ako hrádza proti rodovej ideológii. Stratégia vlády bola prijatá v redukovanej a korigovanej podobe a išla do úzadia. Mnohí poslanci NR SR teraz v marci 2019 pri Deklarácii NR SR o zastavení ratifikácie Istanbulského dohovoru argumentovali práve povinnosťou všetkých štátnych orgánov „manželstvo všestranne chrániť a napomáhať jeho dobru“ a odmietnuť skrytý zámer dohovoru – presadzovať gender ideológiu. Inak povedané, podrývanie ochrany alebo podpory „jedinečného zväzku medzi mužom a ženou“ je od septembra 2014 konaním v rozpore s Ústavou SR. KDH pritom vždy podporovalo rozumné prorodinné opatrenia a dôsledné kroky proti násiliu na ženách. Napriek tomu, zápas o skutočné hodnoty, spravodlivé Slovensko a zodpovednú Európu pokračuje ďalej.

Istanbulský dohovor ale nebola prvá iniciatíva, ktorá mala podľa ľudí niekedy nálepkovaných ako “progresivistická ľavica” priniesť ľudstvu svetlejšie zajtrajšky...

V živote sú dôležité ekonomické podmienky a materiálne dobrá, sila hospodárstva, zamestnanosť, moderná infraštruktúra a podobne. Aj v tom sme zodpovedne konali, keď som ako minister namiesto predražených PPP kontraktov Ficovej vlády rozbehol výhodnejšiu eurofondovú výstavbu diaľnic, a tak zachránil národu miliardy eur. KDH sa však zasadzovalo aj za spravodlivosť a za dôležitosť vzdelávania, výchovy, kultúry, ako aj za obranu nespravodlivo stíhaných. Pripomeniem len zopár kľúčových medzníkov: vyrovnanie sa s krivdami minulosti cez rehabilitácie a reštitúcie po páde komunizmu a vytvorenie Ústavu pamäti národa; Káhirská konferencia o ženách v r. 1994, kde KDH ako reprezentant vlády zohralo významnú úlohu na pôde OSN pri ochrane práva na život; prijatie Deklarácie NR SR o zvrchovanosti členských štátov EÚ v kultúrno-etických otázkach v roku 2001; dlhodobý zápas o zrušenie Mečiarových amnestií; napadnutie protiústavnosti zákona o umelom prerušení tehotenstva na Ústavnom súde SR v r. 2001 až 2007; principiálna obhajoba Zmluvy o práve na výhradu vo svedomí z r. 2006; stanoviská NR SR obhajujúce nevinne prenasledovaných

vo svete a rešpektovanie princípu subsidiarity v školstve a kultúre v rámci Rady Európy; (a napokon) ústavná ochrana manželstva v r. 2014. Ako kresťanský demokrat som v čase genocídy na Blízkom východe presviedčal európskych lídrov o potrebe obrany náboženskej slobody. V máji 2016 som bol Junckerom pozvaný obhajovať túto slobodu ako Osobitný vyslanec. Ide tu o základ ľudských práv a základ osobnej slobody a dôstojnosti. Po troch rokoch túto úlohu podporuje aj Európsky parlament a realizujú ju aj štáty ako Maďarsko, Nemecko, Dánsko, Veľká Británia a Litva. Moju misiu však niektorí domáci zlomyseľníci nazývali trafikou...

Slovensko spolu so susednými krajinami je v témach rodiny a jej definície v Európe akoby výnimkou. Na rozdiel od západnej Európy tu diskusia ešte prebieha, a dokonca sa niektoré veci hýbu aj správnym smerom – narážam tu na novelu ústavy, ktorá proaktívne definuje manželstvo.

Pri ústavnom ukotvení definície, ochrany a podpory manželstva sme v zložitom období vlády jednej strany prišli s iniciatívou, ktorá vyzerala beznádejne. Reagovali sme tým na navrhovanú Celoštátnu stratégiu ľudských práv, ale aj na zmeny v právnom systéme (hlavne v USA, vo Francúzsku, v Nemecku a vo Veľkej Británii). Keďže sa po voľbách rozhodli ísť inou cestou traja poslanci (D. Lipšic, J. Žitňanská a R. Procházka), mohol som sa oprieť na úvod len o 12 kolegov z klubu KDH. Keď sa Robert Fico v prezidentskej kampani rozhodol riešiť zlý stav súdnictva zmenou ústavy, prijali sme po odborných rokovaníach spojené riešenie týkajúce sa manželstva a súdnictva. Na konci parlamentného procesu v júni 2014 bolo tých hlasov 102. Uvedené opatrenia v súdnictve boli veľmi potrebné, mala ich v programe už vláda I. Radičovej. Pre ľudí to bolo dvojnásobné víťazstvo – nádej na posilnenie spravodlivosti v štáte a solidarity v spoločnosti. KDH však čelilo osočovaniu o “kšefty so Smerom” a “budúcej vláde s Ficom”. Mnohí z tých kritikov do vlády so Smerom po voľbách 2016 veľmi rýchlo vstúpili. Ústavné ukotvenie manželstva je dôležitým základom pre prorodinnú politiku a hrádzou proti ideologickému spochybňovaniu definície a významu manželstva. Chceme po rokoch poďakovať všetkým, ktorí prejavili svoju odvahu a vernosť hodnotám a programu, s ktorým sme boli do parlamentu zvolení.

Tento výsledok si vo svojom politickom pôsobení cením najviac. A je to aj náš prínos hodnôť pre Európu.

V čom spočíva odlišný prístup strednej a východnej Európy k týmto novým trendom? Je to naše “zápečníctvo” alebo je to dôsledok dedičstva komunizmu, či nebudaj fašizmu, ako to niekedy nálepkujú komentátori dobre predávaných denníkov?

Pamäť a identita spolu súvisia. Stredná Európa nie je to isté, čo západná, a ani to, čo je východná. Dejiny to ukazujú výrazne, ale potvrdzuje to aj súčasný vývoj. Nemali by sme byť na kontinente opusteným ostrovom či zapusteným klinom, ale stredom a spojovníkom. Aj preto už 18 rokov chodievam v máji na stretnutia ľudí zo Zakarpattia a východného Slovenska na slovensko-ukrajinskej hranici. Aj Ukrajina potrebuje európsku perspektívu. Od EÚ očakávame eurofondy a investície, ale prinášame svoj ľudský a hospodársky potenciál, svoju identitu, kultúrne dedičstvo a prírodné bohatstvo. Bol som eurokomisárom, keď sme do programu EÚ (v rámci vyjadrenia úcty k obetiam totality) popri nacizme zaviedli aj pojem stalinizmus. V našich krajinách zohrávali náboženstvo, cirkev a kresťanský dissent v zápase o slobodu dôležitú úlohu. Pripomínam, ako sme v tejto súvislosti v r. 2013 úspešne obhajovali plnohodnotné zobrazenie sv. Cyrila a Metoda na eurominciach. To je identita nielen Slovenska, ale aj Európy, veď sú jej spolupatrónmi.

Viera a rodina boli nielen základom prežitia v čase totality, ale aj v čase slobodnej obnovy a nášho rozvoja. Keď nedávno ľudia vyberali v ankete najväčších Slovákov, zvíťazili M. R. Štefánik, L. Štúr a A. Srholec. Jeden bol synom kňaza, druhý bratom kňaza, tretí bol kňazom. Aj to svedčí o dôležitosti a vplyve duchovného života na osobnosti, dejiny a kultúru slovenského národa. A platí to aj v širšom okolí.

Rod Dreher, autor knihy Benediktova voľba, ktorý nedávno navštívil Slovensko ako človek, ktorý žije uprostred kultúrnej vojny v Amerike, zdôrazňuje (okrem iného) potrebu politicky bojovať a hájiť právo na náboženskú slobodu. Poznáte jeho názory? Súhlasíte s tým, že je to v súčasnej situácii dôležitá priorita pre kresťanov v Európe?

Súhlasím s tým, že náboženská sloboda je rozhodujúcim testom rešpektovania ľudských práv. Je totiž vyjadrením úcty k ľudskej dôstojnosti, ktorá je východiskom, a má byť aj kritériom a cieľom každej verejnej politiky a zodpovedného výkonu moci. Katolícka cirkev v roku 1965 nazvala svoj koncilový dokument o náboženskej slobode *Dignitatis humanae*. Treba ju preto vnímať v kontexte slobody myslenia, svedomia a náboženstva. Je dôležitá pre veriacich i neveriacich. A je predpokladom pluralitnej spoločnosti. Ak je potieraná či spochybňovaná, narastá totalita väčšiny alebo nadvláda štátnej ideológie na báze sekularizmu alebo preferovaného náboženstva.

Ako by sme mohli ako Slováci prispieť k obrane náboženských slobôd mimo Európy? Ako najlepšie prejavíť vďačnosť tým, ktorí nám pomáhali v našom boji za slobodu verejne vyznávať našu vieru?

Kde je pamäť, tam je aj úcta voči obetiam zápasu o slobodu a dôstojný život. A kde je úcta, tam je aj vďačnosť a zodpovednosť za túto realitu. Všetkých ubezpečujem, že generácie pred nami by radi mali naše problémy. Mnohí ľudia boli v tejto túžbe zlikvidovaní, mučení či prenasledovaní. Môjho strýka Jána Figeľa zlikvidovala ŠtB. Rovnako, mnohé národy okolo nás, napríklad Ukrajinci či Bosniaci, by sa k nám hneď radi pridali k európskemu stolu – keby mohli.

Už tri roky formujem novú agendu, ktorá je dôležitá nielen vo svete, ale aj v Európe. Je ňou podpora slobody náboženstva a viery ako základ osobnej slobody a dôstojnosti každého človeka. Reagovali sme tým na genocídu kresťanov a iných menšín na Blízkom východe a na utečeneckú krízu. Zároveň je to predpoklad pre spravodlivejšie a pokojnejšie storočie. Ak sa to má stať stálou a účinnou politikou EÚ, musíme o tom viac hovoriť a viac pre to urobiť. Účasť na kandidátke mi umožnila zviditeľniť túto tému ešte viac aj na Slovensku. A tiež zintenzívniť debatu o jej potrebe. Dúfam, že sa k tejto téme čoskoro vyjadrí aj slovenský parlament. Teraz je na občanoch, či slovenský odkaz Sviečkovej manifestácie 1988 pomôžu preniesť aj do trvalej a účinnej politiky EÚ.

Vďaka za rozhovor!

Wilfried Martens, predseda EPP – Európskej ľudovej strany
Rím, 22. september 2012

José Manuel Barroso, predseda Európskej komisie
Brusel, 24. október 2013

Herman Van Rompuy, prezident Európskej únie
Brusel, 12. jún 2013

Joseph Daul, predseda EPP – Európskej ľudovej strany
Brusel, 28. február 2017

Pohl'ady odborníkov

Patrik Daniška: Lavína, ktorej sa treba postaviť

Victor Hugo raz povedal, že nie je nič silnejšie ako myšlienka, keď príde jej čas. Zdá sa, že jednou z tých myšlienok, ktorých čas práve prišiel, je myšlienka zrovnoprávnenia homosexuálnych párov s heterosexuálnymi. Táto myšlienka opantala umenie, médiá, parlamenty, súdy, aj mysle obyčajných ľudí. A mnohí jej veria viac ako Písmu svätému.

Ale čo znamená zrovnoprávnenie? Vieme, že každému by sme mali dopriať to, čo mu patrí a tiež, že s rovnakými by sme mali zaobchádzať rovnako. Je preto namieste, aby sme sa k homosexuálom správali rovnako ako k ostatným ľuďom? Máme im priznať rovnaké práva, ako majú heterosexuáli? Som presvedčený o tom, že áno. A som presvedčený o tom, že to v plnej miere aj robíme, a to práve vtedy, keď odmietame dať na rovnakú úroveň homosexuálne partnerstvá s manželstvom.

Naša ústava hovorí, že každý má právo na život. Ak teda nemožno zavraždiť heterosexuála, nemožno zavraždiť ani homosexuála. A to u nás platí. Ak nemožno ukradnúť majetok jednému, nemôžeme ho ukradnúť ani druhému. To tiež platí. Ak má jeden právo cestovať do zahraničia,

nesmieme toto právo odoprieť ani druhému. Som presvedčený, že naša ústava a zákony v plnej miere chránia všetky ľudské práva bez ohľadu na sexuálnu orientáciu človeka. V žiadnom zákone som nevidel ustanovenie, ktoré by odoprelo práva z dôvodu sexuálnej orientácie – niečo ako: „každý má právo na toto a tamto, s výnimkou osôb s homosexuálnou orientáciou“. Takéto ustanovenie v našom práve neexistuje.

Okamžite sa ponúka námietka – ale čo právo uzavrieť manželstvo? Keď muž môže uzavrieť manželstvo s milovanou ženou, prečo by nemohol uzavrieť manželstvo s milovaným mužom? To nie je diskriminácia?

A tu sa dostávame do centra dnešnej debaty – čo je to manželstvo? Je spravodlivé, ak za manželstvo považujeme len vzťah jedného muža a jednej ženy? Aké má byť postavenie manželstva v našom právnom systéme? Aké špecifické práva a privilégia sa na manželstvo majú viazať?

Nech už bude definícia manželstva akákoľvek, vždy budú existovať skupiny ľudí, ktoré túto definíciu naplnia a skupiny ľudí, ktoré ju nenaplnia. Tomuto sa nedá vyhnúť.

Tou dôležitou otázkou potom je, aká má byť definícia manželstva. Alebo presnejšie – čo je to vlastne manželstvo? A presne tu sa skrýva odpoveď na otázku, aké páry či skupiny môžu manželstvo uzavrieť.

Filozofi Girgis, Anderson a George ponúkli na túto otázku odpoveď, pričom podľa nich platí, že: „Manželstvo je úplná jednota osôb.“

„Úplná“ neznamená najdokonalejšia a neznamená ani to, že lepšia, romantickejšia a intenzívnejšia už ani byť nemôže. „Úplná“ znamená to, že sa dotýka všetkých úrovní ľudskej osoby – tak myslie, ako aj tela. Človek je jednak inteligentnou bytosťou so slobodnou vôľou, no súčasne je aj telesnou bytosťou. (Naše telo nie je nejaká cudzia entita, v ktorej iba prebývame, naše telo, to sme my sami.) Manželstvo preto musí zahŕňať jednotu mysle aj tela. Čo sa týka cieľa (účelu), manželstvo zjednocuje dve osoby s ohľadom na spoločný rodinný život vrátane prokreácie a spoločnej výchovy detí. A čo sa týka záväzkov, zjednocuje manželov natrvalo a výlučne. Jednotu na úrovni rozumu si azda vieme jednoducho predstaviť – manželia chápu, čo je to manželstvo, želajú si do takéhoto zväzku vstúpiť a slobodne sa preň zaviazajú na celý život.

No ako sa dosahuje telesná jednota? Opäť odcitujme Girgisa a spol.: „Jednotu spôsobuje spoločná činnosť: činnosť smerujúca k spoločným cieľom. Dve veci sú súčasťou väčšieho celku – sú jedno –, ak sú zajedno v konaní; a v konaní sú zajedno vtedy, ak sa koordinujú vzhľadom na jeden cieľ, ktorý ich obe obsahuje....“ Medzi dvomi ľuďmi je takýto druh jednoty nemožný pri istých funkciách, napríklad pri trávení, pri ktorom sú jednotlivci od prírody sebestační. Je však pozoruhodným faktom, že existuje aspekt, v ktorom je tento najvyšší typ telesnej jednoty medzi dvomi ľuďmi skutočne možný – je ním jedna funkcia, pri ktorej reálne potrebujeme partnera, aby sme boli úplní: pohlavné rozmnožovanie. Pri koite – a len pri ňom – sa telá muža a ženy vďaka svojej pohlavnej komplementarite zúčastňujú na koordinácii s biologickým cieľom reprodukcie – čo je funkcia, ktorú ani jeden z nich nemôže vykonať sám.“

Vidíme, že na vzťahu muža a ženy je niečo špeciálne, čo nemôže existovať medzi osobami rovnakého pohlavia. Túto výnimočnosť vnímame cez biologické hľadisko: rozmnožovacia sústava človeka je akoby rozdelená na dve časti – jednu dostali muži a druhú ženy, a len pohlavným splynutím muža so ženou dochádza k jej skompletizovaniu, čo je presne ten úkon, pri ktorom sa muži a ženy stávajú otcami a matkami. Dôsledky toho vnímame aj cez optiku demografie – odovzdanie života ďalšej generácii je možné len vďaka vzťahom mužov so ženami. Výnimočnosť ich vzťahu vnímame aj v etickej rovine, keď pohlavná aktivita nie je iba vzájomným použitím tela druhého človeka na vlastné uspokojenie, ale môže byť aktom darovania sa v službe dosiahnutia vyššej jednoty (dosiahnutie „skompletizovania“ dvoch polovičiek, ktoré do seba zapadajú ako jednoduché puzzle) a otvorenia sa voči splodeniu nového človeka. A sociológia dodáva, že práve trvalý vzťah muža a ženy, teda manželstvo biologického otca a matky, je tým najlepším prostredím, ktoré pre svoju výchovu môže dieťa dostať.

Ako to teda je s tou rovnosťou? Je nespravodlivá diskriminácia, keď v rovnakých situáciách nezaujmeme rovnaký postoj? Nie, veď manželský vzťah medzi mužom a ženou nie je na rovnakej úrovni ako vzťah osôb rovnakého pohlavia. Dvaja ľudia rovnakého pohlavia nedokážu tvoriť úplnú jednotu, teda nedokážu vytvoriť manželstvo. S tým sa nedá vôbec nič spraviť, pretože to je biologický fakt. A keď úplná jednota osôb, teda

manželstvo, dokáže po biologickej stránke vzniknúť len medzi mužom a ženou, je logické, že manželstvo môže vzniknúť len medzi mužom a ženou aj po právnej stránke.

Napriek tomu, lavína zrovnoprávňovania homosexuálnych vzázkov s manželstvom muža a ženy valcuje intelektuálny, právny i mediálny priestor i morálnu predstavivosť miliónov ľudí po celom svete. A javí sa, ako keby to bola nevyhnutnosť, ktorá sa nedá zastaviť.

Aby nedošlo k omylu – existencia nespravodlivej diskriminácie voči homosexuálom je v reálnom živote možná a treba proti nej bojovať. Ak niekto zbije na ulici človeka len preto, že je homosexuál, je to nespravodlivosť. Ak šofér autobusu odmietne predat' lístok zákazníkovi len preto, že sa dozvedel o jeho homosexuálnej orientácii, je to diskriminácia a treba proti nej bojovať. Želal by som si, aby sa LGBT aktivisti venovali práve takémuto typu problémov, zatiaľ som takúto aktivitu v rôznych poradných orgánoch, ktorých sú členmi, nezaznamenal. A anticenu za „homofóbiu“ nedostávajú tí, ktorí ubližujú homosexuálom, ale tí, ktorí zastávajú definíciu manželstva ako vzäzku muža a ženy. Pritom práve niekde tu sa nachádza hranica medzi legitímnou ochranou ľudských práv (bojom proti diskriminácii) a presadzovaním radikálnej LGBT politickej agendy, ktorej cieľom je revolúcia v rodinnom práve a opustenie konceptu, že základom rodiny je manželstvo, ktoré si vďaka svojmu jedinečnému poslaniu a hodnote zasluhuje aj osobitné spoločenské postavenie.

Požiadavka priznávať rovnakú hodnotu vzäzkom, ktoré nemajú rovnakú hodnotu, je lavína, ktorá sa k nám valí s veľkým hukotom. Vidíme to na revolúcii rodinného práva v krajinách západného sveta. Prvou krajinou, ktorá zaviedla „manželstvo“ osôb rovnakého pohlavia, bolo Holandsko v roku 2001. Za necelé dve desaťročia stúpol počet krajín, ktoré zaviedli „manželstvo“ aj medzi osobami rovnakého pohlavia, na počet 26, pričom väčšina z nich je v západnej Európe.

Iné krajiny prijali registrované partnerstvá homosexuálov, ktoré sú imitáciou manželstva s obdobným rozsahom práv, no s iným názvom. Pointa je však rovnaká – povýšiť na obdobnú úroveň niečo, čo na obdobnej úrovni nie je. A keďže sú to najbohatšie krajiny sveta, snažia sa ideologicky kolonizovať všetky ostatné krajiny, aby takéto zmeny prijali taktiež.

V krajinách, v ktorých nešlo túto zmenu presadiť demokratickými procesmi (cez parlament), presadili túto zmenu súdy, odvolávajú sa na ústavné texty, napísané pred mnohými rokmi ľuďmi, ktorí za manželstvo považovali výhradne vzäzok muža a ženy. Redefinícia manželstva ústavnými súdmi nie je len prejavom nepochopenia manželstva, ale tiež prejavom nepochopenia úlohy sudcu, ktorý by mal zákon vykladať, a nie tvoriť.

V Spojených štátoch amerických sa viedla táto diskusia na úrovni jednotlivých štátov. Niektoré zmenili definíciu manželstva, no mnohé do svojich ústav zaviedli definíciu manželstva ako vzäzku muža a ženy. Vôľa ľudu vyjadrená v ústavných dodatkoch, potvrdených referendummi, však zjavne nestačila. Najvyšší súd USA prijal pomerom hlasov 5:4 rozhodnutie Obergefell vs. Hodges, ktorým nariadil všetkým štátom redefinovať manželstvo. To všetko na základe ústavy USA, ktorá manželstvo ani len nespomína, a už vôbec ho nedefinuje. Počas celej doterajšej histórie bolo manželstvo v Amerike chápané výhradne ako vzäzok muža a ženy, kým sudca Kennedy nenapísal rozhodnutie, že ústava USA takéto chápanie manželstva zakazuje. To všetko, samozrejme, bez zmeny federálnej ústavy. Pre Slovensko je dôležité sledovať najmä vývoj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a vývoj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

Európsky súd pre ľudské práva opakovane potvrdil, že členské štáty majú právo definovať manželstvo ako vzäzok muža a ženy. Problémom však je odôvodnenie, prečo si to súd myslí. Darmo by ste hľadali argumentáciu, ktorá bude manželstvo vnímať ako úplnú jednotu osôb a bude ju chrániť. Dôvodom, prečo ESLP ponecháva štátom voľnú úvahu pri definovaní manželstva je to, že podľa súdu zatiaľ chýba konsenzus členských štátov v tejto otázke. „Súd nemôže opomenúť vytvárajúci sa európsky konsenzus vo vzťahu k uznaniu vzťahu párov rovnakého pohlavia. Navyše, táto tendencia sa v poslednej dekáde rýchlo rozmáha. Napriek tomu však doteraz väčšina členských štátov z hľadiska práva neuznáva vzťahy osôb rovnakého pohlavia. Práva párov rovnakého pohlavia preto treba vnímať ako vyvíjajúcu sa otázku, v ktorej neexistuje konsenzus a v ktorej je daný široký priestor pre voľnú úvahu členských štátov, týkajúcu sa načasovania prijatia legislatívnych zmien.“

Základom argumentácie Európskeho súdu pre ľudské práva nie je text dohovoru, ale konsenzus členských štátov. Doterajšie akceptovanie definície manželstva ako zväzku muža a ženy teda nie je nič, na čo by sa v budúcnosti dalo spoľahnúť. Celkom ľahko je možné, že si Európsky súd pre ľudské práva jedného dňa povie, že sa situácia už zmenila, konsenzus sa našiel, a tak štátom vnúti pozitívny záväzok uznávať rovnakopohlavné zväzky. Nepříjemný posun v uvažovaní ESLP prišiel s rozhodnutím vo veci Oliari.

Sťažnosť spočívala v tom, že tri homosexuálne páry nemali možnosť uzavrieť manželstvo (alebo inú formu právne uznaného zväzku) v Taliansku. ESLP sťažovateľom vyhovel a povedal, že Taliansko im musí nejakú formu zväzku uznať. Slovenská pani ombudsmanka sa poponáhľala s tvrdením, že toto rozhodnutie znamená záväzok aj pre Slovensko a mala by sa teda zaviesť nejaká forma homosexuálneho partnerstva. Súd sa však pri svojom rozhodnutí silno opieral o špecifickú situáciu v Taliansku vrátane názoru talianskeho ústavného súdu, že Taliansko by malo zaviesť takýto inštitút. Situácia na Slovensku je však pomerne odlišná (vrátane doterajšieho postoja Ústavného súdu SR), takže žiadne vyvodzovanie rovnakého záveru pre Slovensko nie je na mieste, čo potvrdila aj zástupkyňa Slovenska pred ESLP – Marica Pirošíková. No napriek tomu je rozhodnutie Oliari varovným signálom, že nič nie je nemenné a Európsky súd pre ľudské práva môže po čase opäť vec posunúť ďalej. No riziko prichádza aj zo strany Európskej únie vrátane rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ. Dôležité je spomenúť najmä rozhodnutie vo veci Coman.

Jeho podstatou bola žiadosť o udelenie pobytu v Rumunsku, a to pre osobu, ktorá nie je občanom EÚ, avšak v inej krajine EÚ uzavrela „manželstvo“ s rumunským občanom. Tento Rumun tvrdil, že sa chce do Rumunska vrátiť a priviesť si so sebou aj svojho partnera. Súdny dvor EÚ sa vyjadril v tom zmysle, že pojem „manžel“ je genderovo neutrálny – to znamená, že podľa práva EÚ je jedno, či je manželom osoba opačného alebo rovnakého pohlavia, a na základe toho mu priznal právo pobytu. V prípade Coman ide síce o špecifickú pobytovú otázku, no rozhodnutie v tejto veci poukazuje na spôsob uvažovania európskych sudcov o manželstve. Lavína sa skrátka valí a zatiaľ nebadáť, že by tomu mal byť koniec.

V takejto situácii je prijatie definície manželstva ako zväzku muža a ženy do Ústavy SR nesmierne prínosné. Je to cenný krok k stavaniu hrádze lavíne, ktorá ničí správne vnímanie manželstva. Na príklade USA môžeme vidieť, že prijatie ústavnej definície v jednotlivých štátoch nakoniec nestačilo a možno tento osud postihne aj Slovensko, ktorému bude redefinícia manželstva alebo iná forma zrovnoprávnenia homosexuálnych partnerstiev s manželstvom nanútená niektorým z európskych súdov. No na druhej strane je jasné, že ak sa nebudeme brániť, táto myšlienka, ktorá má teraz svoje momentum, by nás celkom iste prevalcovala.

Prijatie novely ústavy, ako aj zorganizovanie referenda za ochranu rodiny, je potrebné vnímať ako jasné prebudenie sa slovenskej spoločnosti v tejto otázke a aktívne postavenie sa na odpor redefinícii manželstva. Tieto kroky prispeli k tomu, aby sa spoločnosť zamyslela nad touto témou, aby sa zastavila a pomenovala, kde v tejto otázke stojí. Vďaka Bohu sa zatiaľ postavila na správnu stranu. No boj pre nás rozhodne nekončí. Kultúrny brainwashing napreduje a dôležité bude to, ako sa k tejto téme budú stavať mladé generácie. Trendy sa mi nejavia ako veľmi povzbudivé a mám pocit, že mladí ľudia sú voči tejto forme ideológie zraniteľnejší než staršie generácie. No to by nemal byť dôvod na pasivitu, práve naopak. Skúsenosť s ideológiami je taká, že časom stratia svoj lesk a poputujú na smetisko dejín. Bez zápasu to však nepôjde. Som rád, že na Slovensku tento zápas vedieme.

Patrik Daniška, právnik, predseda Inštitútu pre ľudské práva a rodinnú politiku, o.z.

www.hfi.sk

Marek Iskra: Manželstvo od Adama a Evy

Od Druhého vatikánskeho koncilu sa začína viac hovoriť o sviatosti manželstva a jeho význame. Až dovtedy sa totiž na manželov zväčša aplikovala tá istá cesta posväcovania, ktorá je vlastná zasvätenému životu. Pritom manželstvo a panenstvo sú dva odlišné spôsoby ako vyjadrovať a prežívať jediné tajomstvo zmluvy medzi Bohom a jeho ľudom. Posledných 50 rokov sa teda intenzívnejšie hľadá pravá tvár svätosti manželského života a zároveň sa s postupujúcou krízou rodiny v spoločnosti objavuje aj nenahraditeľná hodnota sviatosti manželstva pre pochopenie celého dynamizmu viery. Niektorí autori dokonca tvrdia, že manželská láska je gramatikou všetkých sviatostí. Prečo je manželstvo pre Cirkev tak dôležité?

Manželstvo by sme mohli nazvať strategickou sviatosťou, vďaka ktorej chápeme, že viera je vtelená. Až príliš často našej viere hrozí istá forma spiritualizmu, ktorý vieru nepokladá za vtelenú: „Je to moja súkromná záležitosť,“ alebo „Ja to cítim takto“. Sv. Pavol vo svojich listoch nazýva jedinou sviatosťou (mysterion) práve manželstvo. Dôvodom, prečo toto slovo neaplikuje aj na iné sviatosti, je to, že sa

chce vyhnúť nesprávnemu pochopeniu sviatostí s „tajomstvami“ pohanských božstiev. Jedine v prípade manželstva totiž nebolo pochyb o tom, že by sa slovo sviatosť pochopilo zle, tj. v zmysle pohanských konceptov. Pre sv. Pavla je to sviatosť, ktorej nehrozí nebezpečenstvo stať sa spiritualizovanou, lebo je inkarnovaná – žije sa v tele, ale zároveň pramení z Božieho Ducha. Celý dynamizmus lásky medzi dvomi slobodnými osobami je to, čo najviac vovádza do Božieho života Trojice. Viac ako kríž na stene rodinného domu či chrámu. Ak muž a žena sú stvorení na obraz a podobu Boha tak, ako to vidíme v samotnej knihe Genesis, potom tento obraz a podoba nenastane „v akte samoty, ale v akte spoločensva.“ Úplné a definitívne stvorenie človeka sa vyjadruje vtedy, keď vzniká „spoločenstvo osôb“ muža a ženy. Veď človek „od počiatku“ je nielen obrazom, v ktorom sa odzrkadľuje samota Osoby, ktorá vládne nad svetom, ale aj nepreniknuteľné, podstatne Božské spoločensvo Osôb“. (JPII. TT IX. 3. – 17. 11. 1979)

Manželstvo môžeme nazvať prasviatosťou. Je jedinou sviatosťou ustanovenou už v raji, a súčasne bolo aj najviac zranené prvotným hriechom. Starozákonní kňazi preto za nerozlučiteľné považovali len manželstvo Adama a Evy. Po prvotnom hriechu diskutovali, kedy a za akých okolností je možný rozvod, alebo inak – aký typ príčiny je dostatočný pre prepustenie manželky. Názory boli rôzne a vidíme, že s touto otázkou prichádzajú aj za Ježišom. Ježiš v rozhovore s farizejmi nechce vstupovať do tejto logiky (Mt 19,3-8). Naopak, dvakrát po sebe sa odvoláva na pôvodný plán Boha o nerozlučiteľnej láske medzi mužom a ženou, ktorý vyhlasuje za stále platný a dobrý. Potvrdzuje pritom pôvodný plán slovami: „Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje.“

Otázka rozvodu a následných problémov v rodinách teda nie je primárne otázkou morálky. Nerozlučnosť a vernosť je jadro zmluvy Boha s človekom. My si možno často myslíme, že Ježiš hovorí v súvislosti s nerozlučiteľnosťou o niečom novom, niečom, čo dovtedy nebolo ohlásené a prijaté, ale nie je to tak. To, čo Ježiš svojím vtelením spojil, je Božstvo a človenčensvo. A ak Ježiš prijal telo, tak aj my môžeme vytvárať z vnútra slobodného rozhodnutia človeka nerozlučnú jednotu medzi mužom a ženou, a to práve vďaka Jeho milosti. Kľúč k jednote je Kristus. On znovu vykúpil pôvodný plán a vďaka jeho milosti a daru

odpustenia sa tento plán robí v jeho Duchu nanovo možným. Keď samotní apoštoli počuli požiadavku nerozlučiteľnosti, skonštatovali, že je lepšie sa neženit' (Mt 19,10). Ježiš im nedal za pravdu. On prichádza oslobodiť človeka od tvrdosti srdca, ktoré zabúda na zmluvu s Bohom a spolieha sa iba na vlastné sily. Objaviť „veľké dobro“, ktoré Boh už pri stvorení dal do dynamiky vzťahu medzi mužom a ženou, bol, je a aj bude veľmi veľkým aktom viery človeka vo vtelenie Boha.

Romantická vízia lásky, ktorá v mene nároku na slobodu „zažiť to, čo, ja chcem“ a „konať to, čo cítim“ dovoľuje človeku dneška dokonca aj úplnú dekonštrukciu ľudskej osoby v zmysle oddelenia jeho identity od genetického základu. Je to iba jedna ilustrácia z množstva nástrah dnešnej spoločnosti. V nasledujúcich desaťročiach budeme v dôsledku opustenia prirodzenosti svedkami kolapsu mnohých inštitúcií. Nemyslím pritom len na organizácie. Ohrozeným, skrze nedostatok viery a skrze klamstvo na „bunkovej úrovni“, je základ spoločnosti – rodina. Dobrá zvesť je v tom, že Kristus ju vykúpil! Je to dôležité, pretože bez manželstva niet Cirkvi. Čo nám zostane, keď sa zatvoria kostoly, školy, semináre? Zostanú malé domáce cirkvi, ktoré pochopili vieru vo vtelenú lásku, a tak si uchovávajú semienka ľudskosti pre ďalšie generácie. Manželstvo teda nie je súkromná záležitosť. Čo robíme pre to, aby sa manželstvo stalo spoločným dobrom pre celú spoločnosť?

Uzavretie sviatostného manželstva muža a ženy nie je len akási reprezentácia cirkevného spoločenstva či dodržanie zvyku. Vo sviatosti manželstva je medzi manželmi reálna prítomnosť dynamickej Kristovej lásky. Jeho láska medzi nimi žije aj vtedy, keď ju necítia a skrze nich sa táto láska Krista stáva vtelenou v celom ľudstve. Nie náhodou sestra Lucia dos Santos, jedna z troch detí, ktoré boli svedkami mariánskych zjavení vo Fatime (* 1907 - † 2005), pred smrťou predpovedala, že posledný zápas medzi Kristom a Satanom bude o manželstvo a rodinu. Povedala však: „*Nebojte sa. Každý, kto sa bude snažiť o posvätnosť manželstva a rodiny, bude mať protivníkov a oponentov, pretože toto je rozhodujúca otázka, no Panna Mária už rozmliaždila hlavu Satana.*“

Sv. Ján Pavol II. už na začiatku svojho pontifikátu založil Pápežský teologický inštitút Jána Pavla II. pre vedy o manželstve a rodine

a sám chcel, aby sme ho vnímali ako „pápeža rodiny“. Bol presvedčený o tom, že: „Budúcnosť sveta i Cirkvi prechádza cez rodinu.“ (FC 75). Manželstvo je jediné spoločenstvo, ktoré je sviatosťou a ktoré je schopné darovať nový život. Viera a aj život sa nedajú naučiť, ale v rodine sa dá zakúšať ich bohatstvo a krása.

Marek Iskra, duchovný správca Diecézneho pastoračného centra pre rodinu Banskobystrickej diecézy

Martin Dilong:

Novela ústavy ako inšpirácia pre ďalšie krajiny

Slovenský parlament 4. júna 2014 prijal významnú novelu Ústavy SR, ktorá inkorporovala definíciu, ochranu a podporu manželstva. Dovolím si napísať moje svedectvo o tomto úsilí. Cítim to ako povinnosť vo svojom svedomí, pretože som bol veľmi blízko tohto náročného hodnotového zápasu.

Ako to začalo?

V roku 2013 som pracoval ako riaditeľ Zahraničného a európskeho oddelenia KDH. V otázkach medzinárodného práva, zahraničnej politiky a ľudských práv som bol v tom čase veľmi blízko vtedajšieho predsedu KDH, Jána Figeľa. Na požiadanie Jána Figeľa som vytvoril pracovný tím právnikov a expertov na oblasť práva, ústavného práva a ľudských práv. Išlo o tím ľudí, ktorí pôsobili na Slovensku a v zahraničí. Práce na novele Článku 41 sa začali od septembra 2013. Do konca roku 2013 sme rozpracovali niekoľko podrobných verzií a dôvodových správ.

Bola to náročná práca, ktorá si žiadala veľa úsilia a námahy zo strany viacerých špičkových právnikov. Z dôvodu ochrany ich súkromia nebudem zverejňovať ich mená, ale prezradím, že viacerí z nich pracujú v Bruseli, Paríži, učia právo na právnických fakultách na Slovensku a sú medzi nimi aj významní slovenskí advokáti. Pri budovaní tohto expertného tímu zohrali veľmi významnú úlohu traja ľudia, bez ich pomoci by to nešlo. Bol to právnik Ivan Šimko, ďalej Pavol Kossey, vtedajší zahraničný tajomník KDH a predseda KDH Ján Figeľ, ktorý poskytol cenné kontakty na výborných advokátov na Slovensku a v zahraničí.

V januári 2014 bol zverejnený prvý návrh novely Článku 41 ods. 1, ktorý ešte obsahoval spojenie, že manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy. Neskôr sme túto vetu zmenili, a to na odporúčanie francúzskeho advokáta, ktorý nás upozornil na judikatúru ústavného súdu v Španielsku, ktorý vyložil text „muž a žena majú právo na manželstvo“ spôsobom, že „muž má právo na manželstvo“ a rovnako, „žena má právo na manželstvo“. S kým ako s druhou osobou toto právo naplnia, je ich slobodná voľba. Takto ústavný súd výkladom umožnil uzatvárať v Španielsku homosexuálne „manželstvá“. Jednoznačnou definíciou „manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou“ sa podarilo dosiahnuť to, že je v našej ústave manželstvo chránené ako celoživotný vzťah medzi mužom a ženou, uzatvorený za právnych podmienok, ktoré platia na Slovensku. Dovolím si vyzdvihnúť skutočnosť, že Slovensko má podľa názoru právnych expertov zo zahraničia najlepšie definovanú ústavnú ochranu manželstva spomedzi všetkých európskych štátov.

Niet sa preto čomu čudovať, že sme sa po prijatí novely ústavy, ktorá manželstvo chráni ako jedinečný zväzok medzi mužom a ženou, stali dobrým vzorom pre viaceré európske štáty.

Slovinsko

V Slovinsku bolo 20. decembra 2015 referendum o tom, či môže byť zväzok osôb rovnakého pohlavia považovaný právne za rovnocenný zväzok s manželstvom. Dňa 16. decembra 2015 prišiel Ján Figeľ s malým tímom do Slovinska. Súčasťou 3-členného tímu som bol aj ja. V úvode nás prijal ľubľanský arcibiskup Stanislav Zore, na záver stretnutia

nás požehnal Eucharistiou. Potom nasledovali stretnutia s významnými skupinami a vedením politických strán, ktoré aktívne ochraňovali manželstvo ako zväzok medzi mužom a ženou, bez možnosti pripustenia, že sa za manželstvo môže považovať zväzok osôb rovnakého pohlavia – registrované partnerstvo. Veľký záujem o skúsenosti zo Slovenska prejavili slovinské média. Naším hodnotovým priateľom sa v Slovinsku nedarilo prenikať s témami ochrany manželstva do veľkých médií, v ktorých dostávali priestor skôr iné názorové prúdy. Slovinské média však prekvapujúco poskytli veľa priestoru Jánovi Figeľovi a jeho dôvodom, prečo je manželstvo logicky a právne možné iba medzi mužom a ženou. Dodnes si pamätám na to, ako som 16. decembra 2015 čítal prieskum v mienkotvornom denníku Delo (*Poznámka: v tom čase boli v Slovinsku dva hlavné mienkotvorné denníky: Delo a Dnevnik*), že šance oboch táborov v Slovinsku (z údajov, ktoré boli k dispozícii týždeň pred konaním referenda) boli vyrovnané – 50:50.

S napätím sme čakali na výsledok. 20. decembra 2015 neskoro večer sme získali informáciu, že Slovinci sa v referende vyslovili za jednoznačnú ochranu manželstva ako výlučného zväzku medzi mužom a ženou v pomere 63:37. Analyzoval som túto situáciu aj vzhľadom na to, že slovinskú politiku a verejnú mienku som dôkladne poznal, keďže v minulosti som v Slovinsku pôsobil päť rokov ako diplomat a dodnes tam mám mnohých priateľov, s ktorými udržiavam čulé vzťahy. A dnes už mám túto analýzu predmetného pozitívneho výsledku slovinského referenda o ochrane manželstva. Záverečné dni v každej referendovej kampani sú kľúčové. Veľká časť voličov sa vždy rozhodne v poslednom týždni, dokonca aj na poslednú chvíľu v hlasovacej miestnosti. Preto sú veľmi dôležité aktivity posledných dní. Som hlboko presvedčený o tom, že návšteva Jána Figeľa a jeho malého tímu v strede týždňa pred konaním referenda v Slovinsku, bola veľmi dobre načasovaná. Pomohla Slovincom, ktorí sa usilovali o tradičnú ochranu manželstva ako zväzku medzi mužom a ženou, k tomu, že sa maximálne zmobilizovali a prišli „do nohy hlasovať.“ Slovinské média poskytli Jánovi Figeľovi veľa priestoru, pretože ho poznali ako férového eurokomisára, ktorý pravidelne Slovinsko navštevoval a pomáhal mu počas ich historicky prvého predsedníctva EÚ v I. polroku 2007.

Severné Macedónsko

O detailné informácie ohľadom novely, ktorá chráni manželstvo, nás požiadal jeden poslanec macedónskeho parlamentu, ktorý patril k vládnej koalícii. Následne bol spracovaný návrh na novelu macedónskej ústavy, ktorý definoval manželstvo ako zväzok medzi mužom a ženou. V búrlivej parlamentnej debate návrh, žiaľ, neprešiel o dva hlasy. Poslanci z jednej strany, ktorá parila k albánskej menšine, nedali návrhu svoje hlasy, pretože vládna väčšina nechcela súhlasiť s tým, aby súčasne s novelou ústavy o ochrane manželstva bola v Macedónsku presadená novela ústavy o tom, že druhým úradným jazykom v Macedónsku bude albánčina.

Rumunsko

Novela slovenskej ústavy o ochrane manželstva sa stretla s veľkým pochopením u rumunskej verejnosti – podporili ju najmä predstavitelia pravoslávnej cirkvi, prorodinne orientovaných mimovládnych organizácií a predstavitelia konzervatívnych politických strán v Rumunsku. Po dlhých rokoch politických a právnych zápasov sa v Rumunsku 6.-7.10.2018 konalo referendum, ktoré chcelo zmeniť ústavu Rumunska, ktorá definuje manželstvo ako úniu „medzi manželskými partnermi“ na jednoznačnú definíciu manželstva ako zväzku „medzi mužom a ženou“. Proces trval niekoľko rokov. Oponenti tejto zmeny vynaložili veľa právnych a politických snáh na to, aby sa zmenu v rumunskej ústave nepodarilo presadiť.

Parlament niekoľkokrát odložil termín na vyhlásenie referenda – bol to taktiež pokus o zastavenie referenda cez ústavný súd v Rumunsku. Napokon, keď bolo referendum vyhlásené, hlavné média vyvinuli intenzívnu kampaň, aby ľudia voliť nešli. V Rumunsku je kvórum pre platnosť referenda 30% oprávnených voličov. Hoci prieskum pred konaním referenda uvádzal, že 34% voličov sa chystá hlasovať, v Rumunsku napokon prišlo k volebným urnám len 21,1% oprávnených voličov. 93% z nich bolo za jednoznačnú ústavnú ochranu manželstva v Rumunsku. Referendum však nebolo platné, a to z dôvodu nízkej účasti.

Ohliadnutie naspäť

Ak sa pozriem spätne a vidím, čo sa nám na Slovensku 4. júna 2014 podarilo presadiť do ústavy, cítim veľkú hrdosť a vďaka za tento výsledok. Bola preň veľmi potrebná dlhodobá a vytrvalá práca právnikov a politické skúsenosti Jána Figeľa, ktorý ako predseda opozičného KDH dokázal pre novelu ústavy o ochrane manželstva v záverečnom hlasovaní získať 102 slovenských zákonodarcov! (*Poznámka: potrebných je minimálne 90 poslancov*). Nad týmto procesom vidím však aj veľké Božie požehnanie a pomoc Panny Márie Sedembolestnej, Patrónky Slovenska. Dodnes si spomínam na okamih, ako som vo februári 2014 navštívil dva kláštory – sestry františkánky v Báči a sestry dominikánky v Dunajskej Lužnej. Veľmi som ich prosil o modlitby za to, aby sa v slovenskom parlamente pohli ľady. V tom čase návrh novely o ochrane manželstva podporovalo iba 40 opozičných poslancov. Opozícia mala spolu 67 poslancov. Potrebné bolo zapojenie vládnych poslancov Smer-SD, ktorých bolo 83. Sestričky sa začali intenzívne modliť. A o niekoľko dní sa ľady skutočne prelomili. Vo februári bola dosiahnutá politická dohoda, v rámci ktorej bolo „garantovaných“ 95 poslancov, ktorí zahlasujú za jednoznačnú ochranu manželstva v slovenskej ústave. V júni 2014 sa táto dohoda pretavila do ústavnej zmeny, keď za ňu napokon hlasovalo 102 poslancov.

Ako ukázal neskorší politický vývoj, práve táto novela slovenskej ústavy je často používaná ako jeden z hlavných argumentov, prečo Slovensko nemôže ratifikovať tzv. Istanbulský dohovor. Tento argument často zaznieval vo vystúpeniach poslancov k Deklarácii NR SR o zastavení ratifikácie Istanbulského dohovoru, naposledy dňa 29. marca 2019.

Podme ďalej v pomoci manželstvu a rodine

Je potrebné však ísť ďalej a naplňať aj druhú vetu novely ústavy: „*Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.*“ Uvedené si žiada prijatie viacerých sociálno-ekonomických opatrení, ktoré budú postupne zlepšovať postavenie manželstva, rodiny a detí na Slovensku. Pred nami je ešte kus cesty, ktorú treba vykonať. Naďalej treba naprieč politickým spektrom v slovenskom parlamente

hľadať zhodu a formy konkrétnej podpory pre manželstvo a rodinu, aby sa im viac darilo aj v ekonomickej a sociálnej oblasti!

Keď sa však pozrieme na obrovské zápasy, ktoré o ústavnú definíciu zvädzajú iní v európskych krajinách, napĺňa ma veľký pocit vďaky voči Bohu a mnohým ľuďom, ktorí sa na Slovensku o to výrazne pričínili. Za všetkých chcem poďakovať jednému, ktorý je prvý, ale zďaleka nie jediný, v tom veľkom zástupe ľudí, ktorí statočne presadili zmenu slovenskej ústavy. Áno, ide o Jána Figeľa. Janko, vďaka!

Martin Dilon, expert pre medzinárodné právo a ľudské práva

Prílohy

(NÁVRH)

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z 2006

o ochrane manželstva

PREAMBULA

Národná rada Slovenskej republiky,
uznávajúc rodinu ako prirodzené,
štát predchádzajúce spoločenstvo,
založené na manželskom zväzku muža a ženy,
obdarené neodňateľnými a nescudziteľnými právami,
v presvedčení o jej nenahraditeľnom význame
pri výchove a prenášaní morálnych hodnôt z pokolenia na pokolenie,
a teda o jej nezastupiteľnom prínose pre slobodu, pokoj a blahobyť,
rešpektujúc jej autoritu, dôstojnosť a integritu,
a súčasne chrániac jej poslanie a autonómiu
pred neodôvodneným zasahovaním štátu a medzinárodných organizácií,
s cieľom posilniť a upevniť zákonnú ochranu manželstva a rodiny
a tým prispieť k prirodzenému a nerušenému rozvoju rodinného života,
sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. 1

Manželstvo je zväzkom jedného muža a jednej ženy, ktorý bol uzavretý spôsobom ustanoveným alebo uznaným Slovenskou republikou.

Čl. 2

- (1) Spôsobom, ktorým sa podľa zákona uzaviera manželstvo, nie je možné uzavrieť akýkoľvek iný zväzok.
- (2) Osobitnú ochranu, ktorú zákon priznáva manželstvu, nie je možné priznať inému zväzku, než je manželstvo.

Čl. 3

Pri dojednávani medzinárodných zmlúv a pri výkone svojich právomocí súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách, vrátane Európskych spoločenstiev a Európskej únie, orgány verejnej moci postupujú tak, aby neboli ohrozené záujmy Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona.

Čl. 4

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Rodina je prirodzenou a základnou inštitúciou spoločnosti. Historicky, svojím spoločenským významom, aj významom v živote jednotlivca, predchádza občiansku spoločnosť a štát. Celospoločenský primát rodiny je daný rešpektom k ľudskej dôstojnosti a základným potrebám jednotlivca na jednej strane a rešpektom k potrebám spoločnosti ako celku na strane druhej. Poslanie rodiny je jedinečné, nenahraditeľné, nezastupiteľné a nescudziteľné. Žiadna iná spoločenská alebo štátna inštitúcia nedokáže zastúpiť prínos a spoločenské funkcie, ktoré plní rodina. Rodina je priestor, kde dochádza k plodeniu a rodeniu detí, k ich výchove a rozvoju osobnosti, k prenosu morálnych a kultúrnych hodnôt, k zabezpečeniu ekonomických a materiálnych potrieb jej členov. Rodičia – otcovia a matky – plnia pri výchove dieťaťa jedinečné a navzájom sa dopĺňajúce role. Rodina slúži zabezpečeniu, blahu a rozvoju svojich členov, ako aj prežitiu celej spoločnosti. Inštitúcia rodiny, ktorá napĺňa takéto spoločensky prospešné poslanie, je preto z povahy vlastnej prirodzenosti hodná ochrany, rešpektu a podpory. Takéto uznanie patrí k základným črtám slobodných spoločností a právnych štátov.

I. Ústavná a zákonná ochrana rodiny

Podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sú „manželstvo, rodičovstvo a rodina pod ochranou zákona“. Podľa základných zásad zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako sú uvedené v čl. 1 až 4 zákona, je „rodina založená manželstvom“, ktoré je definované ako „zväzok muža a ženy“. Spoločnosť podľa zákona tento „jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha jeho dobru“. Záväzky voči manželstvu a rodine, ktorá je „prirodzenou a základnou jednotkou spoločnosti“, ktorá „má právo na ochranu spoločnosti a štátu“, potvrdzujú aj medzinárodné ľudsko-právne dokumenty, napríklad čl. 8 a 12 Európskeho dohovoru o ľudských právach alebo čl. 16 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, prijatej a vyhlásenej rezolúciou Valného

zhromaždenia Organizácie spojených národov 10. decembra 1948. Primát rodiny, jej ochrana a podpora, sú tiež súčasťou všetkých hlavných náboženských a humanistických systémov a kultúr. Ochrana autority, dôstojnosti a spoločenského statusu manželstva a rodiny patrí preto nielen k základným hodnotám ústavného zriadenia Slovenskej republiky, ale tiež k hodnotám civilizačným a ľudským.

II. Poslanie a postavenie rodiny a manželstva

Hlavným poslaním manželstva je založenie rodiny a výchova detí. Prirodzené postavenie a pôsobenie rodiny a manželstva vyplýva zo základných potrieb ľudskej bytosti. Status osobitnej ochrany zase vyplýva z dôvodov všeobecne prospešných prínosov rodiny a manželstva pre spoločnosť.

Ľudská prirodzenosť

Človek je z povahy vlastnej prirodzenosti bytosťou pohlavia mužského alebo ženského, a súčasne bytosťou spoločenskou. Manželstvo a rodina, ktorá vzniká manželským zväzkom na báze komplementarity, realizuje a na najzákladnejšej úrovni medziľudských vzťahov inštitucionalizuje tieto antropologické, biologické a sociálne danosti ľudskej bytosti. Manželský zväzok muža a ženy, ako vyplýva z definície tohto vzťahu, zodpovedá potrebám prirodzenosti človeka, potrebe naplnenia jednoty a rovnosti medzi mužom a ženou, a súčasne z toho vyplývajúcej spoločenskej realizácie. Inštitúcia manželstva jedinečným spôsobom zodpovedá požiadavkám mužskej a ženskej bytosti, a ako taká zabezpečuje prežitie ľudského pokolenia.

Osobitný spoločenský status a vyššiu ochranu rodina a manželstvo nepoživajú kvôli individuálnemu naplneniu cieľov jej jednotlivých členov, ale kvôli jedinečnému prínosu, ktorý manželstvo a na ňom založená rodina prinášajú spoločnosti ako celku. Nezastupiteľnosť a uznanie mimoriadneho spoločenského prínosu manželstva a rodiny, zakladá pre štát legitimitu a povinnosť chrániť a podporovať jeho preferenčné postavenie v spoločnosti. Tento záväzok zároveň obmedzuje samotný rozsah právomocí štátnej moci.

Autonómia rodiny

K ochrane rodiny a manželstva nevyhnutne patrí nielen ochrana ich pravej povahy, ale tiež autonómie vnútorného prostredia rodiny pred neodôvodneným zasahovaním štátnej moci. Boli to totiž práve snahy štátu obmedziť a nahradiť niektoré prirodzené funkcie rodiny, ktoré viedli v 20. storočí k závažným negatívnym celospoločenským dôsledkom.

V minulosti moc a ideológia totalitných režimov predstavovala systematický útok nielen proti dôstojnosti človeka, prirodzeným ľudským právam, slobode a spravodlivosti, ale tiež proti dôstojnému postaveniu a spoločenskému poslaniu rodiny a manželstva. Totalitné ideológie redukovali človeka na ekonomickú a materialistickú jednotku bez duchovnej hodnoty a v autonómii rodiny, v jej na štáte autonómnom prežívaní, videli prekážku dosiahnutia svojich ideologických cieľov. Preto prostredie a poslanie rodiny, jeho jednotlivých častí ale aj celku, cieľavedome podkopávali a deštruovali. Totalitnej ideológii prekážala autorita rodiny, ktorá stála v ceste totálnemu ovládnutiu spoločnosti, a preto obmedzoval možnosti a priestor domácej výchovy, ktorú nahradzoval výchovou štátnou, systematicky podkopával rolu materstva a práva rodičov.

Moderné slovenské a európske dejiny sú dôkazom, že tak ako je silná a autonómne existujúca rodina nezlučiteľná s akoukoľvek totalitnou ideológiou, tak je na strane druhej nevyhnutnou podmienkou spoločnosti slobodnej. V súčasnosti sa ochrana autonómie rodiny týka ochrany jej zloženia a založenia manželstvom muža a ženy.

III. Potreba ústavného zákona

Potreba prijatia ústavného zákona o ochrane manželstva reaguje na súčasnú hrozbu spochybňujúcu osobitnú ochranu statusu rodiny a manželstva v spoločnosti, ako aj na chýbajúcu definíciu manželstva v texte Ústavy Slovenskej republiky. Najväčším ohrozením v súčasnosti je totiž práve tlak na zmenu definície manželstva ako vzťahu muža a ženy a zrušenie výlučnosti priznaných práv. Takýto názor síce nemá oporu v slovenskej verejnej mienke, ale napriek tomu ide v posledných rokoch o najčastejšie sa opakujúci návrh.

Ohrozenie manželstva

Pod ohrozením manželstva rozumieme snahu o zmenu definície toho, čo to manželstvo je, ako vzniká a kto tento zväzok tvorí, respektíve snahu o rozširovanie rozsahu práv a povinností, vyplývajúci z manželského zväzku aj na zväzky, ktoré zo svojej podstaty nemôžu plniť rovnaký účel. Takéto ohrozenie manželstva je uľahčené tým, že ústavám viacerých štátov, chýba osobitá ochrana manželstva pred inými typmi spolužitia. Naopak, rastie tlak na popretie akýchkoľvek výhod, ktoré má manželstvo oproti nemanželskému spôsobu spolunažívania, napríklad oproti nezosobášeným párom.

Po stáročia sa v našej kultúre a civilizácii pod manželstvom rozumie zväzok jedného muža a jednej ženy. Táto definícia bola tradične tak samozrejmá, že ju explicitne neobsahuje ani text Ústavy Slovenskej republiky, pričom dôvodom nie je skutočnosť, že by mal pod ochranou manželstva ústavodarca na mysli iný vzťah, ako zväzok muža a ženy.

Pod tlakom nátlakových skupín časť súčasnej politickej reprezentácie, a to tak domácej, ale predovšetkým medzinárodnej, navrhuje definovať manželstvo na novo, aby jeho definícia neumožňovala iba vzťah muža a ženy, ale tiež dvoch osôb rovnakého pohlavia. Cieľom takéhoto návrhu má byť odstránenie údajnej diskriminácie na základe sexuálnej orientácie. Ide však o zásadné spochybnenie výlučnej ochrany rodiny a manželstva a nepochopenia dôvodov, ktoré vedú spoločnosť k osobitej ochrane týchto navzájom previazaných inštitúcií. Ako sme poukázali vyššie, manželstvo a rodina nepoživajú osobitný spoločenský status a vyššiu ochranu spoločnosti kvôli individuálnemu naplneniu cieľov jednotlivých členov manželstva, ale predovšetkým kvôli jedinečnému a spoločnosti prospešnému prínosu, ktorý manželstvo a na ňom založená rodina prinášajú spoločnosti ako celku. Za diskrimináciu preto nemožno považovať realistické konštatovanie, že vzťah osôb rovnakého pohlavia, a to bez ohľadu na ich sexuálnu orientáciu, nemôže spoločnosti priniesť rovnaký alebo podobný prínos. Osoby rovnakého pohlavia nemajú na rozdiel od manželského zväzku osôb opačného pohlavia schopnosť biologickej reprodukcie, z pohľadu dieťaťa nedokážu zastúpiť význam otca a matky pri výchove, a teda nevytvárajú ani plnohodnotné prostredie,

v ktorom je možné vychovávať deti. Partnerstvo osôb rovnakého pohlavia, bez ohľadu na ich sexuálnu orientáciu, preto zo svojej podstaty nemôže plniť ten istý účel a funkcie ako manželstvo. Nevzniká teda ani dôvod, aby takémuto alebo inému zväzku (napr. skupine osôb) spoločnosť priznávala tie oprávnenia a výhody, ako manželstvu. Preferovanie manželstva má svoje spoločenské opodstatnenie. Je preto oprávnené vnímať rozdielny prístup štátu k manželstvu a iným zväzkom ako žiadúci. A to v celom rozsahu základných definičných znakov manželstva: názvu, obradu, výlučnosťou a rozsahom zákonom priznanej ochrany.

Definícia manželstva a osobitná ochrana manželského zväzku muža a ženy napriek tomu čelí politickým a ideologickým tlakom na svoju zmenu. Ide v zásade buď o presadzovanie návrhov na uzatvorenie tzv. registrovaných partnerstiev (teda priznanie manželských výhod nemanželským spoločenstvám), alebo o legalizáciu tzv. manželstiev osôb rovnakého pohlavia (zmena definície manželstva), a to tak na domácej, ako medzinárodnej politickej scéne. V prvom prípade ide o návrh, v ktorom sa zakrýva priznanie manželských výhod nemanželským zväzkom iným názvom inštitúcie, v druhom prípade sa nemanželským formám spolužitia priznáva komplex manželských výhod vrátane názvu inštitúcie.

Doteraz jediným návrhom zákona o registrovanom partnerstve osôb rovnakého pohlavia sa Národná rada Slovenskej republiky zaoberala iba raz, vo februári roku 2002, keď jednoznačne odmietla návrh poslanca Milana Ištvána (SDL). Predložený návrh zákona o registrovaných partnerstvách pozostával z vybraných častí zákona o rodine, s garanciou rovnakého civilného obradu, a tiež totožným rozsahom práv a povinností, s výnimkou práva na adopciu detí a umelé oplodnenie.

Druhým príkladom návrhu, ktorého cieľom bola zmena definície manželstva, bol tzv. návrh programu vzájomného uznávania manželstiev a registrovaných partnerstiev členských štátov EÚ, predložený Holandským predsedníctvom EÚ ako súčasť tzv. Haagskeho programu, viacročnej spolupráce Rady ministrov vnútra a spravodlivosti. Hoci je rodinné právo vo výlučnej kompetencii štátov, holandský návrh by mal za následok faktickú federalizáciu rodinného práva v EÚ, keď by bolo možné

obísť neexistenciu legalizácie zväzkov alebo manželstiev osôb rovnakého pohlavia tým, že by občania Únie vycestovali do inej členskej krajiny, kde sú podobné zväzky alebo manželstvá legalizované, a po návrate do domovského štátu by „iba“ požiadali o uznanie uzavretého zväzku alebo manželstva. Manželstvá alebo zväzky osôb rovnakého pohlavia uzákonené v jednej členskej krajine EÚ by tak boli – bez potreby ich uzákonenia v ostatných štátoch – dostupné vo všetkých členských štátoch. Slovenská republika takýto návrh odmietla, ale pretrvávajúca nejasnosť príslušnej časti schváleného programu však napokon viedla Slovenskú republiku k potrebe priloženia jednostranného vyhlásenia, s nasledovným textom:

„Rodinné právo je v Slovenskej republike tradične citlivou oblasťou. Preto naďalej trvá obava, že znenie (...) neposkytuje dostatočné záruky pred potencionálnymi tlakmi na harmonizáciu hmotného rodinného práva, ktoré môžu vzniknúť ako dôsledok zavádzania princípu vzájomného uznávania, najmä do oblasti osobného stavu. Z uvedených dôvodov Slovenská republika nepodporí tie legislatívne návrhy, ktoré by viedli k vytvoreniu pravidiel jednotného hmotného práva v oblasti rodinného práva.“

Výhrada je súčasťou zápisu z predmetného rokovania Rady ministrov EÚ.

Tretím príkladom návrhu, ktorého cieľom je zmena definície manželstva sú rezolúcie Európskeho parlamentu. Snahy spochybníť a relativizovať hodnotu manželstva a rodiny predstavujú viaceré z nich. Napríklad v rezolúcii O rešpektovaní ľudských práv z roku 2000, Európsky parlament v bode 56 vyzýval členské štáty „zaručiť (...) nezosobášeným párom (...) rovnaké práva, aké užívajú tradičné páry a rodiny“. V rezolúcii o ľudských právach v EÚ z roku 2001 v bode 85, odporúčal členským štátom „zaviesť legislatívu, ktorá zakazuje diskrimináciu dlhodobu spoločných a zabezpečiť rovnakú právnu ochranu ako legálne zosobášeným párom“. V poslednej na túto tému schválenej rezolúcii O homofóbii v Európe, schválenej 18. januára 2006 v Štrasburgu, Európsky parlament vyzýva členské štáty, aby „zabezpečili, že lesby, gayovia, bisexuáli a transsexuáli (...) požívajú rovnakú úctu, dôstojnosť a ochranu ako zvyšok spoločnosti“ a aby „prijali akékoľvek ďalšie opatrenia, ktoré považujú za primerané v boji proti homofóbii,

diskriminácii založenej na sexuálnej orientácii a podporili a uplatnili zásadu rovnosti vo svojej spoločnosti a právnom poriadku“, pričom Európsky parlament súčasne považuje za „znepokojujúce (...) zavádzanie ústavných zmien s cieľom výslovne zakázať zväzky uzatvárané medzi osobami rovnakého pohlavia“. Inými slovami Európsky parlament považuje definíciu manželstva ako zväzku muža a ženy za neodôvodnenú diskrimináciu a prejav neznášanlivosti, na základe čoho žiada zmenu definície tak, aby umožnila uzatvárať manželstvo aj osobám rovnakého pohlavia.

Osobitým príkladom ohrozujúcim manželstvo založené na rovnosti muža a ženy, je faktická tolerancia polygamie, ktorá súvisí s moslimskou imigráciou najmä v krajinách západnej Európy a severnej Ameriky.

Podľa štúdie kanadského ministerstva spravodlivosti, ktorá vznikla pod vedením Marthy Baileyovej, nie je vraj kriminalizácia polygamie viac spoločensky užitočná, ani potrebná. „Kriminalizácia nerieši úrazy a bezprávie, ku ktorému dochádza v iných krajinách uzavretých platných polygamných manželstvách, obzvlášť pokiaľ ide o ženy,“ a keďže Kanada dnes nekriminalizuje cudzoložstvo, nemala by ani mnohoženstvo, tvrdí text štúdie. Naopak, Kanada by mala nezákonnosť mnohoženstva zrušiť, zákonom prax regulovať, a teda fakticky polygamiu legalizovať. V niektorých európskych krajinách s početnou komunitou moslimských imigrantov, je polygamia rozšírená a fakticky tolerovaná. Podľa správy nórskeho imigračného úradu z novembra minulého roku, je napriek zákazu polygamie v Nórsku „extrémne rozšírená“. Podobne je to vo Francúzsku s 10 percentnou moslimskou menšinou alebo v Holandsku, kde podľa tlače dochádza k „legalizovaniu tejto praxe“.

Predložený návrh ústavného zákona na ochranu manželstva reaguje na vyššie uvedené základné typy vnútropolitických aj medzinárodných návrhov spochybňujúcich definíciu manželstva ako vzťahu muža a ženy, a na chýbajúcu definíciu manželstva a osobitnú ochranu statusu manželstva v Ústave Slovenskej republiky. Predložený návrh preto navrhuje ústavnou väčšinou potvrdenú ochranu definície manželstva, ochranu spôsobu, ktorým sa uzatvára manželstvo a ochranu rozsahu práv a povinností, ktoré priznáva zákon manželstvu. Vzhľadom na vyššie

uvedené skutočnosti, zaväzuje návrh ústavného zákona v osobitom článku štátne orgány Slovenskej republiky, aby pri výkone svojich právomocí súvisiacich s členstvom v medzinárodných organizáciách, osobitne v EÚ, postupovali v súlade s týmto zákonom. Cieľom je garancia definície a osobitého statusu manželstva, chránená ústavným zákonom Slovenskej republiky.

IV. Názor slovenskej verejnosti

Predkladateľ sa v tomto návrhu, o. i. opiera aj o podporu slovenskej verejnosti, čo možno dokumentovať výsledkami reprezentatívneho výskumu verejnej mienky, ktorý na túto tému uskutočnil Štatistický úrad Slovenskej republiky v dňoch 1.–10. februára 2005. Z výskumu vyplýva, že až 99 percent respondentov považuje manželstvo za vzťah muža a ženy, pričom súhlas s definíciou manželstva ako vzťahu dvoch osôb rovnakého pohlavia odmietlo 77 percent respondentov. Ešte vyšší, až 81 percentný podiel respondentov nesúhlasí podľa výskumu s možnosťou adopcie detí osobami rovnakého pohlavia. Na základe reprezentatívneho výskumu verejnej mienky možno preto konštatovať, že v slovenskej verejnosti vládne široký spoločenský konsenzus odmietajúci možnosť uzákonenia manželstiev osôb rovnakého pohlavia.

V. Prehľad ústavnej ochrany manželstva a zákonnej úpravy manželstiev a zväzkov osôb rovnakého pohlavia v Európe a vo svete

Príklady ústavnej ochrany manželstva ako zväzku muža a ženy sú vo svete rozšírené a vzhľadom na nárast ideologických tlakov proti manželstvu, čo je fenoménom posledných rokov, možno sledovať ich nárast.

Tradičné manželstvo chránia rôznymi spôsobmi v Európe napr. ústavy Poľska, Litvy, Lotyšska, Írska alebo viacerých štátov Spojených štátov amerických. Ústava Poľskej republiky chráni manželstvo a rodinu v čl. 18: „Manželstvo, ako zväzok muža a ženy, ako aj rodina, materstvo a rodičovstvo, je pod ochranou a starostlivosťou Poľskej republiky.“

Podľa čl. 41 Ústavy Írskej republiky „Štát uznáva rodinu ako prirodzenú, primárnu a základnú jednotku spoločnosti, a ako morálnu inštitúciu obdarenú neodňateľnými a nescudziteľnými právami, predchádzajúcimi a nadradenými všetkému písanému právu,“ preto sa zároveň – ako to deklaruje ods.2 čl. 41 – „zaručuje chrániť autoritu a zloženie rodiny, ako nevyhnutný základ spoločenského poriadku a nepostrádateľnosti pre blahobyť národa a štátu“. Zatiaľ poslednou krajinou, ktorá v decembri roku 2005 prijala osobitnú ústavnú ochranu manželstva, je Lotyšsko. Novelizovaný čl. 110 lotyšskej ústavy znie: „Štát chráni manželstvo, ako zväzok medzi mužom a ženou, rodinu a práva rodičov a detí.“

Podobná situácia je v Spojených štátoch amerických. Zatiaľ čo na federálnej úrovni sa diskutuje o návrhu 28. dodatku Ústavy USA definujúceho manželstvo ako výlučný zväzok muža a ženy, 15 amerických štátov už schválilo svoje vlastné ústavné dodatky chrániace definíciu manželstva (napr. Aljaška, Hawaii, Nebraska, Nevada, Texas) a ďalších asi 40 amerických štátov schválilo ochranu manželstva zákonom alebo v referende (napr. Alabama, Arizona, Arkansas, Colorado, Delaware, Florida, Georgia, Illinois, Michigan, Minnesota, Pennsylvania, Texas, Virginia a ďalšie).

Možno teda konštatovať, že ústavná ochrana manželstva je vo svete rozšírená a obzvlášť v poslednom období rastie počet štátov, ktoré o podobných ústavných dodatkoch diskutujú a postupne ich schvaľujú.

Osobitná časť

K čl. 1:

Ustanovením článku 1 sa navrhuje definovať inštitút manželstva v slovenskom právnom poriadku prostredníctvom troch kumulatívnych podmienok, ktoré musia byť splnené na to, aby bolo možné zväzok považovať za manželstvo, resp. označovať ako manželstvo.

Prvou podmienkou je, že musí ísť o zväzok dvoch osôb, teda nie jednej a nie viacerých ako dvoch osôb. Monogamný charakter manželstva je, odhliadnuc od stáročnej tradície, aj dnes premietnutý v platných

právnych úpravách slovenského právneho poriadku – či už ide o zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, alebo napríklad zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, ktorý dvojmanželstvo (teda uzavretie iného manželstva s inou osobou počas trvania svojho manželstva či manželstva tejto inej osoby) ustanovuje ako trestný čin proti rodine.

Druhou podmienkou je, že musí ísť o zväzok muža a ženy. Obdobne ako pri prvej podmienke, aj v tomto prípade ide o podmienku, ktorú už slovenský právny poriadok ustanovuje v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako podmienku na uzavretie manželstva. Ustanovenie tejto podmienky vychádza nielen z platného zákonného stavu, ale aj zo stáročnej tradície chápania manželstva, ako zväzku, ktorý môže vzniknúť len medzi mužom a ženou.

Tretou podmienkou je uzavretie tohto zväzku spôsobom, ktorý ustanovuje právny poriadok Slovenskej republiky, alebo ktorý je týmto právnym poriadkom uznaný. Táto podmienka znamená, že na to, aby bolo možné hovoriť o manželstve, musí zväzok vzniknúť spôsobom, ktorý slovenský právny poriadok explicitne na tento účel ustanovuje alebo uznáva. Nie je teda možné hovoriť o manželstve, ak ide o zväzok jedného muža a jednej ženy, ktorý však vznikol spôsobom, ktorý právny poriadok Slovenskej republiky nepozná. Na to, aby bolo možné uznať za manželstvo aj zväzok, ktorý vznikne mimo územia Slovenskej republiky, resp. ktorého samotný vznik nie je slovenským právom regulovaný, musí sa takéto uznanie uskutočniť spôsobom, explicitne ustanoveným ako spôsob na uznanie zväzku za manželstvo.

K čl. 2:

Článok 2 predstavuje ústavnú ochranu manželstva v podmienkach slovenského právneho poriadku.

Čl. 2 ods. 1 ustanovuje, že spôsob, ktorý je ustanovený na uzavretie manželstva, resp. ktorým sa uznáva zväzok za manželstvo, je vyhradený výlučne na tento účel a nie je ním možné uzavrieť či uznať akýkoľvek iný zväzok. Ochrana v tomto prípade smeruje najmä k samotnému aktu, obradu, ktorým sa manželstvo uzaviera.

Čl. 2 ods. 2 ustanovuje všeobecnú ochranu manželstva prostredníctvom zákazu priznania rovnakej ochrany, aká je poskytovaná zákonom manželstvu, akémukoľvek inému zväzku.

Pod slovami „osobitná ochrana“ sa pritom rozumejú všetky ustanovenia slovenského právneho poriadku, všetky zákonné inštitúty, ktorých obsah, resp. účel smeruje k ochrane či zvýhodneniu manželstva či manželov a zároveň ide o ustanovenia, ktorých podstata je založená na manželstve, resp. existencia manželstva je podstatnou a neoddeliteľnou súčasťou a podmienkou vzniku, existencie a aplikácie týchto zákonných ustanovení. Táto ochrana je všeobecná a dotýka sa všetkých oblastí spoločenských vzťahov s manželstvom súvisiacich.

Bude teda vždy potrebné skúmať, či daný zákonný inštitút je svojou podstatou a povahou zameraný výlučne na manželstvo či manželov, či jeho zákonné zakotvenie bolo z povahy veci podmienené snahou o ochranu či podporu výlučne manželstva či manželov a aj účelom tohto inštitútu je takáto ochrana či zvýhodnenie.

Ochranu, ktorú slovenské zákony poskytujú manželstvu, nebude možné inému zväzku priznať nielen v zákone, ale ani žiadnym iným spôsobom. To znamená, že žiaden iný právne záväzný akt so silou menšou ako ústavnou nemôže priznať rovnakú či vyššiu mieru ochrany inému zväzku, ako je priznaná zväzku manželskému.

K čl. 3:

Článok 3 je vyjadrením snahy o ochranu manželstva v Slovenskej republike, priznanú čl. 1 a 2 aj v oblasti práva medzinárodného, resp. v oblasti práva EÚ/ES. Tento článok ustanovuje povinnosť a zároveň obmedzenie pre orgány verejnej moci, ktoré konajú v mene Slovenskej republiky, resp. zastupujú Slovenskú republiku pri dojednávaní medzinárodných zmlúv a v medzinárodných organizáciách, vykonávať svoju pôsobnosť tak, aby ochrana manželstva a s ňou súvisiace spoločenské vzťahy neboli ohrozené.

Zaväzuje orgány verejnej moci navrhovať a prijímať len také medzinárodné záväzky pre Slovenskú republiku, ktoré budú plne rešpektovať ustanovenia tohto ústavného zákona. Akékoľvek iné konanie týchto orgánov by bolo konaním v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

K čl. 4:

Vzhľadom na to, že od účinnosti tohto ústavného zákona nezávisia žiadne lehoty ani prechodné ustanovenia či iné ustanovenia pri ktorých je vhodné ustanoviť konkrétny dátum, nie je nevyhnutné, aby bol ustanovený konkrétny dátum jeho účinnosti. Navrhuje sa preto, aby nadobudol účinnosť čo najskôr po nadobudnutí platnosti, t. j. dňom vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

10. september 2013

Bratislava 10. septembra 2013

Vážený pán predseda,

dovoľte, aby som sa na Vás obrátil s návrhom legislatívnej iniciatívy týkajúcej sa inštitúcie manželstva.

Rodina je prirodzenou a základnou inštitúciou spoločnosti. Historicky, svojim spoločenským významom, aj významom v živote jednotlivca, predchádza občiansku spoločnosť a štát. Manželský zväzok muža a ženy zodpovedá potrebám prirodzenosti človeka, potrebe naplnenia jednoty a rovnosti medzi mužom a ženou, a súčasne z toho vyplývajúcej spoločenskej realizácie. Podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy SR, sú „manželstvo, rodičovstvo a rodina pod ochranou zákona“. Podmienky pre zabezpečenie výkonu práva na manželstvo a rodinu definuje zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine.

V posledných rokoch čelí táto úprava novým politickým a ideologickým tlakom na zmenu definície manželstva alebo jeho výlučného postavenia. Je tomu tak v medzinárodnom práve i v slovenskej legislatíve. V duchu nášho kultúrneho dedičstva a dejinných skúseností, vo vedomí zodpovednosti za zdravý rozvoj Slovenska, ktorého súčasťou, ba predpokladom je vitalita rodiny ako základnej bunky spoločnosti, obraciam sa na Vás s ponukou a pozvaním spoločne posilniť právnu ochranu manželstva vo forme ústavného zákona. Podľa KDH by sa takýto návrh mal týkať definície a jedinečnosti manželstva ako zväzku muža a ženy a obhajoby týchto princípov v rámci medzinárodného práva.

Preto si Vás dovoľujem pozvať spolu s predsedom Vášho poslaneckého klubu na rokovanie o tejto iniciatíve na pôde NR SR alebo na Ústredí KDH (delegácia vo formáte 1 +1). Sme pripravení predstaviť konkrétny návrh, rokovať o jeho obsahu a konečnej podobe a o ďalšom postupe. Odporúčam, aby čas a miesto rokovania boli dohodnuté priamo alebo prostredníctvom našich sekretariátov v nasledujúcich dňoch.

S pozdravom

Vážený pán
Robert FICO
predseda SMER-SD
Súmravná 25
821 02 Bratislava

Na vedomie: Predsedníčka poslaneckého klubu Smer-SD

Ústredie KDH
Bajkalská 25
821 01 Bratislava

Tel.: +421 2 58 23 34 31
Fax: +421 2 58 23 34 34
e-mail: sekretariat@kdh.sk

www.kdh.sk

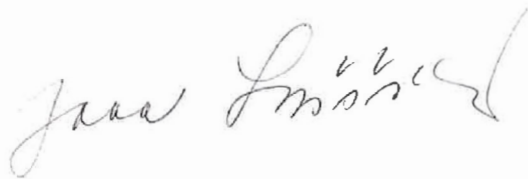
*Podpredsedníčka
Národnej rady Slovenskej republiky
Jana Laššáková*

Bratislava 17. septembra 2013

Vážený pán predsedu,

dakujem Vám za pozvanie zo dňa 10. septembra 2013 zúčastniť sa na rokovaní o zámere Vašej legislatívnej iniciatívy týkajúcej sa inštitúcie manželstva. Rodina ako základná inštitúcia spoločnosti požíva najvyššiu ústavnú ochranu v zmysle čl. 41 ods. 1 Ústavy SR a zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine zreteľne a jednoznačne stanovuje podmienky pre zabezpečenie výkonu práva na manželstvo a rodinu. Podľa nášho názoru doterajšia právna úprava je v maximálnej možnej miere postačujúca, a preto nepovažujem za nevyhnutné zúčastniť sa na navrhovanom rokovaní.

S pozdravom

Ján Figel
predseda
Ústredie KDH
Bajkalská 25
821 01 Bratislava

24. FEB. 2014

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

Číslo: CRD-412/2014

891

Návrh

poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
Jána FIGEL'A, Pavla HRUŠOVSKÉHO, Bélu BUGÁRA,
Richarda VAŠEČKU, Jozefa MIKUŠA a ďalších

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky
č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

Ján Figel v. r.
Pavol Hrušovský v. r.
Béla Bugár v. r.
Richard Vašečka v. r.
Jozef Mikuš v. r.
a ďalších

Návrh na uznesenie:

Národná rada Slovenskej republiky
schvaľuje
návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
Jána FIGEL'A, Pavla HRUŠOVSKÉHO, Bélu BUGÁRA, Richarda VAŠEČKU, Jozefa MIKUŠA
a ďalších na vydanie ústavného zákona, ktorým sa
mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky
č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Bratislava február 2014

príloha

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

NÁVRH

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky
Jána FIGELÁ a poslancov uvedených v prílohe

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava
Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

Ján FIGEL'	Ján Figel'
Richard Vaščka	Vaščka
Bela Bugari'	Bugari'
ANDREJ HRNČIAR	Andrej Hrnčiar
József NAGY	Nagy
Gábor GAL	Gál
VILIAM NOVOTNÝ	Novotný
Jozef Mikus	Mikus
Mikuláš Dzurinda	Mikuláš Dzurinda
A. Hl. m.	
TIBOR BASTIŇÁK	Bastiňák

Bratislava, január 2014

príloha

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

NÁVRH

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky
Jána FIGELÁ a poslancov uvedených v prílohe

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava
Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

Pavel Hrušovský	P. Hrušovský
MONIKA GRALOVÁ	Gralová
MARTIN FRONC	Fronc
ALOJZ PRÍDAL	Prídal
PAVOL ZAVAR	Zavar
IVAN UHLIARIK	Uhlírik
JULIUS BROCKA	Brocka
PAVOL ABRAHÁM	Abrahám
MARIÁN KUČANICA	Kučanica
JÁN HUĐACEŇ	Hudáč
Jozef Mikloško	Mikloško
Peter Marčák	Marčák
Arpád Biska	Biska
Ezseik Simon	Simon
László Szegmes	Szegmes

Bratislava, január 2014

príloha

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

NÁVRH

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky
Jána FIGEĽA a poslancov uvedených v prílohe

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava
Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

ĽUDO KANĽK	
MARTIN FEDOR	
JANA ŽITNÁNSKA	
ELEMÉR JAKAB	
IVAN ŠTEFANEČ	

Bratislava, január 2014

príloha

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

NÁVRH

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky
Jána FIGEĽA a poslancov uvedených v prílohe

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava
Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

ŠARIPEK BRANISLAV	
ERIKA JURNOVÁ	
Štefan Kyff	
Marek Fečko	
Igor HRAŠKO	
PETER POLDAK	
Igor Táborec	
EVA HORVÁTHOVÁ	
Mária Kitoňová	

Bratislava, január 2014

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
VI. volebné obdobie

návrh

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z2014,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.. v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z.z., ústavného zákona č. 9/1999 Z.z., ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ústavného zákona č. 140/2004 Z.z., ústavného zákona č. 323/2004 Z.z., ústavného zákona č. 463/2005 Z.z., ústavného zákona č. 92/2006 Z.z., ústavného zákona č. 210/2006 Z.z., ústavného zákona č. 100/2010 Z.z., ústavného zákona č. 356/2011 Z.z. a ústavného zákona č. 232/2012 Z.z. sa mení a dopĺňa takto:

V článku 41 odsek 1 znie:

„(1) Manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“

Čl. II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2014.

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Zákon o rodine č. 36/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov ustanovuje, že rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti. Zároveň definuje manželstvo ako zväzok muža a ženy, účelom ktorého je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo zabezpečujúce riadnu výchovu detí. Inštitút rodiny historicky predchádza štát a preto v duchu zásad zákona o rodine má spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chrániť a napomáhať jeho dobru. Uvedené predstavuje základné zásady usporiadania spoločnosti, umožňujúce jej prirodzenú reprodukciu a vývoj. Najmä vďaka rodinám, ktorých základom je manželstvo muža a ženy, sa rodia nové generácie, ktoré ďalej odovzdávajú duchovné a materiálne bohatstvo svojich predkov, udržiavajú identitu svojich národov a spoločnosti. Spoločenstvo, ktoré takýto prirodzený základ stráca, sa oslabuje a rozkladá. História pozná mnoho príkladov, v ktorých národy i celé civilizácie zanikli. Dôvody týchto udalostí bývali rôzne, avšak často jednou z najvýznamnejších príčin, ktoré tieto spoločenstvá oslabovali a rozložili, bol práve rozklad inštitútu prirodzenej rodiny.

Predkladaná novela Ústavy Slovenskej republiky potvrdzuje a zvýrazňuje dôležitosť právnej úpravy inštitútu manželstva v Slovenskej republike vychádzajúc z jeho účelu a poslania. Predkladateľ považuje prirodzenú rodinu založenú manželstvom za najvhodnejšie prostredie aj pre účely osvojenia dieťaťa tak, aby boli zabezpečené v čo najväčšej miere „najlepšie záujmy dieťaťa“ v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa.

Navrhovaný ústavný zákon, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky, preto povyšuje základné zásady, ktoré upravuje platný Zákon o rodine na ústavné zásady. Aktuálne znenie článku 41 odsek 1 Ústavy SR ustanovuje, že manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Vymedzenie týchto inštitútov ponecháva ústava na zákon. Vývoj v súčasnom svete a osobitne v Európe však ukazuje, že dochádza k právnej nestabilite, pokiaľ ide o vymedzenie a interpretáciu týchto pojmov, ktorá tak neprispieva k dostatočnej ochrane inštitútu rodiny v spoločnosti. Napĺňanie účelu manželstva si vyžaduje stabilné postavenie v právnom poriadku Slovenskej republiky.

V takomto úsilí o ochranu a podporu prirodzeného charakteru manželstva a rodiny prostredníctvom svojich ústav napredujú aj iné štáty Európskej únie. Ústavné definície manželstva ako zväzku muža a ženy obsahujú napríklad ústavy Poľska, Litvy, či Maďarska. Maďarská ústava navyše výslovne deklaruje, že rodina založená manželstvom muža a ženy, zahŕňajúca i vzťahy rodičov a detí, je základom prežitia národa. Za ústavnú ochranu manželstva ako zväzku muža a ženy hlasovali v decembri 2013 občania Chorvátska v referende.

Navrhované znenie ústavného zákona obsahuje pozitívnu definíciu manželstva. Jedinečnosť manželstva znamená, že práva a povinnosti vyplývajúce z manželstva nemožno založiť inak. Orgány štátu, podľa článku 2 ods. 2 Ústavy SR môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Prijatím navrhovanej úpravy bude ústavne definované manželstvo ako trvalý, prirodzený zväzok jedného muža a jednej ženy uznaný slovenským právnym poriadkom. Štátne orgány Slovenskej republiky, vrátane Národnej rady Slovenskej republiky, v rámci svojej zákonodarnej činnosti, budú tak povinné toto ústavné vymedzenie manželstva rešpektovať, chrániť ho a napomáhať jeho dobru.

Navrhovaná právna úprava dopĺňa Ústavu Slovenskej republiky o zásady, ktoré obsahuje súčasne platný a účinný Zákon o rodine. Inkorporuje do Ústavy SR prvé dve vety čl. I zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedené je v súlade s medzinárodnými zmluvami a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Návrh ústavného zákona nebude mať žiaden vplyv na verejné rozpočty, nezakladá žiaden nárok na pracovné sily a nemá vplyv na zamestnanosť a tvorbu pracovných miest, ani na životné prostredie. Návrh je v súlade s aktuálnym Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky, ktoré Národná rada Slovenskej republiky schválila v máji 2012.

II. Osobitná časť

K čl. I:

Ide o doplnenie súčasného znenia článku 41 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky. Jestvujúce ustanovenie sa dopĺňa zásadami obsiahnutými v súčasne platnom a účinnom zákone o rodine, podľa ktorého je manželstvo zväzkom muža a ženy, ide o jedinečný zväzok a rodina založená manželstvom je základnou bunkou spoločnosti. Slová „jedného“ (muža) a „jednej“ (ženy) dopĺňajú tieto zásady a spresňujú tak ústavné vymedzenie manželstva a rodiny výslovným odmietnutím akýchkoľvek polyandrických či polygamických modelov rodiny. Tento princíp vyplýva zo súčasne platnej slovenskej legislatívy, jeho porušenie je sankcionované i trestnoprávne. Považujeme však za správne, aby sa stal súčasťou základných ústavných zásad vymedzujúcich prirodzenú povahu manželstva. Povýšením jestvujúcich zásad, doteraz obsiahnutých v platných zákonoch, na ústavné zásady, bude do budúcnosti viazaná aj Národná rada Slovenskej republiky vo svojej zákonodarnej činnosti tieto ústavné zásady rešpektovať. Povinnosť štátu chrániť jedinečný zväzok manželstva a napomáhať jeho dobru vyplýva z ustanovenia čl. I zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine.

Všeobecná deklarácia ľudských práv v článku 16 vymedzuje manželstvo ako právny zväzok muža a ženy. Rovnaké chápanie inštitútu manželstva ako zväzku muža a ženy majú aj ďalšie medzinárodné zmluvy na ochranu ľudských práv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Napríklad článok 12 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd, čl. 23 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Ustanovenie o manželstve, rodičovstve a rodine pod ochranou zákona a garancia osobitnej ochrany detí a mladistvých je súčasťou platného textu ústavy, ktorý sa ponecháva bezo zmeny.

K čl. II:

Ide o ustanovenie týkajúce sa účinnosti ústavného zákona, ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky. Navrhujeme sa účinnosť od 1. júla 2014.

Ján Figel'
poslanec Národnej rady Slovenskej republiky

28 FEB. 2014

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VI. volebné obdobie

Číslo: CRD-490/2014

921

Návrh

poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
Pavla PAŠKU a Pavla HRUŠOVSKÉHO

na vydanie

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky
č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Predkladajú:

Pavol Paška v. r.
Pavol Hrušovský v. r.

Návrh na uznesenie:

Národná rada Slovenskej republiky
schvaľuje
návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Pavla PAŠKU a Pavla HRUŠOVSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Bratislava február 2014

VI. volebné obdobie

NÁVRH

ÚSTAVNÝ ZÁKON

z ... 2014,

ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto ústavnom zákone:

Čl. I

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z., ústavného zákona č. 9/1999 Z. z., ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ústavného zákona č. 140/2004 Z. z., ústavného zákona č. 323/2004 Z. z., ústavného zákona č. 463/2005 Z. z., ústavného zákona č. 92/2006 Z. z., ústavného zákona č. 210/2006 Z. z., ústavného zákona č. 100/2010 Z. z., ústavného zákona č. 356/2011 Z. z. a ústavného zákona č. 232/2012 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V čl. 41 odsek 1 znie:

„(1) Manželstvo je jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“.

2. V čl. 86 písmeno i) znie:

„i) voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a štyroch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,“.

3. V čl. 102 ods. 1 písmeno t) znie:

„t) vymenúva a odvoláva sudcov, predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, generálneho prokurátora a prijíma sľub sudcov,“.

4. V čl. 119 písmeno m) znie:

„m) o vymenúvaní a odvolávaní ďalších štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom a štyroch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,“.

5. V čl. 130 ods. 1 sa za písmeno e) vkladá nové písmeno f), ktoré znie:

„f) predseda Súdnej rady Slovenskej republiky vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva,“.

Doterajšie písmená f) až i) sa označujú ako písmená g) až j).

6. V čl. 131 ods. 1 sa slová „čl. 136 ods. 1 a 2“ nahrádzajú slovami „čl. 136“.

7. Článok 136 znie:

„Čl. 136

(1) Za rozhodovanie pri výkone funkcie nemožno sudcu ústavného súdu trestne stíhať, a to ani po zániku jeho funkcie.

(2) Ak bol sudca ústavného súdu pristihnutý a zadržaný pri páchaní trestného činu, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi ústavného súdu a ak ide o predsedu ústavného súdu oznámiť to ihneď podpredsedovi ústavného súdu. Sudcu ústavného súdu nemožno vziať do väzby bez súhlasu ústavného súdu.

(3) Ústavný súd dáva súhlas na vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.“.

8. Článok 141a vrátane nadpisu znie:

„Čl. 141a

Súdna rada Slovenskej republiky

(1) Predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky zo svojich členov. Členmi Súdnej rady Slovenskej republiky sú

- a) ôsmi sudcovia, ktorých volí a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky,
- b) štyria členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky,
- c) štyria členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky.

(2) Za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. b) a c) možno ustanoviť osobu, ktorá je bezúhonná a má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.

(3) Výkon funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.

(4) Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov. Tú istú osobu možno zvoliť alebo vymenovať za predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky alebo za člena Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

(5) Za člena Súdnej rady Slovenskej republiky podľa odseku 1 písm. c) možno vymenovať aj člena vlády.

- (6) Do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí
- a) zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,
 - b) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,
 - c) rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,
 - d) predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,
 - e) predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,
 - f) voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,
 - g) vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu,
 - h) vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy,
 - i) ďalšia pôsobnosť, ak tak ustanoví zákon.

(7) Na prijatie uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

(8) Činnosť Súdnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje jej predseda.

(9) Predseda Súdnej rady Slovenskej republiky môže predložiť ústavnému súdu návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva.

(10) Podrobnosti o voľbe a odvolávaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o zastupovaní predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon.“

9. V čl. 145a odsek 2 znie:

„(2) Sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, vrátane funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.“

10. V čl. 151a ods. 6 sa slová „čl. 130 ods. 1 písm. f)“ nahrádzajú slovami „čl. 130 ods. 1 písm. g)“.

11. Za čl. 154c sa vkladá čl. 154d, ktorý znie:

„Čl. 154d

(1) Funkcia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky ustanoveného podľa doterajších predpisov zaniká dňom zvolenia predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky podľa tohto ústavného zákona. Členstvo ďalších členov Súdnej rady Slovenskej republiky zvolených Národnou radou Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov zanikne k 31. októbru 2014. Členstvo členov Súdnej rady Slovenskej republiky vymenovaných prezidentom Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov zanikne k 31. októbru 2014. Členstvo členov Súdnej rady Slovenskej republiky vymenovaných vládou podľa doterajších predpisov zanikne k 31. októbru 2014.

(2) Členovia Súdnej rady Slovenskej republiky zvolení sudcami Slovenskej republiky podľa doterajších predpisov sa považujú za členov Súdnej rady Slovenskej republiky podľa ústavného zákona účinného od 1. septembra 2014; na ich členstvo sa vzťahujú doterajšie predpisy.“

Čl. II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2014.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Niektoré dlhodobo neriešené otázky a vývojové tendencie v spoločnosti si vyžadujú riešenia na ústavnej úrovni. Ide predovšetkým o pretrvávajúci neuspokojivý stav v súdnictve. Vplyvom vonkajšieho prostredia dochádza tiež k nežiaducemu tlaku na tradičné usporiadanie rodinných vzťahov. Preto sa ukazuje potreba na ústavnej úrovni posilniť ochranu inštitútu manželstva.

Nezávislosť súdnictva je jedným zo základných atribútov výkonu spravodlivosti v každej demokratickej spoločnosti. Iba skutočne nezávislí, právomocami vybavení a nestranní sudcovia môžu zabezpečiť dôslednú ochranu práv a slobôd občanov a spoločnosti. Základné princípy nezávislosti súdnictva zakotvuje Ústava Slovenskej republiky a sú rozpracovávané v odporúčaniach medzinárodných organizácií.

Reálne napĺňanie týchto požiadaviek spojených s nezávislosťou súdnictva je úlohou všetkých zložiek štátnej moci, t.j. ako moci zákonodarnej a výkonnej, nepochybne aj samotnej súdnej moci. Historický vývoj v otázke nezávislosti súdnictva v posledných viac ako 20 rokoch poukazuje na to, že v tejto oblasti bolo vykonaných množstvo pozitívnych opatrení, ktorých cieľom bolo posilňovanie záruk sudcovskej nezávislosti a vytváranie predpokladov pre riadny výkon súdnej moci. Je však otáznosť, či všetko to, čo sa robilo a robí sa aj dostatočne odrazilo na čistote a dôveryhodnosti justície. S prihliadnutím na fakt, že sudcovský stav, resp. súdnictvo ako také nepožíva vo verejnosti dôveru v takom rozsahu, ktorý by bol zárukou všeobecnej akceptovateľnosti súdnej moci ako garanta nielen zákonnosti, ale aj spravodlivosti a sudcov ako odborných a morálnych autorít, je nevyhnutné, aby samotná súdna moc prevzala reálnu zodpovednosť za tento stav.

Realizovať opatrenia na zlepšenie efektívnosti justičného systému odporučila Slovenskej republike aj Rada Európskej únie v špecifických odporúčaniach, ktoré sa týkajú Národného programu reforiem Slovenska na rok 2013.

Cieľom navrhovaných zmien v ústavnej úprave súdnictva je zlepšenie jeho fungovania, efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Zmeny sú vecne členené do troch oblastí:

1. Zúženie imunity sudcov a odbúranie potreby súhlasu Ústavného súdu Slovenskej republiky na trestné stíhanie sudcov.

2. Rozšírenie pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky za účelom jej výraznejšej účasti na správe súdnictva. Ide o nasledovné nové kompetencie:

- zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva,
- vydávať zásady sudcovskej etiky v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy.

3. Zmena spôsobu kreovania funkcie predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a nové zloženie jej členov.

Predkladaný návrh v tomto smere zrovnoprávňuje sudcov s ostatnými občanmi štátu a ponecháva im imunitu len za ich rozhodovaciu činnosť. Tým sa lepšie zabezpečí obrana občianskej spoločnosti pred potenciálnym zneužívaním moci, pričom navrhovaná úprava bude aj ochranou pred neprimeraným zvýhodňovaním vyčlenených skupín. Naďalej pritom zostáva

zakotvenie potreby súhlasu ústavného súdu na vzatie sudcu a generálneho prokurátora do väzby.

Rozšírenie pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky má prispieť k riešeniu dlhodobo nahromadených problémov a zlepšeniu efektívnosti a kvality výkonu súdnictva. Súdna rada Slovenskej republiky je orgánom, ktorý nevykonáva v žiadnom ohľade súdnu moc, ale vykonáva vo všeobecnom zmysle slova správu súdnictva vrátane jej kontroly. Rozšírenie pôsobnosti sa navrhuje za účelom posilnenia verejnej kontroly súdnictva v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie. Podľa správy Európskej komisie na presadzovanie demokracie pomocou práva (Benátska komisia), za dodržiavanie európskych noriem týkajúcich sa nezávislosti justičného systému sa verejnosti musia zodpovedať všetky štátne orgány vrátane súdov a sudcov.

Navrhuje sa tiež, aby Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán sudcovskej legitimacy a správy súdnictva v spolupráci s orgánmi sudcovskej samosprávy vydávala zásady sudcovskej etiky vypracované v súlade s európskymi štandardmi.

Navrhovaný ústavný zákon má tiež vytvoriť rámec pre naplnenie požiadavky na zamedzenie prelínania výkonu funkcií predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky tak, aby predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nebol automaticky zároveň predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky.

Podľa čl. 16 ods. 3 Všeobecnej deklarácie ľudských práv „*Rodina je prirodzenou a základnou jednotkou spoločnosti a má nárok na ochranu zo strany spoločnosti a štátu.*“. V uvedených intenciách zakotvil ústavodarca ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny v čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Tradičné usporiadanie rodinných vzťahov je však vystavované nežiaducemu tlaku, predovšetkým vplyvom vonkajšieho prostredia. Uvedené si vyžaduje vymedzenie pojmu manželstva na ústavnej úrovni ako jedinečného zväzku jedného muža a jednej ženy. Rovnako je nevyhnutné zvýšiť ochranu manželstva a jeho podporu zo strany Slovenskej republiky.

V tejto etape predkladaný návrh ústavného zákona nezakladá žiadne vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na životné prostredie a ani na informatizáciu spoločnosti. Predpokladá sa pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie zvýšením vymožitelnosti práva. Uvedené sa môže prejaviť aj vo zvýšení konkurencieschopnosti hospodárstva Slovenskej republiky, a tým aj vo zvýšení prílevu zahraničných investícií. Zároveň sa očakáva pozitívny sociálny vplyv súvisiaci s vymožitelnosťou práva prostredníctvom zefektívnenia a väčšej transparentnosti súdnictva. Zvýšenie ochrany manželstva predpokladá pozitívny vplyv na sociálnu súdržnosť spoločnosti.

Pozmeňujúci návrh

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Martina Poliačika

k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Pavla PAŠKU a Pavla HRUŠOVSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (tlač 921)

V bode 1 v § 41 ods. 1 sa za prvú vetu vkladá druhá veta, ktorá znie:

„Registrované partnerstvo ako zväzok medzi plnoletými osobami ustanoví zákon.“

Odôvodnenie:

Navrhuje sa, aby Ústava SR okrem definovania manželstva a jeho ochrany obsahovala aj ustanovenie, ktoré umožní zákonom upraviť aj iné zväzky, ako je manželstvo medzi mužom a ženou. Registrované partnerstvo je inštitút spoluzitia osôb, ktoré tvoria pár a ktoré zaregistrujú tento zväzok na príslušnom orgáne podľa zákona, pričom vo väčšine krajín je obmedzený na dvojicu osôb rovnakého pohlavia. Prijatím navrhovaného ustanovenia bude popri zväzku založenom manželstvom môcť po prijatí príslušného zákona vzniknúť aj zväzok založený registrovaným partnerstvom. Registrované partnerstvá párov rôzneho alebo rovnakého pohlavia sú už uzákonené v nasledujúcich krajinách: Dánsko (1989), Nórsko (1993), Švédsko (1994), Grónsko (1996), Island (1996), Holandsko (1998, od roku 2001 môžu homosexuáli uzatvárať manželstvo), Španielsko (1998, od roku 2005 môžu homosexuáli uzatvárať manželstvo), Francúzsko (1999, od roku 2013 môžu homosexuáli uzatvárať manželstvo), Belgicko (2000; manželstvo od roku 2003), Fínsko (2000), USA: štát Vermont (2000), štáty Iowa a New Hampshire (2009 manželstvá), štát Kalifornia (2008), štát Washington (2010 manželstvá), štáty Massachusetts (2004) a Connecticut (2005), od roku 2004 má New Jersey tiež podobný zväzok, zvaný *domestic partnership*, Nemecko (2001), Portugalsko (2001), Švajčiarsko (kantón Zürich od roku 2002; celá krajina od roku 2007), Luxembursko (2004), Nový Zéland (2005), Tasmánia (2004), Veľká Británia (uzákonila novembri 2004 tzv. *civil partnership*), Kanada (manželstvo pre homosexuálov od roku 2005), Andorra (2005), Česko (2006), Slovinsko (2006), Maďarsko (2009), Taliansko (v 10 regiónoch), Rakúsko (2010). Okrem podmienky plnoletosti sa v ústavnom texte nenavrhuje bližšia konkretizácia tohto zväzku.

Podpisová listina k pozmeňujúcemu návrhu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Martina Poliačika k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Pavla PAŠKU a Pavla HRUŠOVSKÉHO na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (tlač 921)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

Martin Poliačik

Peter Ošusky

Lucia Nicholsonová

Ján Mičoušek

Juraj Droba

Richard Sulík

Lucia Zita Zúrek

YAGDA VAŠA RYOVÁ

DANIEL KRAJČER

Mikuláš Huba

MARTIN CHREN

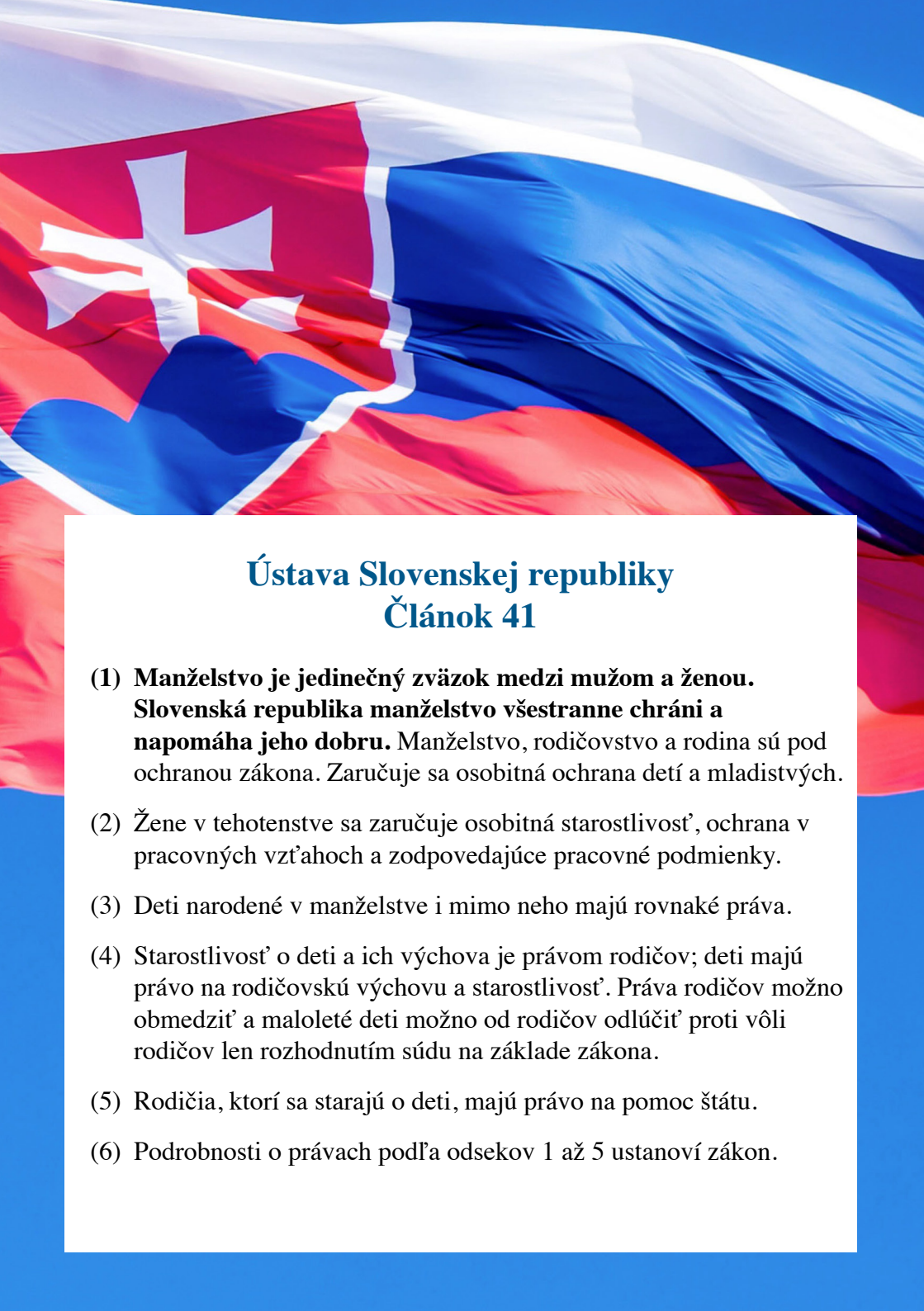
Miroslav KADÚC

Libor Galko

JUDITA ČMEL

Jozef Viskupič

(Handwritten signatures and marks corresponding to the list above)

Ústava Slovenskej republiky

Článok 41

- (1) **Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru.** Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.
- (2) Žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky.
- (3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.
- (4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.
- (5) Rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.
- (6) Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 až 5 ustanoví zákon.

Vybrané odkazy

Návrat domov – Otvorení k ľudom (publikácia KDH)
2010

Cesta je viac ako smer (publikácia KDH)
2010

Kde je cesta, tam je život (publikácia KDH)
2011

Menej troviť, viacej tvoriť (publikácia KDH)
2012

Niečo tu nepasuje (Denník Postoj)
7. september 2012

Memorandum pre zodpovednú politiku
16. november 2012
Strana 20 publikácie Na rodine nám záleží

Manifest Národného pochodu za život 2013

Na rodine nám záleží (publikácia KDH)

Február 2014

Ústavná ochrana manželstva – relácia U Pavla

(TV LUX)

17. február 2014

**Vystúpenie k návrhu Ústavného zákona
o ochrane manželstva v NR SR**

20. marec 2014

**Slovacchia, accordo storico fra destra e sinistra:
«Scriviamo in Costituzione che il matrimonio
è solo tra uomo e donna» (Taliensky denník Tempi)**

25. marec 2014

**Zápas o ľudské práva a spravodlivosť pokračuje
(Denník Postoj)**

10. apríl 2014

**Vystúpenie v rozprave
– manželstvo, súdnictvo – NR SR**

4. jún 2014

**Ústavné zmeny pomôžu ľuďom na Slovensku
(Hlavné správy)**

5. jún 2014

**Napíšeme do Ústavy, že manželstvo je jedine medzi
mužom a ženou (Denník Postoj – Preklad rozhovoru
uverejneného v talianskom denníku Tempi)**

11. jún 2014

**Slovacchia, ora il matrimonio uomo-donna è nella
Costituzione. «Ciò che è bene per la famiglia lo è per
tutta la società» (Taliensky denník Tempi)**

11. jún 2014

**Keď sa šíri škodlivá ideológia, treba sa chrániť
(SITA – Webnoviny)**

30. jún 2014

**Čas potvrdí, že ústavná ochrana manželstva je dôležitá
(Denník Postoj)**

6. august 2014

**Cieľom novely ústavy je silnejšia spoločnosť
(SITA – Webnoviny)**

1. september 2014

**Eslovaquia también protegerá el matrimonio en la
Constitución (Španielsky magazín Palabra)**

September 2014

Manifest národného pochodu za život 2015

Stretnutie s Milanom Rúfusom, Bratislava, 25. január 2006

Milan Rúfus: Modlitba za rodičov

Pane, ktorý si na nebi,
zachovaj všetkým deťom mamy.
Nech ako cesto na chlebičk,
im rastú v teple pod rukami.
Podaruj deťom otecka
na každý deň,
nie iba na včera.
Bez otecka je ovečka
zatúlaná a bez pastiera.
Zachovaj nám ich obidvoch,
veď dve ruky od Teba máme.
Dve rúčky deťom stvoril Boh:
pre ocka jednu,
druhú mame.

Zo zbierky *Nové modlitbičky*,
Mladé letá 1994